

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C R E D I N Ț Ă	7	Veniti la Mne! Predici, convorbiri, conferințe	<i>ÎPS Antonie</i>	C A L E A
	8	Binecuvântare	<i>Arhim. Teofil Părăian</i>	
		Duminica tuturor Sfinților		
	14	Razboiul nevazut. Isihasmul	<i>Ieros. Dionisie Ignat</i>	
	29	Învățarea și practicarea Rugăciunii lui Iisus	<i>Monahul Nicodim</i>	
N Ă D E J D E	38	Flori de Pateric. Orizonturi spirituale	<i>Camelia Corban</i>	A D E V Ă R U L
		Monahismul românesc atonit. Bătrânii de la Colciu (2)		
		Părintele Iustin Pârvu - izvor al demnității naționale		
I U B I R E	44	Religii - Ecumenism - Globalizare	<i>Arhiep. Anastasios</i>	V I A Ț A
	61	Relațiile Ortodoxiei cu alte religii	<i>Roy Livesey</i>	
	68	Știința și religie. Medicina creștină		
		Laetrile - falsul război cu cancerul și cu bolile cardiovasculare		
α		Artă creștină. Poezia religioasă	<i>***</i>	Ω
		Poezii. Concurs de poezie religioasă		
	70	Dumnezeu este iubire	<i>Pr. Grăjdian Vasile</i>	
	73	Democrația ierarhie	<i>Prof. Maria Scalco</i>	
	78	Educația creștină și tinerii	<i>Pr. Arsenie Boca</i>	
	82	Rugăciunea "Tatăl Nostru" - factor de creștere al randamentului școlar	<i>PRO - VITA Sibiu</i>	
		Familia creștină		
		<u>Sfaturi pentru tinerii căsătoriți</u>		
		Apel de conștiință privind dreptul la viață al copilului nenăscut		
		<u>Biserica în mileniul III (5)</u>	<i>Arhim. Mina Dobzeu</i>	
		Pentru o Biserică dinamică	<i>dialog cu Pr. Vasile Mihoc</i>	
		Duhul profetic al Bisericii și duhul lumii		



Veniți la Mine !



Cuvânt de „Izvorul Tămăduirii”

Binecuvântare

I. P. I. Antonie

Ați întâlnit aici o atmosferă nouă, unde totul te îndeamnă să dai slavă lui Dumnezeu, să-i mulțumești că există. Iată ce frumos ați stat toți la această slujbă, ce frumos ați lăsat să cânte biserica, să aducă slavă lui Dumnezeu pentru toate câte ne face nouă. Mănăstirea aceasta, așa cum o vedeți acum, nu știu dacă știți toți, e o noutate aici; acum câțiva ani, e drept, au trecut anii, nu era așa. Eu mă bucur de câte ori o văd așa strălucitoare, dându-vă fiecăruia răspuns la întrebările care le aveți, la problemele care le aveți, la multele necunoscute care stau în fața noastră și pe care căutăm să le înțelegem aici, ascultând cuvântul lui Dumnezeu. Eu sunt foarte bucuros că ați venit toți aici și că ați stat la slujbă cu toată liniștea, în jurul acestui altar, participând fiecare din dumneavoastră la lauda lui Dumnezeu care s-a adus pentru toate câte ne face nouă.

Iubiți credincioși, fie ca Dumnezeu să vă dea tot ceea ce doriți, ceea ce v-ați rugat fiecare în taina cugetului său, astăzi, când iată, după sărbătoarea Învierii Domnului, mănăstirea și-a serbat, își serbează încă, acest prim hram al ei. Dumnezeu să vă dea, fiecăruia, toate cele de care aveți nevoie pentru că eu știu că nu fără intenție, nu fără un gând către Dumnezeu ați venit toți, ca să-i cereți lui Dumnezeu asistență, participare, prezență în viața dumneavoastră. Dumnezeu să vă binecuvânteze pentru acest gând bun, pe care l-ați avut astăzi, de a lăsa locuințele dumneavoastră pentru o clipă, și de a veni aici să dați slavă lui Dumnezeu, căci Dumnezeu este. Să țineți cont de aceasta. De altfel știu că toți credeți cu toată puterea în ființa lui Dumnezeu și în ajutorul pe care Dumnezeu ni-l trimite nouă, fiecăruia, atunci când avem nevoie. Fie ca Dumnezeu să vă binecuvânteze, să binecuvânteze efortul dumneavoastră de a vă părăsi casele pentru o zi și a veni aici pentru ca împreună să-l laudăm pe Dumnezeu și să-i cerem ajutorul, să-i cerem asistența pentru viața noastră cea de toate zilele. Dumnezeu să vă binecuvânteze, să vă dea la toți sănătate, multe bucurii și tot ajutorul Său. Dumnezeu să vă ajute!

10 Mai, 2002, Mănăstirea

Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus



Duminica Tuturor Sfinților

Arhim. Teofil Păvălean

Dumnezeu este Sfânt și Sfințește lumea și oamenii

...Cuvântul meu de astăzi îl încep cu două ziceri de la Sfânta Liturghie, și anume cu zicerea: „**Că Sfânt ești Dumnezeul nostru și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și-n vecii vecilor**”, și cu zicerea: „**Că Tu ești Sfințirea noastră și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului, și Sfântului Duh acum și pururea și-n vecii vecilor**”. Cuvintele acestea sunt adresate lui Dumnezeu. În cel dintâi mărturisim că Dumnezeu e Sfânt și pentru că Dumnezeu e Sfânt noi îi aducem mărire; îi aducem mărire Tatălui, mărire Fiului și mărire Duhului Sfânt. Și Dumnezeu Tatăl e Sfânt, și Dumnezeu Fiul e Sfânt și Dumnezeu Duhul este Sfânt și spunem că mărire îi aducem lui Dumnezeu pentru că e Sfânt acum și pururea și-n vecii vecilor, adică nu încetăm niciodată a-i aduce mărire lui Dumnezeu pentru că este Sfânt. Dar nu ne oprim la atât. Mai facem o mărturisire în legătură cu Dumnezeu cel Sfânt și zicem: “că Tu ești Sfințirea noastră și Ție mărire înălțăm Tatălui și Fiului și Sfântului Duh”. Am spus mai înainte că-l aducem mărire lui Dumnezeu și acum si-n veșnicie pentru că este sfânt, dar îi mai aducem lui Dumnezeu mărire și pentru că **Sfânt fiind, este sfințirea noastră**. Pentru că Dumnezeu este sfânt și pentru că Dumnezeu este sfințirea noastră, îi aducem mărire acum și pururea și-n vecii vecilor. Prin urmare, iubiți credincioși, este o legătură între Dumnezeu Cel Sfânt și între Dumnezeu Cel care Sfânt fiind, sfințește; sfințește lumea, sfințește pe oameni; El e sfânt și e sfințirea noastră.

Ce legătură au cuvintele acestea, zicerile acestea cu ziua de astăzi? Astăzi, în Duminica cea dintâi după pogorârea Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli, este **Duminica tuturor Sfinților**; așa este numită Duminica aceasta, și când zicem „Duminica tuturor Sfinților” îi avem în vedere pe toți oamenii cei sfinți oricând ar fi trăit ei în lumea aceasta, până acum și până-n veșnicie și totodată Duminica aceasta e a tuturor Sfinților în înțelesul că pe unii Sfinți îi cunoaștem și-i sărbătorim și-i pomenim, dar sunt și sfinți necunoscuți nouă, sunt și Sfinți cunoscuți numai lui Dumnezeu și de aceea, ca să nu rămână nici un Sfânt fără cinstire, în Duminica tuturor Sfinților îi pomenim și îi sărbătorim pe toți Sfinții și pe cei știuți și pe cei neștiuți. Și dacă în Duminica aceasta noi pomenim pe toți Sfinții, dacă Duminica aceasta e a tuturor Sfinților, înseamnă că noi în Duminica aceasta pomenim și **sfințenia și sfințirea**. Când ne gândim la toți Sfinții și îi cinstim, noi de fapt cinstim Sfințenia pe care o are Dumnezeu și pe care o dă oamenilor, Dumnezeu care este Sfințirea noastră.



Iubiți credincioși, oare știm noi ce înseamnă cuvântul **Sfânt**? Știm noi ce spunem când zicem că Dumnezeu e Sfânt? Știm noi ce spunem când zicem că un om oarecare e Sfânt? Și știm și nu știm. Când zicem cuvântul Sfânt ne gândim la ceva mai presus de lumea aceasta pentru că Dumnezeu cel Sfânt este mai presus de lumea aceasta și Sfințenia, la fel, este mai presus de lumea aceasta. Nu există nici un cuvânt de pe pământ asemănător cu cuvântul sfânt, sau nu există nici un cuvânt prin care am putea arăta noi ce este Sfințenia. Și totuși zicem că Dumnezeu este Sfânt, și totuși zicem despre anumiți oameni că sunt Sfinți. Ce înțelegem noi prin asta? Înțelegem, iubiți credincioși, că tot ce e Sfânt în cer și pe pământ e mai presus de lume, și înțelegem că tot ce e Sfânt în cer și pe pământ e **ceva pus de-o parte pentru Dumnezeu**; când e vorba de îngeri, când e vorba de oameni, când e vorba de Sfinți. Sfinții sunt aleșii lui Dumnezeu, sunt ceva ce iese din obișnuitul vieții, ceva pus de-o parte, anume pentru Dumnezeu. La Sfintele Slujbe noi ne rugăm: „*pentru Sfântă Biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră întrânsa, Domnului să ne rugăm*”. Și când spunem „Sfântă Biserica aceasta” ne gândim că locașul în care ne aflăm noi și pentru care ne rugăm nu e orice casă, orice cameră, ci este un locaș anume închinat lui Dumnezeu, în care se fac numai lucrurile lui Dumnezeu. Mai zicem la Sfânta Slujbă: “*din Sfânta Evanghelie citindu-se să luăm aminte*”, sau zicem: “*să ascultăm Sfânta Evanghelie*” și mai zicem „*și pentru că ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeu nostru să-L rugăm*”. Ce mărturisim când spunem Sfânta Evanghelie? Mărturisim că ceea ce se citește, ceea ce ascultăm citindu-se din Sfânta Evanghelie, e ceva Sfânt, ceva ce nu se potrivește cu lucrurile de pe pământ, ceva pentru care îți trebuie o învrednicire anume. De aceea să ne rugăm lui Dumnezeu să ne învrednicească să ne putem împărtăși din Sfânta Evanghelie, din cuvântul cel veșnic a lui Dumnezeu, care nu-i cuvânt de pe pământ ci e cuvânt din cer adus pe pământ. “*Cerul și pământul vor trece – a zis Domnul Hristos – dar cuvintele Mele nu vor trece*”. Ce înseamnă asta? Înseamnă că cuvintele spuse de Domnul nostru Iisus Hristos sunt cuvinte veșnice, mai presus și de cer și de pământ, sunt cuvinte aduse din cer pe pământ.

Suntem datori la o viață superioară, sfântă

În Filocalie întâlnim cuvântul “Bate la porțile Scripturii cu mâinile virtuții”. Cuvântul acesta e un cuvânt care vrea să spună că lucrurile lui Dumnezeu nu le poți înțelege cu gândurile pământului nici cu mintea cea de pe pământ, ci sunt mai presus de înțelegere, sunt mai presus de minte; cuvintele acestea mai presus de minte, mai presus de înțelegere, trebuie întâmpinate cu o viață superioară, pentru că altfel le cobori, nu te înalți tu prin ele, ci le cobori pe ele la lumea



oameni care L-au hulit pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Cel care a adus cuvântul din cer pe pământ. De ce? Pentru că n-aveau mintea cea luminată de o trăire înaltă prin care să poată întâmpina cuvintele, Cuvântul lui Dumnezeu.

Iubiți credincioși, când pomenim Sfîntenia, când pomenim pe cei Sfîinți și Sfîntenia, avem datoria să ne gândim și să avem noi înșine idealul de a fi Sfîinți, de a ne Sfîinți. Așa de puțin se gîndesc oamenii că trebuie să fie sfîinți! De ce? Pentru că de obicei noi ducem o viață care nu ne apropie de Sfîinți, suntem păcătoși și știm că suntem păcătoși și de aceea nu ne putem gîndi că păcătoși fiind am putea să fim și sfîinți. Și oare într-adevăr păcătoșii pot să fie Sfîinți? Da, iubiți credincioși, dar când nu mai sunt păcătoși, când au trecut de faza aceea în care păcatul stăpînește în inimile lor, atunci pot să fie Sfîinți. Domnul nostru Iisus Hristos a întemeiat o Biserică Sfîntă și a rînduit în Sfînta Biserică Sfintele Taine. De ce? Pentru Sfînțirea credincioșilor, nu ca să rămână credincioșii fără sfînțire, ci să devină Sfîinți, să fie sfîințiți de Dumnezeu. În Biserica întemeiată de Domnul nostru Iisus Hristos pentru Sfînțirea credincioșilor, noi mărturisim în Crez: *“Cred într-una Sfîntă, Sobornicească și Apostolească Biserică”*. Cum e Biserica? Sfîntă. Cum trebuie să fie credincioșii? Sfîinți.

Prin ce ne ajutăm noi ca să fim sfîinți? Prin Slujbele dumnezeiești, prin rînduiriile Bisericii, prin Sfintele Taine, prin Sfînta Cuminecătură, prin Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos pe care-L primim ca să fim Sfîinți (*“spre iertarea păcatelor și spre viața de veci”* zicem noi când primim Trupul și Sângele Mântuitorului). La Sfînta Liturghie preotul se roagă pentru cei ce se-mpărtășesc ca „să le fie Sfînta Împărtășanie spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtășirea cu Sfîntul Duh, spre plinirea Împărăției Cerurilor, spre îndrăzneala cea către Tine”, *“iar nu spre judecată sau spre osîndă”*. Ce altceva mai lucrează Sfînta Împărtășanie, Sfînta Euharistie? Ce lucrează Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos în viața credincioșilor? Trebuie să lucreze o viață superioară, o viață sfîntă. După ce ne împărtășim cu Dumnezeieștile Taine zicem: *“să se umple gurile noastre cu lauda Ta Doamne, ca să lăudăm mărirea Ta, că ne-ai învrednicit pe noi a ne împărtășii cu Sfintele cele fără de moarte, cu preacinstitele și de viață făcătoarele Tale Taine”*. Și cerem ceva de la Dumnezeu: *“Întărește-ne pe noi întru Sfîntenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta”*. Sfintele Sfîinților, care sunt Sfintele Taine, Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, ni se dau ca să ne întărim în sfîntenie: *“întărește-ne pe noi întru Sfîntenia Ta”*.

Și atunci pot să fie păcătoșii Sfîinți? Da, pot, sunt, când nu mai sunt păcătoși, când li s-au iertat păcatele, când nu mai fac păcate. Iubiți credincioși, poate cineva să nu mai facă păcate? Poate ajunge în starea aceea să nu mai facă păcate? Ne spune Sfîntul Evanghelist Ioan că poate: cel născut din



(1In.3), când ești alcătuit după Dumnezeu, din darul lui Dumnezeu, din puterea lui Dumnezeu, nu mai păcătuiești. Ar putea să zică cineva "bine, dar noi știm că păcătuim în toată clipa". Că așa spun unii, totdeauna păcătuim, în tot minutul păcătuim, în toată clipa păcătuim. Nu-i adevărat, iubiți credincioși, nu păcătuim în toată clipa, nu păcătuim în tot minutul, nu păcătuim nici măcar în orice oră, ci păcătuim numai atunci când cu deplină voință și știință facem ceva împotriva lui Dumnezeu, când știm că Dumnezeu a spus: "Să nu furi" și noi furăm, dacă se-ntâmplă așa ceva, atunci păcătuiești dar nu furi în toată clipa. Când știi că Dumnezeu a spus să nu urăști, și tu urăști și atunci păcătuiești pentru că cu deplină voință și știință urăști pe cineva, urăști chipul lui Dumnezeu, fapăturile lui Dumnezeu. Când știi că Dumnezeu a spus să-l iubești pe aproapele tău și tu nu te silești să-l iubești, da, atunci păcătuiești. Însă nu toate greșelile - negativele noastre - sunt păcate. Când faci un lucru pe care nu vrei să-l faci, care nu te caracterizează, care e de-o clipă, care e de-un moment, acela nu-i păcat. De pildă, ai o pornire, așa de moment împotriva cuiva, care nu te ține decât o clipă, nu poți să zici că acela-i păcat, că nu-i păcat, *este o greșeală, este o insuficiență, este o neputință, este ceva care într-adevăr nu se potrivește cu viața Sfinților, dar care totuși nu e păcat*. Și atunci, iubiți credincioși, pot păcătoșii să fie Sfinți? Sfântul Ioan Scărarul a spus cuvânt hotărât: "*Să îndrăznească pătimișii pentru că și cei nepătimiși din pătimiși s-au făcut nepătimiși*". Cum? Cu darul lui Dumnezeu, cu voia lui Dumnezeu, silindu-se și ei. Apoi știm că Dumnezeu ne-a dat și o taină a iertării păcatelor ca să nu mai avem nici păcatele pe care le-am făcut, să nu le mai purtăm în noi, să fie șterse. E vorba de sfânta Spovedanie, pe care mulți o iau ușor, pe care mulți o fac fără să-și dea seama ce fac. Dar, o spovedanie adevărată trebuie să fie o răscruce în viața omului. Bineînțeles că sunt și oameni care într-o spovedanie adevărată nu mai au ce să schimbe. De ce? Pentru că un om schimbat spre bine, nu mai are ce să schimbe în viața lui, poate doar să adauge ceva, să mai adauge o îmbunătățire, o cerință pentru îmbunătățire, dar acela e pus pe cale bună și la acela nu mai are cum să fie spovedania o răscruce în viață, ci este o treaptă de înaintare în binele în care el deja este pornit. Asta-i calea Sfinților, asta-i calea sfințeniei.

Iubiți credincioși, când auziți lucrurile acestea, ați putea să vă întrebați, e firesc să vă întrebați: "Bine, atunci de ce nu suntem noi preocupați de sfințenie, de sfințirea noastră? De ce nu dorim noi să fim Sfinți? Mai întâi de toate, prea puțin se vorbește de lucrul acesta în slujbele noastre, în rânduielile noastre, prea puțin se pune accent pe Sfințirea omului, deși toată lucrarea Bisericii este spre Sfințirea credincioșilor, toată. Ar trebui să fim preocupați să fim Sfinți. Bineînțeles asta înseamnă să nu mai fim păcătoși. Iubiți credincioși, păcatul și viața Sfântă n-au nici o legătură. Într-o viață Sfântă e înlăturat păcatul.

Îmi place să spun de Sfântul Moise, cel ce din tâlhar a fost găsit de părintele Casian și părintele Gherman ca cel mai iscusit dintre părinții din pustia schetică. Deci, un Sfânt care întâi a fost Tâlhar și apoi a ajuns Sfânt. Se poate așa ceva? Se poate! Când nu mai ești tâlhar. Poți să năzuiești la Sfințenie chiar dacă ai fost cândva tâlhar. Dacă ai fost o femeie păcătoasă, după ce te-ai lăsat de păcate, poți să nădăjduiești la mila lui Dumnezeu să ajungi Sfântă ca Sf. Fotini, samarineanca de la fântâna lui Iacob, sau ca Maria Egipteanca care a trăit în multe feluri de păcate și după aceea a dus o viață mai presus de viața multor Sfinți. Se poate așa ceva.

Sfințenia – credință mărturisitoare și cruce

Dar să pun acum o întrebare foarte la locul ei și anume: Dacă dorim să fim sfinți ce trebuie să avem în vedere mai întâi de toate? Despre aceasta s-a spus în cuprinsul Sfintei Liturghii, când s-a citit din Apostol și din Sf. Evanghelie. Ce s-a spus în Apostol? Că **Sfinții prin credință au biruit Împărații**. Toate câte le-au făcut Sfinții, le-au făcut ca oameni credincioși. Asta-i una. În Sfânta Evanghelie se arată că credința trebuie să fie credință lucrătoare, mărturisitoare. Și anume zice așa: *“Cel ce Mă va mărturisi pe Mine, înaintea oamenilor, și Fiul Omului va mărturisi pe el înaintea Tatălui din Ceruri”*. Prin urmare, credința trebuie să fie o credință care ne arată ca credincioși. Dacă ducem o viață de necredincioși degeaba ne numărăm la credincioși, că nu suntem; suntem ceea ce dovedim prin viața noastră, prin nepăsarea noastră, prin delăsarea noastră, prin lucrurile care nu se potrivesc cu credința, aceasta suntem. Dacă am trecut de lucrurile acelea și trăim o viață prin credință, o viață curată, Sfântă, luminată, binecuvântată de Dumnezeu, atunci mărturisim pe Hristos și ne va mărturisi și El pe noi în fața Tatălui Celui din Ceruri. Prin urmare credința trebuie să fie mărturisitoare de Dumnezeu. Să nu ne sfiim niciodată de credința noastră. Dacă ne sfiim de ea, să știți că n-o avem. Mai departe a zis Domnul Hristos: *“Cel ce iubește pe tatăl sau pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine”*. *“Cel ce iubește pe fiul său sau pe fiica sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine”*. *“Cel ce nu-și ia crucea și nu-mi urmează Mie, nu e vrednic de Mine”*. Să știți că în cuvintele acestea Domnul Hristos nu exclude iubirea față de tată și de mamă, iubirea față de frați și de surori, de fii și de fiice, care-i iubire firească și Dumnezeu a binecuvântat-o și totuși zicea Domnul Hristos că cel ce-i iubește pe ai lui mai mult decât pe El nu-i vrednic de El. De ce? Pentru că în cazul când îl iubești pe om mai mult decât pe Dumnezeu faci lucrurile omului, nu faci lucrurile lui Dumnezeu, îngădui lucruri pe care Dumnezeu nu le îngăduie, pentru copilul tău, pentru fiica ta, pentru fratele tău, pentru părinții tăi, îngădui niște lucruri pe care Dumnezeu nu le binecuvintează. De ce? Pentru că îl iubești pe om mai mult decât pe Dumnezeu. Dar dacă-L iubești pe Dumnezeu mai mult decât pe om, poți să-L iubești pe om și atunci nu îngădui nici un



fel de păcat pentru că știi că iubirea de Dumnezeu nu îngăduie așa ceva. "Cel ce nu-și ia crucea și nu-Mi urmează Mie" - e vorba de depășirea, de osteneala de a te depăși pe tine însuși, în vederea împlinirii lucrurilor lui Dumnezeu. Și apoi în Sfânta Evanghelie care s-a citit la aceasta Sfântă Liturghie se spune că a zis Domnul Hristos că nu e nimeni care a lăsat tată sau mamă, sau frați sau surori, sau femeie sau copii, sau țarină sau capre pentru Mine și pentru Evanghelie, care să nu ia însoțit încă în veacul de acum, iar în cel ce va să vie, viața veșnică. Ce se spune-n cuvântul acesta? Să negăm relațiile de familie? Să nu ne mai intereseze mamă, să nu ne mai intereseze tată, să nu ne mai intereseze soție, să nu ne mai intereseze copii și așa mai departe? Nu, iubiți credincioși. Ci, înseamnă toate acestea să le socotim inferioare față de slujirea lui Dumnezeu, dar să-i slujim lui Dumnezeu în condițiile pe care le avem. Părintele Arsenie, Dumnezeu să-l odihnească, spunea pe bună dreptate, că acestea le lași înainte de a le avea. Dacă le lași înainte de a le avea, atunci da, ești pe calea aceea care-l slujește lui Dumnezeu fără ele. Dar dacă le ai trebuie să le duci înainte și să-l slujești lui Dumnezeu prin ele.

Iubiți credincioși, e cineva în Sf. Evanghelie care să poată fi luat drept model de Sfințenie în condițiile noastre? Eu vă prezint doar pe unul care mie mi-e drag, îl am la inimă. Știți pe cine? Sutașul din Capernaum. Așa mi-i de drag mie omul acesta și îl recomand din toate puterile mele pentru că așa ceva, cum a făcut sutașul, poate face orice om. Toți Sfinții au avut virtuțile sutașului, în orice fel ar fi trăit un sfânt (în pustie, sau în societate, sau în mănăstire, sau în familie), el a avut virtuțile sutașului, care-s patru și anume: *credința, nădejdea, iubirea și smerenia*. Fără acestea nu e nici Sfințenie, nici posibilitatea de Sfințenie. Vrei să fii între Sfinți? Să fii ca sutașul din Capernaum. Să ai o credință întemeiată, să ai nădejde întemeiată pe credință, să ai iubire cuprinzătoare, iubire față de Dumnezeu și față de aproape, să ai smerenie și atunci vei fi între cei ce vor sta la masă în Împărăția lui Dumnezeu, cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob.

Să ne ajute bunul Dumnezeu să dorim să fim sfinți, să părăsim rudele, să părăsim păcatul, să folosim mijloacele sfințirii, Sfintele Taine, Sfintele Slujbe, sfânta Biserică, să ne ajute Bunul Dumnezeu, prin rugăciunile Maicii Domnului și ale tuturor Sfinților să ne întărim în virtuțile sutașului din Capernaum într-o *credință mărturisitoare* de Dumnezeu, într-o credință care să ne ridice mai presus de lumea aceasta, într-o *nădejde* care să ne facă o legătură cu cele ce încă nu le vedem, dar în care credem, într-o *iubire* fericitoare și toate aceste să ne ajute Dumnezeu să le-nvelim în *smerenie* și vom fi atunci pe Calea Sfinților și vom putea zice cu adevărat către Dumnezeu "*Întărește-ne pe noi întru Sfințenia Ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea Ta. Aliluia, Aliluia, Aliluia. Amin*"

Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh Amin!

26 iunie 1994 - Mănăstirea  Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus.



Învățarea și practicarea Rugăciunii lui Iisus

Convorbire cu *Pr. Ierosch. Dionisie Ignat*
Chilia Sf. Gheorghe – Colciu (Sf. Munte Athos) – mai 2002

Ierod. Paraschiv Cleopa (Mănăstirea Rarău): Prea Cuvioase Părinte Stareț vă rugăm să ne răspundeți la câteva întrebări în legătură cu învățarea și practicarea Rugăciunii lui Iisus.

Pr. Ierosch. Dionisie Ignat: Părinte după cum vezi, eu am îmbătrânit, iar omul când îmbătrânește nu mai are învățătura și memoria din tinerețe. Acum sunt slab, orb și neputincios și cu toate că am 92 de ani, dintre care 75 de când sunt în Sfântul Munte Athos, nu am Rugăciunea minții. Însă mă voi strădui ca să-ți răspund din ceea ce îmi voi aduce aminte din învățăturile Sfinților Părinți.

Curăția inimii

P.C.: Părinte Stareț care este rostul viețuirii noastre în această lume trecătoare?

D.I.: Scopul principal al viețuirii noastre pământești este ca să ne mântuim, să ajungem în Împărăția Cerurilor. Domnul nostru Iisus Hristos ne învață: "*Fiți sfinți precum Tatăl vostru cel Cerească Sfânt este!*" În timpul acestei viețuirii pământești cu ajutorul Darului Dumnezeuiesc și a faptelor noastre bune creștine, poți ajunge în ceata sfinților. Iar dacă pentru lipsa noastră de virtute nu putem ajunge în ceata sfinților, să ne osârduim ca să moștenim Raiul. Sub nici un motiv nu se poate să fii creștin adevărat și să faci păcate. Dacă faci păcate te îndepărtezi de Darul lui Dumnezeu și te unești cu diavolul. Astfel de îndepărtezi de Biserică, de Sfintele Taine și de învățăturile dumnezeiești ca să-ți faci patimile tale, pe care le-a instalat diavolul în sufletul tău. Nu trebuie să ascuți de patimile tale. De aceea cântă Biserica: "*Din tinerețile mele multe patimi se luptă cu mine*"...De aceea ne spune Sfânta Scriptură: "*Să ne dezbrăcăm de omul cel vechi și să ne îmbrăcăm în omul cel nou.*" Pentru că dacă suntem oameni vechi, suntem robi ai patimilor și ai păcatelor.

P.C.: Prea Cuvioase Părinte care este învățătura



Sfinților Părinți despre duhul omenesc și duhul diavolesc?

D.I.: Duhul omenesc devine prin păcate duh diavolesc. Diavolul aruncă semințele faptelor rele în inima noastră prin lucrare (energie și gânduri). Dacă primești aceste semințe ale răului în inima ta, ele vor începe să încolțească. Iar dacă nu ești atent ca să le îndepărtezi și să cureți inima ta cu darul Duhului Sfânt și fapte bune creștine (milostenie, rugăciune, post, spovedanie, Sfânta Împărtășanie...) ele vor prinde rădăcină și vor crește. Și din acest moment diavolul se poate îndepărta de la tine pentru că de acum este sigur că te vei conduce după patimile tale la tot lucrul rău.

P.C.: Deci dacă ai desfrânat, se îndepărtează de la tine Dumnezeu și duhul desfrânării te conduce la tot felul de păcate desfrânate și împotriva firii?

D.I.: Sigur. Însă mai grav este că devine ca o faptă firească. Crezi și spui că sub nici un motiv nu te poți lăsa de păcatele acestea [n. red.: astfel, după ce s-a depărtat Dumnezeu de om, se va depărta și diavolul, căci duhul omenesc este deja diavolesc!]. De aceea trebuie *de la început* ca să respectăm curătenia trupească și sufletească. Mare ajutor în luptele noastre duhovnicești îl vom avea dacă respectăm curătenia sufletească și trupească în cazul vieții monahale. Iar mirenii să aibă legăturile trupești cu înfrânare în zilele rânduite de Biserică și numai după cununia religioasă ortodoxă. Diavolul știe acest lucru și de aceea se străduiește atât de mult ca să doboare pe oameni în păcatele desfrânării. Aceste multe răutăți din zilele noastre sunt de la diavoli, care vor astfel să spurce Templul Duhului Sfânt, care este trupul creștinului și să-l conducă apoi spre tot lucrul rău. Dacă ai făcut păcatele desfrânării nu te mai poți ruga, nu mai participi la Sfânta Liturghie, nu te mai spovedești și celelalte fapte bune creștine nu le mai poți face.

Datorită acestui duh lumesesc care se formează din copilărie în jurul inimii prin educație greșită filme pornografice, reclame, poftă, păcate, etc., creștinul nu se mai poate ruga și nu mai poate face binele mântuitor. Însă și cei care au căzut în păcate mari se pot îndrepta cu ajutorul darului dumnezeiesc. Iar această luptă și dezrobire a lor de păcate și de diavoli li se va considera la sfârșitul vieții lor ca mucenicie.

P.C.: Diavolul după ce ne botezăm este scos din profunzimea inimii noastre și lucrează la suprafața ei?

D.I.: La suprafața inimii lucrează. Dar noi dacă păcătuim îi dăm voie să pătrundă în adâncimea inimii. Aici este patima. De acum ne va conduce patima. Însă nici acum Darul Dumnezeiesc nu ne părăsește. Dumnezeu i-a dat omului desăvârșita libertate. L-a însuflețit Darul Duhului Sfânt cu cunoștința (deosebirea) celor bune și a celor rele. Ne-a arătat drumul care merge la Împărăția Cerurilor și drumul care merge spre pierzare - Iad. Dumnezeu ne spune „*Am pus în fața ta binele și răul! Alege binele!*” Darul Duhului Sfânt putea ca să-l țină pe om ca să nu cadă niciodată. Dar în acest caz nu ar mai fi avut personalitate și



virtuți ci ar fi fost un animal sau un robot. Nici un lucru din cele create de Dumnezeu nu are libertatea pe care o are omul. Creștinul care împlinește, cu ajutorul Darului Dumnezeiesc, poruncile lui Dumnezeu poate ajunge sfânt. Iar Dumnezeu este atât de bun, încât și atunci când cădem în păcate și strigăm la el cu pocăință „Doamne, iartă-mă! Doamne, ajută-mi!”, vine la noi și ne ajută ca să ne ridicăm din păcate. De aceea Domnul nostru Iisus Hristos ne-a zis: *“Veniți la Mine toți cei osteniți de păcate și Eu vă voi odihni pe voi!”*

Dar cu toate acestea dacă în om s-au instalat patimile și au devenit ca o nouă fire păcătoasă va zice așa: *„Imposibil ca să tai patimile acestea!”* Mai cu seamă că noi suntem în ultimul veac, când omenirea a devenit nepăsătoare și împietrită atunci când este vorba de cele duhovnicești. Ești mirean, călugăr sau preot dar nu-ți mai pasă de patimi și de păcate. Este o mare primejdie pentru că le dăm voie diavolilor să progreseze în stăpânirea noastră.

P.C.: De unde provine mândria din noi?

D.I.: Mândria este numai de la diavoli. Dumnezeu, prin Sfântul Botez, ne-a iertat păcatul strămoșesc și păcatele personale făcute până la Botez și ne-a dat harul Duhului Sfânt al desăvârșirii, zicându-ne: *„Fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru cel Cereșc desăvârșit este!”*

Pentru că am fost creați cu libertate trebuie să ne luptăm ca să biruim patimile și păcatele. Spre exemplul dacă fumezi, ai putere să spui:

- M-am spovedit și cu ajutorul lui Dumnezeu de astăzi nu voi mai fuma! Însă omul cel vechi din tine va spune:

- Ai fumat atâția ani de zile! Nu ai să poți! Te vei îmbolnăvi și vei muri! Tu însă dacă ai voința întărită de Darul Duhului Sfânt vei răspunde:

- Am hotărât acest lucru și cu ajutorul lui Dumnezeu mă voi lăsa de fumat orice s-ar întâmpla! Și atunci Darul Duhului Sfânt se va pogori peste tine și te va ajuta orice s-ar întâmpla. Dar dacă vei gândi așa:

- O să renunț la țigară, dar o să mai fumez o săptămână două și după aceea mă voi lăsa desăvârșit. Atunci nu ești hotărât, nu ai voința întărită de Darul Duhului Sfânt și nu te vei lăsa de fumat.

P.C.: Păcatele părinților se pot transmite copiilor?

D.I.: Din părinți care au păcate mari și vicii (desfrânați, alcoolici, drogați, fumători, etc.) se pot naște copii cu boli trupești și psihice. Acest lucru este confirmat și de cercetările medicale. Însă aici intervine Darul Dumnezeiesc prezent în Sfintele Taine (Botez, Mirungere, Sf. Spovedanie, Sf. Împărtășanie, Sf. Maslu, Cununia) care îl va ajuta pe copil ca să se mântuiască. Spre exemplul un copil născut orb, are alte daruri dumnezeiești față de un alt copil care s-a născut sănătos, pentru ca să poată să trăiască în această viață și să se, mântuiască. Însă și păcatele pe care le fac părinții după nașterea copilului pot avea repercursiuni negative asupra sănătății sufletești și trupești a copilului. Mai mult, părinții pot ca prin educația greșită pe care o fac copilului, să sădească în



inima acestuia patimi distrugătoare de suflet. Avem exemple din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție că din părinți curați și drepti s-au născut copii care au ajuns sfinți: Maica Domnului, Sf. Ioan Botezătorul ..

Smerita cugetare

P.C.: Cuviosul Siluan Athonitul spune că singurul lucru pe care trebuie să-l învețe creștinul cât trăiește în această viață pământească este smerita cugetare.

D.I.: Așa este părinte. Creștinul trebuie în primul rând să învețe ce este smerenia ca să se poată smeri apoi în fiecare clipă a vieții sale, în fața oamenilor și a diavolilor. În acest fel va spori duhovnicește iar inima sa se va umple de daruri și mireasma Duhului Sfânt.

Astfel, în inima lui se va sălășlui Sfânta Treime, Maica Domnului, Sfinții Îngeri și toți sfinții. Mai pe scurt, inima lui va deveni Rai duhovnicesc. Și dacă îl ai pe Domnul Savaot, ești fericit în orice loc. Din păcate astăzi oamenii sunt educați în duhul iubirii de sine, al mândriei, al slavei deșarte, al desfrânării, al iubirii de bani...Iar inima lor devine un iad plin de păcate și de duhuri necurate. Astfel, omul cel mândru se chinuiește pe sine și chinuiește și pe alții.

Smerita cugetare este o virtute creștină pe care trebuie să te străduiești s-o ai în fiecare clipă a vieții în cugetul tău.

P.C.: Ce este smerenia inimii?

D.I.: Domnul nostru Iisus Hristos ne învață : *“Învățați de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți avea odihnă sufletelor voastre”*. Cu ajutorul Darului Dumnezeiesc și faptelor noastre bune creștine, inima noastră împietrită se va transforma într-o inimă duhovnicească. De aceea ne spune Dumnezeu: *„Dă-mi fiule inima ta”*. Ochiul inimii noastre trebuie să fie întotdeauna la Dumnezeu. Astfel avem nădejde de mântuire și ne va ajuta întotdeauna Darul Duhului Sfânt.

P.C.: Cum putem să ne unim cu Dumnezeu?

D.I.: Trebuie să-ți cureți sufletul și trupul de toate patimile și încet-încet vei ajunge la desăvârșita dragoste față de Dumnezeu. Dar trebuie să te împărtășești cu Darul lui Dumnezeu prezent în Sfintele Taine, rugăciune multă, post, priveghere și celelalte fapte bune creștine, pentru a instala în mintea și inima ta, smerita cugetare.

Având Smerita Cugetare, făcând rugăciuni, și având dreapta socoteală omul se apropie de Dumnezeu cu bucurie duhovnicească. Altfel va avea multe ispite tocmai pentru ca să se smerească. În orice treaptă duhovnicească te-ai afla, dacă nu ai smerita cugetare, într-o clipă te vor doborî vrăjmașii. Pe temelia smeritei cugetări poți să zidești toate faptele cele bune ascultarea, lacrimile duhovnicești, dragostea dumnezeiască...



Pocăința

P.C.: Părinții athoniți ne sfătuiesc ca să spunem Rugăciunea lui Iisus cu pocăință și nu mecanic. Ce ne puteți spune despre acest lucru?

D.I.: Toată lucrarea Rugăciunii lui Iisus este pentru pocăință! Pentru că ne rugăm: „*Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!*”! Aceasta înseamnă pocăință. Pentru că dacă te rogi fără pocăință înseamnă ca ai înălțarea minții și te afli pe un drum greșit. De ce ne rugăm Domnului Iisus Hristos ca să ne miluiască? Pentru că suntem păcătoși. Deci această rugăciune o facem numai pentru pocăință. Pentru că oricât de mică înălțare a minții ai avea, nu te va milui Dumnezeu. Iar diavolul știe acest lucru pentru că din cauza înălțării minții a căzut. Din aceasta cauză, la orice om de pe fața pământului diavolul seamănă patimile în inima lui prin înălțarea minții.

Vrăjmașul ne șoptește:

-Slavă Domnului! Ești călugăr. Nu ești ca ceilalți oameni. Ești păcătos dar nu ești ca ceilalți oameni! Aceasta este pentru creștin pieirea duhovnicească. Cu cât ai daruri mai mari primite de la Dumnezeu (ca episcop, preot, diacon, călugăr, doctor, profesor, inginer, etc.), cu atât mai mult trebuie să te socotești mai dator lui Dumnezeu și mai păcătos decât ceilalți oameni.

Dacă Sf. Apostol Pavel (care a fost răpit până la al treilea Cer și a văzut Taine pe care ochiul omenesc nu le-a văzut și la inima omului nu s-au suit) se smerește zicând: „*Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși dintre care cel dintâi sunt eu!*”, cu ce ne mai putem mândri noi, care suntem plini de pofte și de păcate. Pentru că pe măsură ce te curățești de păcate și te apropii de Dumnezeu, în Lumina Dumnezeirii îți vezi în adevărata mărime patimile și păcatele-întunericul din inima ta.

Deci dacă te consideri mai păcătos decât toți oamenii și chiar decât diavolii care te robesc spre tot lucrul rău, atunci se va pogorî Duhul Sfânt peste tine. Înălțarea minții este foarte vătămătoare pentru viața noastră duhovnicească! De aceea zice Sf. Ioan Damaschinul în Canoanele Maicii Domnului: „*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Precurarei Maicii Tale, miluiește-mă pe mine, care sunt mai păcătos decât orice om de pe fața pământului!*”. Dar acest lucru nu-l spunea formal, ci, datorită smeritei cugetări se socotea el însuși mai păcătos decât orice om de pe fața pământului. Numai așa ne va ajuta Prea Bunul Dumnezeu ca să moștenim Împărăția Cerurilor, pentru că este mai bun în fața lui Dumnezeu un păcătos smerit decât un drept mândru. Cel care are toate faptele bune dar are înălțarea minții, va fi lăsat de Dumnezeu ca să cadă în păcate și astfel să se smerească. De aceea Domnul nostru Iisus Hristos ne-a dat pilda Vameșului și a Fariseului. Fariseul avea fapte bune dar s-a înălțat cu mintea zicând: „*Nu sunt ca ceilalți oameni și ca acest*”



pentru această înălțarea a minții nu l-a binecuvântat. Iar vameșul nu cuteza să se uite la Cer și zicea: „*Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosul!*” Iar Dumnezeu, pentru smerenia lui l-a binecuvântat. A plecat astfel din Templu îndreptat și binecuvântat de Darul Duhului Sfânt.

P.C.: Cum se poate găsi fizic și haric locul duhovnicesc al inimii? Întreb acest lucru pentru că Sfinții Părinți spun că în timpul rugăciunii apare o căldură a inimii asupra căreia trebuie să ne concentrăm când spunem Rugăciunea lui Iisus.

D.I.: Părinte, să citești cu atenție Scrierile Sfinților Părinți și să aduni ca albina numai nectarul duhovnicesc, pe care să-l scrii apoi în cărțile tale. Eu fiindcă nu am rugăciunea minții, orice ți-aș spune nu este la măsura Sfinților Părinți. Pentru că vorba sună iar fapta tună. Iar Sfinții Apostoli au fost numiți fii tunetului.

Rugăciunea minții este o armă puternică și sigură pentru mântuirea sufletelor noastre pe care trebuie s-o învețe și s-o practice toți creștinii. Dar pentru ca să dobândești Rugăciunea minții, trebuie să-ți cureți inima de toate patimile și mai cu seamă de înălțarea minții. Astfel dacă ai smerita cugetare și vine omul și te ocărăște vei putea să-i zici:

-Adevărat, sunt vinovat! Bine mi-a făcut că m-a ocărat! Vine altul și-ți dă o palmă. Tu îi întorci și celălalt obraz și zici:

-Sunt vrednic de aceasta și de altele mai mari! Atunci “Rugăciunea minții” este întemeiată în mintea și-n cugetul tău.

Dar dacă te îndreptezi (adică susții că tu ai dreptate), în aceea clipă ai pierdut-o. Domnul nostru Iisus Hristos ne învață ca înainte de a ne spovedi și împărtăși, să mergem ca să ne împăcăm cu cei cu care ne-am certat. Tu poți să nu ai nici o vină și să ai o viețuire plăcută înaintea lui Dumnezeu. Însă trebuie să te duci să ceri iertare și să te împaci cu el, ca să fie cugetul tău în pace. Iar dacă zici că ai dreptate pentru că te-a ocărat pe nedrept și nu ești vinovat, te-ai îndreptățit, ai pierdut smerita cugetare, Darul Duhului Sfânt și rugăciunea. Acest lucru se cere de la noi. Pentru că Domnul nostru Iisus Hristos ne învață:

Rugăciunea minții este cea mai sigură armă de mântuire pentru că devine creștinul duhovnicesc, se sfințește, se îndumnezeiește. Și astfel toată viața lui, toată suflarea lui este unită cu Dumnezeu. Dumnezeu ne va ajuta ca să dobândim Rugăciunea minții, dar să ne străduim după aceea ca s-o păstrăm. Prin rugăciunea cea adevărată despici Cerurile cerurilor și ajungi la Scaunul dumnezeirii iar Harul Duhului Sfânt te binecuvintează și îndepărtează de la tine pe toți diavolii și toate ispitele.

Dacă ai pacea sufletească, micile rugăciuni pe care le faci, se duc ca fulgerul înaintea Scaunului Dumnezeirii, dar trebuie să avem smerita cugetare, pentru ca să avem pacea sufletească în timpul ispitelor care vin de la trup de la lume și de la diavol.

P.C.: Sunt luptat de gânduri rele, de hulă. Sunt de la diavoli? Nu mă lasă în pace nici în Biserică! Ce trebuie să fac?

D.I.: Să nu le dai importanță! Lasă-le în pace. Lasă-le să urle în minte. Roagă-te cu smerenie la Dumnezeu: *“Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!”* Astfel ele vor dispărea singure, de la sine. Pentru că dacă stai și vorbești cu ele și vrăjmașul observă acest lucru, te vor tulbura. Trebuie să spui în mintea ta: *„Sunt călugăr și cred și fac tot ceea ce mă învață Sfânta Biserică Ortodoxă!”*.

P.C.: Când judec pe aproapele meu, mă chinuiesc cel mai mult!

D.I.: Părinte, cea mai mare primejdie pentru fiecare din noi este atunci când judecăm pe alții. Știi de ce? Atunci când judeci pe aproapele tău și în mod special preoții, duhovnicul starețul, prima dată vor începe ca să te lupte patimile trupești mai mult decât în alte dăți. Și acest lucru este o îngăduință a lui Dumnezeu pentru că nu ți-ai văzut de păcatele tale și ai judecat pe alții. Dar trebuie să ne înarmăm cu sabia cea mai ascuțită contra diavolilor cu toate răutățile lor, care este smerita cugetare. Astfel, dacă vei vedea pe un om făcând păcat, să zici în mintea ta: „Eu sunt mult mai rău ca el”. Dar nu numai din gură, ci să fii convins că ești mai rău ca el. Chiar dacă nu am făcut acest păcat cu fapta, dar am făcut cu pofta, cu gândul sau cu învoirea și sunt călugăr (la călugăr păcatul cu gândul este la fel de grav ca păcatul cu fapta la mirean). Pentru că nu avem dreptul ca să judecăm pe nimeni. Domnul nostru Iisus Hristos ne spune: *“Nu judecați și nu veți fi judecați!”*. Pentru că dacă judecăm suntem mândri și Dumnezeu va îngădui ca să cădem în păcate mari pentru a ne smeri și a ne vedea de păcatele noastre. Iar dacă ne vom smeri, Dumnezeu va ridica patima și războiul care vine de la diavoli asupra noastră. Pentru că smerita cugetare ca focul îl gonește pe diavol. Însă trebuie trezvie și dreaptă socoteală în toate.

Ascultarea

P.C.: Este mai ușor să deprinzi Rugăciunea lui Iisus când participi la slujbele și ascultările din mănăstirile care au monahi cu darul Rugăciunii lui Iisus?

D.I.: Cel mai bun lucru este ca să mergi și să ceri sfatul și binecuvântarea părinților care au darul Rugăciunii lui Iisus. Tot timpul în care stai la mănăstire și faci ascultare, Darul Duhului Sfânt care lucrează prin părinții care au Rugăciunea minții și a inimii, te va ajuta și pe tine ca să te rogi. Însă trebuie să acorzi o importanță deosebită curățirii trupului și sufletului de păcate. Pentru că altfel nu ai spor în practicarea Rugăciunii lui Iisus. Cel care vine ca să rămână în viața monahală trebuie să treacă prin proba ascultării desăvârșite și a tăierii vocii. Acest lucru îl va ajuta ca să deprindă rugăciunea lui Iisus, pentru că mintea lui se eliberează de gânduri și de griji. Nu se mai gândește ce va face, cum va face și cu ce va face. Însă nu este ușor ca în mănăstire să-ți tai voia și să ascuți. Pentru că omul cel vechi din tine și diavolul te vor lupta, deoarece în lume ți-ai făcut voia ta în toate. Vii la mănăstire ca om trupesc, îmbrăcat în omul cel



vechi, iar la mănăstire trebuie să te dezbraci de omul cel vechi, de toate ideile și lucrările pe care le aveai și să te îmbraci în omul cel duhovnicesc. Iar cel mai bun lucru pe care poți să-l faci, este să ascuți desăvârșit de starețul tău - ca de Dumnezeu însuși și să-ți tai voia ta în orice lucru ți-ar zice ca să faci. În acest fel, din mintea ta vor dispărea grijile și gândurile și te vei ruga mai ușor. Diavolul are mulțime de ispite iar dacă te-ai îmbrăcat cu aceste arme duhovnicești poți ca să lupți și să biruiești. Pentru că pe vrăjmașul mântuirii noastre nu-l biruiești decât cu smerita cugetare.

Vei progresa astfel duhovnicește iar Darul Duhului Sfânt te va ajuta ca să dobândești Rugăciunea minții.

P.C.: Cum putem să biruim un gând de mânie puternic?

D.I.: Acest duh de mânie vine pentru că nu ai smerita cugetare. Trebuie însă să lupți pentru că la mânie se întunecă mintea și rațiunea și poți face multe rele. Trebuie ca să te smerești, să ceri iertare și să te rogi lui Dumnezeu ca să-ți ajute. Pentru că Domnul nostru Iisus Hristos ne-a zis că: *“Fără de Mine nu puteți face nimic!”* De aceea ne mângiem pentru că suntem mândri, pretindem că suntem cineva și că avem dreptate.

P.C.: De multe ori în mănăstire, în viața de obște, avem ascultări multe și mă întristez de faptul că nu am timp suficient pentru rugăciune și pentru citit.

D.I.: Părinte, dacă rabzi ascultare fără să cârtești, Dumnezeu trimite peste frăția ta Darul Duhului Sfânt și smeritele rugăciuni pe care le mai poți face le primește Bunătatea Dumnezeirii. Însă atunci ai pace în sufletul tău când faci ascultarea fără cârtire. Trebuie să faci ascultare ca *fiu a lui Dumnezeu* după dar și nu ca *rob* sau animal. Dacă te-a luat de la o ascultare și te-a pus la alta să nu cârtești ci să zici: „Așa a fost Voia lui Dumnezeu! Am să fac cu toată dragostea”. Iar Dumnezeu te va binecuvânta cu darul Său.

P.C.: Am totuși această nemulțumire sufletească că nu mă pot ruga, nu pot împlini canonul de rugăciuni și de metanii!

D.I.: Nu contează! Fii în toată pacea. Dumnezeu îți va da ceea ce din pricini binecuvântate nu ai putut împlini. Răbdare! Toate trec. Bunul Dumnezeu să vă dea răbdare. Nu uita că răbdarea se coace la miezul nopții (rugăciunea) și se mănâncă ziua. Dacă nu te-ai rugat la miezul nopții, nu vei avea răbdare ziua. Sfinții Apostoli nu au putut priveghea noaptea cu Mântuitorul Iisus Hristos în Grădina Ghețimani și de aceea nu au avut puterea Dumnezeiască ca să reziste în fața ispitelor din ziua următoare. Răbdărică! Întru răbdarea voastră vă veți mântui sufletele voastre!

Străduința pentru a te mântui și a iubi

P.C.: Cum poate afla liniște pentru a se ruga, un creștin care trăiește în tulburarea și zgomotul orașului?

D.I.: Trebuie să se *străduiască*, să nu fie nepăsători. Pentru că *nepăsarea* este cea mai mare primejdie pentru sufletul fiecăru

om. Nu ai milă de sufletul tău și ești în mare primejdie sufletească. Nu ai făcut canonul? Nepăsarea îți zice: Nu-i nimica. Nu ai postit? Nepăsarea: Nu-i nimic. Ai desfrânat? Nepăsarea: Nu-i nimica!...

Cât se poate să ne *străduim* și Dumnezeu ne va ajuta ca să ne mântuim. Cu cât vor fi ispitele mai mari, cu atât Darul lui Dumnezeu va fi mai mare, cununa mai mare. Însă Dumnezeu nu va îngădui ca să fim ispitiți peste putere. Dacă avem rugăciune și curățenie sufletească și trupească, se va pogori Darul Duhului Sfânt peste noi și toate marile greutăți se vor rezolva cu mare ușurință. Aceste timpuri grele pentru mântuirea sufletului nostru au fost proorocite de Sfinții Părinți:

Un ucenic a întrebat pe starețul său:

-Părinte, uite că suntem neputincioși și ne luptă vrăjmașul. Dacă acum este așa, ce va fi în vremurile de apoi?

Starețul i-a răspuns:

-Fiule, în vremurile de apoi călugării o să fie ca mirenii iar mirenii ca dracii!"

Însă cunosc oameni care stau în centrul Bucureștilor și au o viață curată și duhovnicească.

P.C.: Creștinismul este religia iubirii. Sunt însă creștini care spun că nu pot să iubească pe aproapele lor nici măcar cu dragoste firească-omenească. Ce să mai spunem de dragostea dumnezeiască-sfântă!

D.I.: Acest lucru se întâmplă pentru că inima lor este plină de pofte și de păcate. Dar omul nu este născut cu patimă. El este născut curat. Odată cu trecerea anilor, prin ceea ce face, singur își agonisește patima. Pentru că în firea ta intră păcatul după ce tu începi ca să-l îmbrățișezi și să-l iubești. Pentru că omul nu este făcut de Dumnezeu ca să fie rău. Sub nici un motiv! Omul este bun, dar educația și societatea îl strică. Dar să ne străduim ca să ne mântuim și Dumnezeu ne va ajuta.

P.C.: Anul acesta când m-am apropiat de Sfântul Munte cu vaporul, un duh rău mă lupta ca să mă întorc înapoi. A fost un duh diavolesc sau un duh lumesc?

D.I.: Părinte, duhul diavolesc și duhul omenesc una sunt! Duhul omenesc este sub lucrare diavolească. Sfântul Apostol Ioan spune acum aproape 2000 de ani: "Lumea întreagă zace sub puterea celui rău". Adică lumea se conduce și lucrează cu duhul mândriei, al iubirii de bani, al slavei deșarte, al desfrânării, al hoției, al minciunii...

Adunarea minții

P.C.: Rugăciunea lui Iisus o putem zice cu voce tare sau în gând, rostită sau cântată. Cum este mai bine?

D.I.: Rostită.

P.C.: Am citit în scrierile Sfinților Părinți că dacă o spunem rostită, în pauzele dintre cuvinte pot intra gândurile diavolești.



D.I.: Și dacă o cânti tot pot intra gândurile diavolești. Totul este să ai smerita cugetare iar mintea să fie stabilă la cuvintele rugăciunii și nu să rățăcească aiurea. Minte, cugetul și inima ta să fie la Domnul Iisus Hristos. Noi trebuie să ne *străduim* iar Darul Duhului Sfânt ne va ajuta ca să ne rugăm.

P.C.: Datorită grijilor lumești și a ispitelor diavolești și omenești mintea noastră este tot timpul risipită. Cum putem să ne adunăm în aceste condiții mintea noastră?

D.I.: Sfântul Apostol Pavel ne învață: „*Neîncetat vă rugați. Pururea mulțumiți*”. Să ne rugăm cu pocăință și cu smerita cugetare și să avem nădejde în Bunătatea lui Dumnezeu, care ne-a ajutat de atâtea ori în rugăciunile noastre.

P.C.: Când te rogi citind psaltirea, acatiste, canonul de rugăciune, cele 7 laude sau când zici rugăciunea lui Iisus, se încălzește inima. Se poate folosi această căldură a inimii pentru a ne concentra când zicem Rugăciunea lui Iisus?

D.I.: Părinte acestea sunt lucruri delicate. Dar dacă ai o bucurie duhovnicească și pacea Duhului Sfânt se află în tine, nu mai este nevoie ca să iscodești că aceasta se află în inimă, în minte sau în suflet. Pentru că dacă este în minte este și-n inimă, iar dacă este în inimă este și-n minte, pentru că bucuria aceasta duhovnicească este lucrare dumnezeiască. Nu se poate ca într-o parte să fie bucurie și-n cealaltă parte nemulțumire. Pentru că darul Duhului Sfânt când se pogoară peste om îl sfințește în întregime. Omul este tot numai bucurie duhovnicească.

P.C.: În timpul practicării Rugăciunii lui Iisus, poate ca să apară o durere în inimă. Este bine ca să ne concentrăm în acel loc?

D.I.: Atunci nu poți zice rugăciunea cu gura ci numai cu mintea și deci inima nu se poate îmbolnăvi așa cum greșit cred unii practicanți ai rugăciunii lui Iisus. În acele momente inima se bucură duhovnicește iar din ochi curg lacrimi duhovnicești.

P.C.: Dacă zici mai mult timp Rugăciunea lui Iisus, mintea obosește?

D.I.: Sigur. Foarte important este ca mintea să fie curată și liniștită. Pentru că dacă este ocupată cu gândurile, ea obosește mai repede. Iar dacă se mai amestecă și diavolul cu ispitele sale, mintea se întunecă și se risipește și va trebui ca să se ostenească mai mult timp pentru cele duhovnicești. De aceea Sfinții Părinți lepădau toate grijile lumești și se duceau în pustie sau în creierul munților, ca să nu vadă și să nu audă nimic și mâncau o bucată de pesmet la câteva zile, ca să poată curăți mintea cu desăvârșire și s-o apropie de Bunul Părinte Cereșc. Însă avem mărturii de la Sfinții Părinți că existau oameni și în palatele împărătești care aveau Rugăciunea lui Iisus. Atunci erau mai mulți oameni curați și plăcuți lui Dumnezeu decât sunt în zilele noastre.

P.C.: Când mintea obosește zicând Rugăciunea lui Iisus, este bine ca să citim Psaltirea, Acatiste, Scrierile Sfinților Părinți sau să

cântăm Trepore, Doxologia?

D.I.: Până când "Rugăciunea lui Iisus" nu se încimentează desăvârșit în noi, nu vom putea ca s-o spunem neîncetat. Este bine ca să alternăm și să spunem și alte rugăciuni, să citim sau să cântăm cântece religioase. Însă foarte mult ne va ajuta și munca fizică binecuvântată.

Chiar dacă avem Rugăciunea minții, nu trebuie să renunțăm la canonul de rugăciune și metanii pe care l-am primit de la duhovnic.

P.C.: Am văzut în Sfântul Munte Athos, că sunt chilii în care părinții athoniți fac pravila (canonul personal) și cele 7 laude zicând Rugăciunea lui Iisus.

D.I.: Este adevărat. Dar duhovnicii noștri ne sfătuiesc ca pravila (canonul personal) să nu lipsească sub nici un motiv. În Biserică, la unele Schituri și Chilii se fac cele 7 laude prin Rugăciunea lui Iisus. Unul dintre părinți vine la strană și zice cu voce tare de 100 de ori: "Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu miluiește-ne pe noi!" Apoi alt părinte îl înlocuiește și așa mai departe, timpul echivalent cu citirea celor șapte laude. Ceilalți părinți care se află în Biserică ascultă cu luare aminte și cu pocăință.

Părinții cei vechi spunea că în timp ce la Biserica din Schitul Sfânta Ana se făceau astfel cele 7 laude, un părinte duhovnicesc a văzut pe Mântuitorul Iisus Hristos pogorându-se în mijlocul lor.

Învățarea Rugăciunii lui Iisus

P.C.: Cum este mai bine ca să învățăm Rugăciunea lui Iisus, concentrându-ne pe respirație sau pe pulsul inimii?

D.I.: Cred că este mai ușor să învățăm Rugăciunea lui Iisus pe respirație. Sf. Ioan Scărarul spune: Să se lipească (unească) rugăciunea ta cu respirația ta. După cum respiri ca să poți trăi, tot astfel trebuie ca să te rogi pentru a-ți hrăni sufletul tău cu darul Duhului Sfânt. Când inspiri să zici:

"Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu",

Iar când expiri să spui:

"Miluiește-mă pe mine păcătosul!"

Deoarece ești păcătos, trebuie ca patimile și păcatele să le dai afară din inima ta și să introduci pe Domnul Iisus Hristos în inima ta. Pentru că toate patimile și păcatele le expediezi în inima ta cu cugetul tău. Iar prin "Rugăciunea lui Iisus" urmărim să atragem pe Iisus Hristos în inima noastră atunci când zicem: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu" iar când zicem "miluiește-mă pe mine păcătosul", patimile și păcatele care se află în inimă, să le scoatem afară.

Chemând mereu numele lui Iisus Hristos, se îndumnezeiește creștinul. Dar trebuie atenție, stăruință și liniștea minții. De aceea părinții plecau în pustie în locuri retrase, pentru ca să aibă liniște și să poată să-și concentreze mintea.



Cu vorba multă chiar de folos să fie, poți să dai greș. Sf. Arsenie cel Mare spunea:

“Că am vorbit, mi-a părut și rău. Iar dacă am tăcut-niciodată”. Dar noi care vorbim tot timpul și pierdem vremea fără rost, cum mai putem să zicem: ”Doamne, lisuse Hristoase”.

În legătură cu învățarea “Rugăciunii lui Iisus” pe respirație sau pe pulsul inimii, fiecare creștin să vadă prin experiența proprie, care metodă îi este mai utilă.

P.C.: Pentru că astăzi nu mai avem isihia, liniștea minții, este bine ca să participăm cât mai des posibil la viața liturgică (Sfânta Liturghie, Spovedanie, Sfânta Împărtășanie, Sf. Maslu) pentru a ne curăți de păcate și a ne ruga mai lesne?

D.I.: Părinții care învață aceste lucruri țin seamă de neputința și grijile oamenilor din ziua de astăzi. De aceea, în loc ca să stai acasă pe un scăunel și să te rogi, este mai bine ca să participi la Sfânta Liturghie, să te Spovedești și să te Împărtășești cu Darul Duhului Sfânt prezent în Sfintele Taine, să asculți cu luare aminte rugăciunile, cântările și învățăturile Bisericești, pentru ca inima ta să fie curățită de Darul Duhul Sfânt. Însă pentru Sfânta Împărtășanie trebuie pregătire, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel.

P.C.: Rugăciunea lui Iisus poate fi spusă cu suferința inimii. Cum recomandați ca s-o practice creștinii noștri?

D.I.: Ca să spui Rugăciunea lui Iisus zdrobindu-ți inima prin suferință, ca astfel să curgă neîncetat din ochii tăi lacrimi duhovnicești, acest lucru este un dar dumnezeiesc pe care puțini îl dobândesc. Deci noi să spunem rugăciunea lin, cu dreaptă socoteală. Pentru că dacă nu ai dreaptă socoteală pot să apară alte ispite cum ar fi: îmbolnăvirea inimii, boli psihice, etc. Pentru că ispititorul nostru are visteria răutăților și este îmbătrânit în cele rele. A îndrăznit ca să-L ispitească și pe Domnul nostru Iisus Hristos.

P.C.: Simțirea lui Dumnezeu în inima noastră este tot rugăciune?

D.I.: Da. Simțirea lui Dumnezeu în inima ta este tot rugăciune. Acest lucru este însă un mare dar dumnezeiesc. Când îl ai prezent pe Dumnezeu în inima ta, nu mai folosești cuvinte ci cauți ca să păstrezi cât mai mult bucuria duhovnicească din inima ta.

Dacă ai frică de Dumnezeu în inima ta, tot ce vei face te va apropia de Dumnezeu, te va curăți de păcate și-L vei simți pe Dumnezeu prezent în inima ta, ca bucurie duhovnicească. pace, dragoste dumnezeiască... Pentru că din Sfânta Scriptură aflăm că “Începerea Înțelepciunii este frica de Dumnezeu.” Acum este multă înțelepciune omenească. Au fost descoperite și s-au inventat atâtea lucruri. Însă puțini dintre înțelepții aceste lumi dau Slavă lui Dumnezeu, care le-a dat minte, înțelepciune și putere ca să descopere și să creeze aceste lucruri. Majoritatea dintre ei spun: Eu am făcut! Dar nu există patimă mai rea înaintea lui Dumnezeu ca egoismul. Nici un lucru, nici o faptă care este făcută cu egoism nu este primită



de Dumnezeu. Astfel omul mândru, indiferent ce ar face, se pogoară clipă de clipă, ceas de ceas în fundul iadului.

Piedici în practicarea Rugăciunii lui Iisus

P.C.: Care sunt greșelile mai importante care apar la cei care practică Rugăciunea lui Iisus.

D.I.: Mândria minții este cea mai mare primejdie și puțini sunt cei care scapă de ea. Numai dacă ai smerita cugetare poți s-o biruești. Dar smerita cugetare trebuie să fie încimentată, înrădăcinată în sufletul, inima și cugetul tău. Pentru că smerita cugetare este o virtute care se obține cu multe străduințe și lupte duhovnicești. Dar noi trebuie ca să ne luptăm și Prea Bunul Dumnezeu văzând osteneala noastră nu ne va lăsa ca să fim biruiți de diavoli. În mod special să fim atenți la păcatele judecării aproapelui nostru.

Spre exemplu, vezi un bărbat stând de vorbă cu o femeie și începi ca să-i judeci că vor desfrâna. În acea clipă duhul desfrânării va pătrunde în sufletul, cugetul și inima ta.

P.C.: În timpul practicării “Rugăciunii lui Iisus” poate apărea în inima noastră o căldură care este de la duhul desfrânării. Cum putem ca să scăpăm de această ispită?

D.I.: Părinte, aceasta este marea problemă! Pentru că dacă nu ai smerenie, orice ai face, va apărea înșelarea, ispita diavolească. De aceea ne spune Sfântul Prooroc David:

“*Smeritu-m-am și m-am mântuit!*”. De toate ispitele pe care le-ai enumerat în cartea “*Rugăciunea lui Iisus - calea unirii minții cu inima*” putem scăpa, și de altele nenumărate, dacă ai smerita cugetare. Pentru că nu poate diavolul ca să se instaleze în inima omului care are smerita-cugetare. Arma cea mai puternică împotriva diavolilor a fiecăruia dintre noi este smerita cugetare. Nu metaniile sau postul sau privegherile de toată noaptea, pentru că dacă nu ai smerita cugetare la primul atac diavolesc sufletul tău se va spurca cu duhurile cele rele (al mândriei, al desfrânării, al slavei deșarte, al mâniei...). Deci dacă nu ai smerita cugetare, mântuirea este grea și plină de ispite. Aceste ispite sunt îngăduite de Dumnezeu ca să-ți vezi neputințele și să te smerești. Vezi ce ne spune Sfântul Apostol Pavel: “*Nu este lupta noastră împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva duhurilor răutăților întru cele cerești*”. Dar nu putem ca să biruim decât dacă avem smerita cugetare!

Dacă zici cu smerita-cugetare „Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul” nu se va putea apropia vrăjmașul diavol cu ispitele sale. Ispititorul diavol se apropie când se înalță mintea noastră sau când primește gânduri și cuvinte (de la oameni și de la diavoli) de mândrie și de slavă deșartă ca următoarele

-Uite, cât de mult ai sporit în rugăciune!



-Vezi că tu nu ești ca alții!

De fapt acesta este scopul pe care îl urmărește diavolul, ca să ne înalțe mintea și astfel să pierdem rugăciunea.

P.C.: Dar diavolul ne poate ataca cu gânduri de mânia, de zavistie, de ură, de desfrânare și altele asemenea?

D.I.: De aceea trebuie ca să-ți dezrădăcinezi patimile cele mari din inimă, prin spovedanie, canon, rugăciune, muncă binecuvântată și milostenie.

P.C.: Dar Sfinții Părinți spun că practicarea Rugăciunii lui Iisus ajută cel mai mult la despățimirea omului!

D.I.: Sigur că da! Trebuie lucrat împreună: Rugăciunea lui Iisus și faptele bune creștine care le-am spus mai înainte. Rugăciunea lui Iisus transformă pe omul cel vechi în omul cel nou, duhovnicesc, dumnezeiesc. Când instalezi în cugetul, sufletul și inima ta pe Iisus Hristos, ai devenit scaun al dumnezeirii, templu al Duhului Sfânt. Iar darul dumnezeiesc aduce curățenia, sfințenia, în cugetul, sufletul și inima ta. Dar pentru aceasta trebuie ca să ne ostenim.

Înainte de a ne Împărtăși cu Sfintele Taine să ne curățim sufletul și trupul, zicând "Rugăciunea lui Iisus". Iar când vrem să dormim să zicem "Rugăciunea lui Iisus". Darul Duhului Sfânt și Îngerul păzitor va fi împreună cu noi, dacă vom adormi având în mintea și cugetul nostru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

P.C.: Ce ne puteți spune despre căldura de la rinichi, firească, care poate apărea în timpul practicării Rugăciunii lui Iisus?

D.I.: Sfinții Părinți Neptici ne învață că această căldură care vine de la rinichi este o căldură firească, care se naște din lucrarea voinței. Această căldură ne aduce în suflet asprime, tulburare și răceală. Cel care se roagă trebuie ca să evite în timpul practicării rugăciunii această căldură, să nu-i dea importanță, să nu se concentreze asupra ei. Este bine ca să desfășurăm o muncă fizică care va duce la dispariția acestei călduri.

P.C.: Dacă te rogi cu duh rău (de mândrie, mânia, desfrânare...) acestea pot să tulbure și pe ceilalți părinți și frați din mănăstire?

D.I.: Duhurile rele din inima ta, în timpul practicării rugăciunii vor lupta și pe ceilalți părinți și frați din mănăstire.

P.C.: Cum este mai bine să zicem Rugăciunea lui Iisus, completă sau scurtă.

„Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul” sau „Doamne Iisuse, miluiește-mă” sau „Iisuse miluiește-mă” sau „Iisuse! Iisuse! Iisuse!...”

D.I.: Depinde de mintea fiecăruia și de starea lui sufletească. Cel mai bine este s-o zicem complet, pentru că în acest caz recunoaștem Dumnezeirea Mântuitorului Iisus Hristos, cerem mila și ne recunoaștem păcătoșenia. Dar când este tulburare mare în exteriorul și



interiorul nostru, nu ne mai putem concentra și atunci să strigăm cu pocăință „Iisuse! Iisuse! Iisuse!”. *Important este să strigăm cu pocăință!*

P.C.: Ce este bine ca să facă un începător pentru a învăța și practica Rugăciunea lui Iisus?

D.I.: Un începător trebuie în primul rând cu ajutorul Darului Dumnezeiesc să nu mai facă păcatele cele mari cu fapta. Pentru aceasta trebuie ca să caute un duhovnic bun ca să se spovedească și să pună început bun creștinesc. Apoi să participe regulat și cât mai des la Sfânta Liturghie, să împlinească zilnic canonul de rugăciuni și metanii dat de duhovnic și să practice "Rugăciunea lui Iisus" cel puțin de două ori pe zi câte 15 minute, într-un loc liniștit. Să învețe și să practice temelia tuturor faptelor bune, virtutea smeritei cugetări. Pentru că dacă nu te smerești înaintea lui Dumnezeu, a oamenilor și a diavolilor, vei pierde totul. Să-și taie voia sa, să facă ascultare și să primească cu bucurie orice lucru i se va întâmpla. Pentru că a nu-ți tăia voia și a te contra, a te îndreptăți, acesta este începutul înălțării minții. Poate părintele tău să te încerce, zicându-ți un cuvânt nepotrivit. Tu să zici: -"Precum binecuvântezi părinte!". Chiar dacă ți se pare nepotrivit, trebuie să renunți la înțelepciunea ta. Pentru că în viața duhovnicească important este Harul și binecuvântarea Dumnezeiască, indiferent care este lucrarea (cu excepția păcatelor)

De aceea trebuie ca să te smerești și să ascuți. Fiind sincer, fără gând îndoit și cu smerita cugetare, Darul Duhului Sfânt se va pogori peste tine. Aceasta este temelia cea bună și vei putea spori duhovnicește, luptându-te cu ispitele, având ca armă nebiruită Rugăciunea lui Iisus. Dacă ai smerita cugetare poți birui patimile. Asta nu înseamnă că ai ajuns desăvârșit, dar având acest har al smeritei cugetări, poți să te lupți (cu ajutorul puterii lui Dumnezeu) cu patimile, cu oamenii păcătoși și cu diavolii.

P.C.: Dar dacă starețul este lumesc și nu are „Rugăciunea lui Iisus”, făcând ascultare poți spori duhovnicește?

D.I.: Nu trebuie ca să te intereseze acest lucru pe tine. Tu trebuie ca să faci ascultare. Chiar dacă este lumesc dar te îndrumază spre cele bune trebuie ca să ascuți de el ca de Dumnezeu Însuși. Canoanele spun că numai dacă este eretic, poți ca să te îndepărtezi de starețul tău.

P.C.: Sunt momente în care Darul lui Dumnezeu ne părăsește ?

D.I.: Momentele în care Darul lui Dumnezeu ne părăsește sunt acelea în care facem păcate mari. Niciodată însă nu este părăsit de Dumnezeu cel care are smerita cugetare.

P.C.: Cum ne putem păzi mintea curată de gândurile cele rele

D.I.: Dacă te smerești, Darul Duhului Sfânt îți păzește mintea curată. Dar dacă nu ascuți, nu îți tai voia, nu te smerești, te-ai îndepărtat de Darul lui Dumnezeu și nu poți rezista gândurilor necurate diavolești...

P.C.: Hristos a Înviat!

D.I.: Adevărat a Înviat! Maica

Domnului să fie cu noi toți. Amin.





Monahismul românesc atonit

Bătrânii de la Colciu (2)

Monahul Nicodim

Tineretea bătrânilor Ghimnazie și Dionisie de la Colciu

Bătrânii Ghimnazie și Dionisie sunt născuți în România, la Vorniceni, comună din ținutul Botoșanilor, în Moldova, din părinții Ion și Casandra Ignat. Au fost opt frați și surori în familie. Din aceștia, fiul mai mare, Gheorghe (viitorul bătrân Ghimnazie) și mezinul Dimitrie (viitorul bătrân Dionisie) s-au călugărit.

Bătrânul Ion Șova scrie: „*Tatăl lor era un om foarte credincios, care mergea adeseori cu întreaga familie să se închine pe la mănăstirile din apropiere. Iată și o dovadă pilduitoare a mării lui credințe. Odată a plecat în pelerinaj la moaștele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava dar, necunoscând drumul, întreba pe toți care-i întâlnea pe cale. După o vreme, când mai erau trei sau patru ore de mers până la Suceava, a simțit mirosul sfântului mir. S-a luat după urma mirosului aceluia și a fost astfel condus chiar la moaștele Sfântului Ioan!*”

Această mare pioșenie s-a transmis copiilor lui. Nu lipsea de la biserică în nici o duminică sau sărbătoare. Când aveau nevoie copiii de ceva, îi puneau să facă seara, la culcare, multe mătânii, și să se roage de ajutor lui Dumnezeu – și în acest fel dobândeau totdeauna cele ce le trebuiau.

Gheorghe s-a născut în 1899. A făcut cinci ani de școală în satul natal și a fost un elev foarte bun, în special la matematică. În momentul acela, satul avea mare nevoie de un contabil și de aceea primarul satului l-a îndemnat să urmeze liceul comercial. Dar pe drumul spre școală, pentru examenul de admitere, niște oameni l-au sfătuit să nu urmeze liceul comercial și s-a întors acasă.

Dimitrie s-a născut în 1909 și a făcut patru clase la școala satului.



În 1911 tatăl a murit și Gheorghe, cel mai în vârstă dintre frați, a ajuns capul familiei.

Încă de mic copil, Gheorghe părăsea jocurile copiilor de-o vârstă și se dăruia rugăciunii, făcea mătânii, citea Vieților Sfinților. Ținând-o mereu așa, în cele din urmă s-a hotărât să se călugărească. Dar familia se opunea unei asemenea hotărâri. Un bătrân din sat, foarte respectat de toți, Costache Iepure, i-a spus că a auzit destule despre viața călugărească și că este o viață foarte grea. Dar bătrânul Costache a adăugat că dacă Gheorghe se va face călugăr, atunci se cuvine să ajungă o adevărată pildă de viață monahală, astfel încât satul să fie mândru de el, și să nu facă în vreun fel de răs numele familiei lui.

Deși cap de familie, Gheorghe nu a fost scutit de serviciul militar. După lăsarea la vatră, s-a hotărât să plece la mănăstire, dar nu știa unde să se ducă. Andrei, un cumnat de-al lui, i-a spus că știe de un schit, Măgura, aproape de Târgu Ocna și de Cireșoaia (un loc unde se dăduseră lupte grele cu nemții în timpul primului război mondial); era un schit mult vizitat. Gheorghe a scris de îndată o scrisoare frumoasă starețului de la Măgura, arătându-i că vrea să se călugărească și întrebându-l dacă l-ar primi la Măgura. Răspunsul a venit repede: „Vino, frate Gheorghe, fiindcă am mare nevoie.”

2. Începuturile călugăriei celor doi frați

În toamna anului 1922, Gheorghe a plecat la Schitul Măgura. Starețul, văzându-l silitor, l-a călugărit în prima duminică a postului mare din 1923 și i-a dat numele de Ghimnazie. Dovedindu-se un om excepțional, cu mare râvnă pentru viața călugărească și slujirea în biserică, a fost hirotonit diacon în anul 1924, deși era relativ tânăr (douăzeci și cinci de ani).

La Schitul Măgura se afla o mică icoană a Maicii Domnului făcătoare de minuni. Venea mult popor, mai ales din Ardeal, la maslu, în biserica schitului, și aveau loc multe vindecări. Pe vremea aceea s-a îmbolnăvit sora cea mare a părintelui Ghimnazie. Avea o umflătură mare pe burtă, cât o palmă. Cheltuiuse mulți bani pe la doctor, dar fără nici un folos. Părintele Ghimnazie a slujit la trei masluri săvârșite de preoții schitului și i-a trimis surorii lui făină și ulei de măsline și – o minune a Maicii Domnului! – sora lui, Maria, s-a vindecat.

Părintele Ghimnazie ducea o viață aspră la schit. La miezul nopții se scula pentru pravila de la chilie, apoi la 3 dimineața mergea la utrenie. Făcea multe mătânii mari și închinăciuni și postea adeseori – în zilele de luni, miercuri și vineri nu gusta nimic. Lucra rugăciunea neîncetată în timp ce făcea și munci grele, cum ar fi cositul. Cu timpul a ajuns printre înțâistătorii Schitului Măgura. Cunoștea întreg tipicul slujbelor foarte bine. Citea și recitea toate cărțile din biblioteca schitului.

Între timp, fratele lui mai mic, Dimitrie, având și el râvnă spre viața călugărească, l-a urmat pe părintele Ghimnazie la Schitul



Măgura în 1923. Avea pe atunci numai paisprezece ani. Starețul s-a hotărât să-l primească, dar totodată l-a trimis la școală. Timp de doi ani, Dimitrie a fost la școala profesională din Târgu Ocna, dar venea adeseori la schit.

În 1926 s-a produs o foarte mare tulburare din cauza schimbării calendarului (pe „stil nou”), schimbare care a produs dezbinare între credincioși. Părintele Ghimnazie, Dimitrie și alți doi au plecat la Muntele Athos. Auziseră ei zvonul că viața ajunsese foarte grea în Munte – nu se mai putea găsi pâine și trăiau călugării doar cu frunze și rădăcini – dar auziseră și de faptul că acolo înflorește viața călugărească.

Spunea mult mai târziu bătrânul Dionisie: *„Am mers întâi la o mănăstire românească – era în 1923, aveam paisprezece ani. Starețul m-a trimis la școală. În 1924 au schimbat calendarul. Starețul spunea că grecii au trecut pe calendarul papistaș. În 1925 s-a schimbat și la noi în România. Starețul ne-a spus că trebuie să mergem pe noul calendar, că totul era în bună rânduială, era o problemă de organizare și nu una dogmatică, de credință. Dar mănăstirile din România au trecut printr-o grea încercare și mulți călugări au plecat la Muntele Athos”*.

Iar bătrânul Ioan Șova scrie: „S-au îmbarcat la Constanța pe un vas românesc elegant și au ajuns în portul Pireu. Au stat acolo vreo trei zile și în cele din urmă au luat o bărcuță prăpădită pe care o zvârleau valurile de colo-colo. Cu multe pășanii pe drum, au trecut pe lângă niște insule și au sosit în Sfântul Munte, în portul Daphne unde, spre marea lor mirare, se găsea pâine”.

3. Sfântul Munte Athos

Pe 6 septembrie 1926 erau oaspeții părintelui Gherasim [Șperchez] de la Chilia Sfântul Gheorghe, Schitul Kapsala, nu departe de Karya.

Iată cum descrie sosirea lor bătrânul Dionisie: *„Împreună cu trei alți tovarăși de drum, printre care și fratele meu mai mare, ierodiaconul Ghimnazie, am sosit acolo în 1926. Pe când eram în România, eu nici nu auzisem de Muntele Athos. Prima dată am poposit la Chilia Sfântul Gheorghe din Kapsala. Erau acolo 18 români. Era tocmai ajunul praznicului Nașterii Maicii Domnului, astfel că am mers de îndată la privegherea de toată noaptea. Era foarte liniște pe atunci la Muntele Athos...”*

Mereu în rugăciune, am călătorit prin tot Sfântul Munte. La Schitul Prodromu, starețul Antichitas le-a spus că după ce se vor fi închinat pe la toate locurile sfinte din Munte pot să se întoarcă înapoi și poate că îi va primi în Schit. Între timp însă, a fost numit un alt stareț, iar acesta le-a spus că erau alți monahi ce doreau să intre în Schit, deși lipseau momentan; mai întâi trebuiau să se întoarcă aceia și apoi va putea lua o hotărâre.

Pentru că de multe ori cel ce face ucenicie la un străin ajunge bun călugăr, părintele Ghimnazie și-a spus că fratele lui, Dimitrie, ar trebui să facă la fel. Astfel că l-a trimis la părintele Serafim la Biserica „Întrării în Biserică a Maicii Domnului” aproape de Kareia, sub Schitul

Sfântului Andrei. Era în noiembrie 1926. Fratele Dimitrie a rămas acolo până în 1927. În tot acest timp părintele Ghimnazie s-a nevoit în Mănăstirea Ivron.

În iulie 1927 Chilia Bunei Vestiri, de lângă mănăstirea Pantocrator a fost pusă în vânzare. Părintele Ghimnazie și fratele Dimitrie, împreună cu un alt monah, părintele Sebastian, au cumpărat-o, luând cu împrumut 5000 de drahme de la un anumit părinte Mihail, negustor din Kareia.

Iată ce spune părintele Dionisie despre vremurile acelea: „*Am cumpărat Chilia Buna Vestire din Kapsala pe bani împrumutați și ne-au trebuit trei ani de muncă spre a-i da înapoi. Pentru fiecare zi de lucru câștigau 20 de drahme. Pe atunci puteai cumpăra doar două pâini pe banii aceia. Era tare greu de trăit. Era cumplit de greu să ții pravila de rugăciuni zilnice și să mai faci și altceva. Dar atunci m-am simțit mai aproape de Dumnezeu decât oricând, tocmai fiindcă era atât de greu și trebuia să ne punem atât de mult nădejdea în Dumnezeu. Am trăit noi în chilia aceea cinci ani. În 1927 m-am călugărit. Tot în anul acela fratele meu [Ghimnazie] a fost hirotonit ieromonah. În 1931 eu am fost făcut ierodiacon*”.

Așadar am rămas la Chilia Bunei Vestiri până în 1933. Chilia era săracă în resurse materiale, așa încât cei doi frați trebuiau să lucreze în Mănăstirea Ivron, în timp ce părintele Sebastian rămânea la chilie.

Aici, la Chilia Buna Vestire, am trecut prin multe ispite; de la vrăjmașul le apăreau diavoli sub diferite forme, văzute sau auzite, pentru a-i înfricoșa și a-i face să-și lase pravila de chilie și viața aspră pe care o duceau. Uneori diavolii apăreau ca niște câini turbați și se năpusteau asupra lor urlând. Dar părintele Ghimnazie se ruga și slujea Sfânta Liturghie foarte des și diavolii au pierit. Pe atunci s-a și îmbolnăvit părintele Ghimnazie, dar nu și-a înmuiat viața sa cea aspră.

Mai spune părintele Dionisie: „*Am plecat în 1933 de la Chilia Buna Vestire, mutându-ne la o altă chilie din Kapsala având hramul „Sfântul Tihon de Zadonsk. Starețul Chiliei Buna Vestire tocmai murise, iar starețul de la Chilia Sfântul Tihon de Zadonsk”, părintele Ghideon (Chelaru) ne-a rugat să venim și să trăim împreună cu el*.” Părintele Ghideon a devenit duhovnicul lor și au viețuit alături de el timp de patru ani.

4. Schitul Colciu

În 1937, amândoi frații, însoțiți de părintele Ghideon, au sosit la Chilia Sfântul Gheorghe din Colciu, un schit al Mănăstirii Vatopedi. Toți trei au lucrat cu multă râvnă și dăruire de sine la reconstrucția acestei chilii. Dar cu toată această muncă uriașă, ei nu se abăteau nici un moment de la canonul lor ascetic, adică slujbele din biserică, pravila de la chilie și ascultările din schit. Săvârșeau slujbele după tipicul mănăstirilor mari, fără să treacă nimic cu vederea.

Rugăciunile erau orânduite astfel: Ceasul al nouălea, Vecernia și Canonul Maicii Domnului se săvârșeau cu o oră



înainte de apusul soarelui. [Se știe că în Sfântul Munte se păstrează ceasurile bizantine: apusul soarelui corespunde orei zero, miezul nopții pe cadranul orar modern]. Pavecernița se citea imediat după masa de seară. La ceasul 8 din zori după sistemul bizantin, adică în jur de ora 2 noaptea începeam cu Miezonoaptea, apoi Utrenia, Ceasul Întâi, Ceasul al Treilea și Ceasul al Șaselea, urmat de Sfânta Liturghie. La Utrenie, după al șaselea imn, se citea un acatist. Seara se mai săvârșea și un Parastas. Pravila de la chilie se făcea totdeauna o oră după Ceasul al nouălea, adică atunci când călugării erau liberi.

Chilia avea o livadă de măslini – în jur de o mie de pomi – precum și viță de vie, portocali, lămâi, nuci, smochini, pruni, cireși și alți pomi. În grădină se cultivau toate cele necesare traiului: ceapă, usturoi, roșii, vinete, piper, pătrunjel, țelină, varză, sfeclă, cartofi, mazăre, etc. Călugării îi spuneau grădinii lor „vaca monahului”, grădina aceea fiind sursa lor principală de hrană.

Dar pe lângă atâta trudă pentru trup și pentru duh, Dumnezeu le trimitea și mângâierii! La Chilia Sfântul Gheorghe se află o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului din Kazan, în prezent așezată în biserica așezământului. La început icoana stătea în mijlocul chiliei unuia din călugări, pusă pe o masă, cu două candelă în față. Povestește bătrânul Ioan [Șova] că, într-o împrejurare oarecare, o încăpere a luat foc. Au ars cu totul podeaua, mobila și cărțile. Dar au rămas totuși întregi rama ferestrei, ușa, masa pe care odihnea icoana și dușumeaua de sub masă. Când a deschis ușa părintele Dionisie, chilia fiind plină de fum sub presiune, acesta i-a răbufnit puternic în față. Scurt timp după aceasta, când a putut să se uite înăuntru, a văzut icoana întreagă și candela pe masă, iar obrazul Maicii Domnului părea a zâmbi”.

Au început să se adune călugări noi în jurul lor. Chilia Sfântul Gheorghe cunoștea o reînflorire duhovnicească. Dar în același timp, și cel rău, care nu doarme, nu înceta să-i tulbure pe nevoitori.

Bătrânul Ghideon a plecat în România în anul 1940, să adune fonduri pentru continuarea lucrărilor de reconstrucție a chiliei, dar al doilea război mondial și apoi instaurarea regimului comunist l-au împiedicat să se reîntoarcă în Muntele Athos. Abia în 1963, după mulți ani grei, a reușit să revină. În acest interval de timp, părintele Ghimnazie devenise sfântuitorul duhovnicesc al călugărilor de acolo, iar părintele Dionisie duhovnicul la care se spovedeau toți.

Vrăjmașul continua să-i tulbure și să-i ispitească pe nevoitori. Bătrânul Dionisie spune: „*Aproape de noi locuia un părinte, Gabriel. Într-o zi, când ne îndreptam spre biserică, acela a început dintr-odată să strige și să arate spre mare. Era prea departe ca să înțelegem ce spune, așa că ne-am dus la el și l-am întrebat ce-i cu agitația aceea? Ne-a răspuns că atunci când bătea toaca pentru slujbă, văzuse diavoli venind încoace dinspre mare – ca un roi de albine. Veneau să-i ispitească pe călugării ce se adunau pentru rugăciune.*”

Altă dată, la o priveghere, în momentul dintre sfârșitul vecerniei și începutul celor șase psalmi, stăteam cu toții așezați în biserică ascultând citirea omiliei. Atunci unul dintre călugări, părintele Arsenie, a văzut un personaj îmbrăcat în negru, un fel de nălucă întunecată (chip nu a putut vedea nicidecum!) cum intra în biserică purtând ceva asemănător cu o cădelniță. De îndată ce făptura aceea „tămâia” vreun călugăr în strana lui (STASIDION), acesta ațipea în timpul omiliei. Părintele Arsenie s-a supărat rău de tot, și când personajul a ajuns în dreptul stranei lui, de frică, a țipat din toate puterile. Firește că s-au trezit toți! Vedeți? Călugărul este ostaș străjuind împotriva celui rău”.

5. Adormirea în Domnul a bătrânului Ghimnazie

De când venise în Sfântul Munte, părintele Ghimnazie nu-și lăsase niciodată obiceiul de a se trezi la miezul nopții spre a-și face o parte din pravilă, mătânii, psalmi sau rugăciuni. De-aceea era deosebit de important ca părintele Ghimnazie să poată dormi pe segmente scurte de timp, de două-trei ore fiecare, după care iar se scula la rugăciune. În acest fel, sufletul poate mult mai lesne stăpâni trupul.

Numărul minim de închinăciuni (mătânii mici) și plecări ale genunchilor (mătânii mari) pe care, respectând predania, le face un călugăr atonit la pravila de chilie, este impunător. Pentru cei ce au îmbrăcat mantia călugărească, se ajunge la 100 și chiar 180 de mătânii mari și 1200 de închinăciuni, iar la cei ce au marea schimă, așa cum era situația părintelui Ghimnazie, numărul se ridică la 150 – 300 de mătânii mari și 1200 de închinăciuni.

Se vorbea puțin prin Chilie – doar cât cerea lucrul de făcut și cele de nevoie ale duhului. Nici taifas, nici bârfire, nici judecarea aproapelui. Toți călugării se nevoiau să-și țină cugetele la Dumnezeu și rugăciunea pe buze. Pe lângă aceasta, părintele Ghimnazie se silea să aibă neîncetat prezența vie a lui Dumnezeu în mintea, inima, gândurile și faptele lui.

Avea părintele o memorie deosebit de bună. Știa pe de rost toate Ceasurile, toată Psaltirea, Acatistul Bunei Vestiri, Acatistul Mântuitorului, Paraclisul Maicii Domnului, multe tropare și alte rugăciuni. Timpul care-i rămânea după slujbele la biserică și pravila din chilie îl folosea pentru muncă în jurul chiliei.

În 1965, doi ani după reîntoarcerea din România a părintelui Ghideon, după ce purtase lupta cea bună ca ostaș al lui Hristos, după ce trăise ca un mare nevoitor, călugăr și slujitor al Bisericii, ieroschimonahul Ghimnazie a trecut la Domnul la vârsta de 66 de ani. După o boală care l-a slăbit foarte mult, a fost adăugat la ceata Sfinților Părinți Atoniți din Împărăția lui Dumnezeu.

„Pentru cei ce viețuiesc astăzi la Chilia Sfântul Gheorghe – scrie Bătrânul Ioan [Șova], părintele Ghimnazie este un model pe care noi trebuie să ne străduim să-l urmăm. Pentru rugăciunile lui și ale tuturor sfinților atoniți, milostivească-se Bunul Dumnezeu de noi și să dobândim și noi un colțisor în Rai,



6. Bătrânul Dionisie [Ignat]

Nu a trecut mult timp de la moartea iubitului frate după trup și împreună nevoitor al părintelui Dionisie, și i-au urmat alți monahi de la Chilie – părintele Arsenie în 1967, iar părintele Agathangelus în 1971. Au rămas doar Bătrânul Dionisie și Bătrânul Ghideon. Abia în 1977 au sosit doi călugări din România – părintele Ioan [Șova] și părintele Ilarion [Dincă]. Părintele Ilarion s-a mutat la Chilia Sfântul Hipatie câteva luni înainte de adormirea în Domnul a părintelui Ghideon, în 1979. Deși s-au mai perindat pe la Chilie câțiva călugări care au stat scurt timp, Bătrânii Dionisie și Ioan au fost în fapt singurii monahi viețuitori acolo până a venit la Mănăstirea Vatopedi Gheronda Iosif, în 1989, și a reînviat orânduiala cenobitică în mănăstire. La puțină vreme după aceea au început să apară noi și noi doritori de încălugarire la Vatopedi și pe la schiturile mănăstirii, precum și la Chilia Sfântului Gheorghe.

Nu mult după venirea noilor călugări, Bătrânul Dionisie a avut parte de o altă încercare dureroasă – și-a pierdut cu totul vederea. I-a fost foarte greu, pentru că muncise totdeauna cu brațele, dar i-a trimis Dumnezeu totodată și multă milă, Harul Său, astfel că a început să se adâncească în lucrarea rugăciunii inimii. Curând a devenit un prețuit părinte duhovnicesc pentru călugării de la Vatopedi și mai ales pentru Gheronda Iosif, care-l privea drept un împreunălucrător cu el al rugăciunii minții, părintele căruia i se putea spovedi el însuși și de la care putea lua sfat!

Cu toate acestea vrăjmașul continua să-l tulbure pe Bătrânul Dionisie. În fiecare noapte, înainte de a începe slujba în biserică, fratele rânduit să-i trezească pe ceilalți bătea mai întâi la ușa Bătrânului spre a lua binecuvântare. Într-o noapte însă, fratele a venit, a ciocănit la ușă și a plecat la slujbă fără să mai aștepte să primească binecuvântarea. Imediat după aceea, Bătrânul Dionisie a auzit o a doua bătaie în ușă. S-a gândit că este tot fratele dinainte, a deschis ușa și, în ciuda faptului că era orb, a văzut limpede un om având fața acoperită cu o bucată de pânză. În primul moment nu și-a dat seama ce se petrecea și a întrebat :

- Cine ești?

Omul acela a spus numele cuiva cunoscut Bătrânului, iar Bătrânul Dionisie deodată a înțeles cine se afla de fapt la ușă. Făcându-și semnul crucii, Bătrânul a întrebat:

- De ce nu spui rugăciunea când bați la ușă? La care diavolul a răspuns:

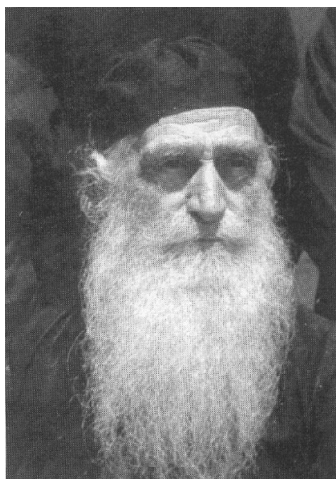
- De ce ar trebui să fac asta? Voi călugării spuneți așa ceva?

Bătrânul Dionisie a strigat atunci:

- Înapoia mea, satano! Pleacă din acest loc! Vrăjmașul a replicat:

- Așa voi face, dar mă voi întoarce!





Și a părăsit chilia. După aceasta, Bătrânul Dionisie a adunat toți frații în biserică și le-a povestit cele întâmplare, îndemnându-i stăruitor să prețuiască și să țină cu scumpătate chiar și poruncile sau orânduilele „mici” ale vieții de fiecare zi.

7. Sfaturile Bătrânului Dionisie

Gheron (Bătrânul) Dionisie este considerat de mulți dintre atoniți drept unul din ultimii reprezentanți ai „vechii școli” de viață duhovnicească din Muntele Athos. Și mulți au arătat faptul că cea mai obișnuită temă a îndemnelor sale către frații împreunăveitnici este „răbdare, răbdare și mai multă răbdare”. Iată exemple mai amănunțite de astfel de

sfaturi duhovnicești:

ÎNTREBARE: Sfinții părinți spun că iubim pe Dumnezeu împlinind poruncile Lui și iubind pe aproapele nostru. Cum trebuie să începem să săvârșim acestea?

RĂSPUNS: Mai întâi să fugim de toată patima. Dacă vrei să te îngrijești de dreptate (=să cultivi virtuțile) trebuie să te smeriești pe tine însuși.

ÎNTREBARE: Cum să facă omul aceasta?

RĂSPUNS: Dacă are cineva drept temelie a sa smerenia, vor veni și celelalte ale dreptății (=vor veni toate virtuțile). Fără de smerenie nu se poate dobândi nimic, așa cum ar fi o casă fără fundație. Când ești smerit, pe fiecare îl vezi sfânt! Și atunci vine Harul și poți face ascultare cu iubire. Cea mai puternică armă a diavolului împotriva noastră este să ne facă să fim trufași. Să-l facă pe om mândru de sine însuși este arma lui cea mai tare și caută să ne facă așa încă din tinerețile noastre, pentru că știe că cei mândri nu ajung în ceruri. Domnul nostru ne-a spus că cei necurați nu pot intra în cer. (Notă: Sfântul Isichie Preotul scrie: „Scripturile îi zic celui rău «necuratul» fiindcă de la început a lepădat smerenia și a îmbrățișat, s-a unit cu trufia. Drept urmare este numit duh necurat în toate Scripturile. Cum de-și poate aduce asupra sa murdărie trupească o creatură care este cu desăvârșire lipsită de trup, de carne și de greutate, astfel încât să poată fi numit «necurat»? Este limpede că i se spune necurat din pricina trufiei lui, mândrindu-se și pângărindu-se pe sine prin aceasta deși fusese înger curat și luminos” - Din Filocalia – Textul complet – The Philokalia: The Complete Text, vol. I, Boston, Faber and Faber, 1979, pag. 173). Odată, când Sfântul Macarie cel Mare se afla adunând vreascuri uscate de palmier prin pustie i-a ieșit diavolul împotriva și i-a zis:



„-Mare supărare am că nu pot pune stăpânire pe tine. Tot ce faci tu fac și eu asemenea: postești tu, eu nu mănânc deloc; priveghezi tu, eu nu dorm niciodată. Doar într-una mă întreci cu totul – în smerenie!”

ÎNTREBARE: Cum se poate dobândi răbdare?

RĂSPUNS: Smerindu-te pe tine însuși. De cele mai multe ori suntem nerăbdători pentru că suntem trufași. Dumnezeu se îngrijește să ne învețe smerenia mai mult decât orice altceva.

ÎNTREBARE: Cum să ne întărim credința în purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru noi (Providența Divină) în toate?

RĂSPUNS: Mai întâi, trebuie să nu ne încredem în noi înșine și trebuie să avem răbdare atunci când vin asupra noastră ispite. Atunci trebuie să lăsăm să lucreze Harul lui Dumnezeu.

ÎNTREBARE: Ce înțelegeți prin cuvintele acestea, „trebuie să lăsăm să lucreze Harul lui Dumnezeu”?

RĂSPUNS: Când înțelegem că Dumnezeu este aproape. Iar pentru aceasta este nevoie să avem o bună cunoaștere a neputințelor și slăbiciunilor noastre!

ÎNTREBARE: Cum trebuie să ne îngrijim a crește în temerea iubitoare de Dumnezeu și a lupta împotriva nepăsării, a lipsei de respect?

RĂSPUNS: Rugăciunea. Rugăciunea către Iisus este de mare folos întru aceasta, fiindcă este scurtă și lesne de păstrat și readus în minte.

ÎNTREBARE: Cum ar trebui să ne rugăm după cuviință?

RĂSPUNS: Cu stăruință. Aceasta este foarte important. Prin rugăciune poate spori Harul dat la Botez!

ÎNTREBARE: Sfinții Părinți spun că atunci când ne rugăm, trebuie „să stăm” în fața lui Dumnezeu, să fim în prezența Sa. Cum să ne îngrijim de aceasta, cum să cultivăm în noi aceasta?

RĂSPUNS: Rugându-ne din toate puterile sufletului nostru și cu desăvârșită luare aminte, cu toată atenția.

ÎNTREBARE: Dar când se află cineva înconjurat și împovărat de mulțime de griji, care-l fac să-i fie foarte greu să-și aducă aminte și să-L cheme pe Dumnezeu înainte de orice și în toate?

RĂSPUNS: Dacă faci ascultare, [lucrul poruncii ție sau de nevoie – n. trad.] cu iubire, atunci te afli în rugăciune. Este cu putință să te rogi chiar și în împrejurări potrivnice, ca de pildă, Sfântul Calist, Patriarhul Constantinopolului. Însă acestea sunt trepte înalte. Pentru noi, ascultarea cu iubire este lucrarea noastră neîntreruptă. Ascultarea naște smerenie, iar smerenia naște rugăciune. (The Orthodox Word, 217 / 2002 - trad. de Valentin Moga)

(va urma)



Părintele Iustin Pârvu

– izvor al demnității românești

Camelia Corban

*Dar dacă adevărul nu ni se descoperă prin iubire,
el este mincinos...*

Cuvintele alese în motto nu sunt întâmplătoare deoarece tema noastră încearcă să se construiască pe temelia adevărului și cu toată iubirea pe care un român o poate avea pentru neamul său, pentru eroii din trecut și de astăzi, pentru toți românii, mai buni sau mai puțin buni, mai curajoși sau mai lași, mai demni sau mai puțin demni, mai cinstiți sau mai puțin drepti în judecata lor "Căci ale noastre-s toate și umbrele și hoții / Și-n soarele dreptății / Să ne iubim cu toții", așa cum spune poetul basarabean Dumitru Matcovschi.

În peregrinările prin Munții Neamțului am avut privilegiul să cunosc un **ROMÂN** - Starețul mănăstirii Petru Vodă, Părintele Iustin Pârvu. A-l întâlni pe acest OM înseamnă a ne reconsidera destinul. Se nasc în noi întrebări despre existența noastră în spațiul carpatic. Avem nevoie de o cunoaștere corectă, în duhul adevărului, a ceea ce am fost și a ceea ce suntem NOI ROMÂNII.

Nu putem să începem a creiona un portret atât de curat fără, mai întâi, a face curat în sufletul nostru. Acum la ceasul de taină al coborârii printre noi a darului divin când totul se îmbracă în sărbătoare și noi, prin grație și iubire, să încercăm să fim mai buni pentru a ne învrednici a primi darul luminii.

Lumina sufletului său este o oglindă magică în care ar trebui să ne oglindim pentru a ne vedea sufletul. El are puterea de a corecta priveliștile desfigurate ale interiorului nostru cu bunătate și înțelegere izvorâte dintr-o mare dragoste de oameni limpede și simplă ca adevărul însuși.

Părintele Iustin Pârvu este o Eminentă a Neamului Românesc și a credinței în Dumnezeu. Lumina sa străjuiește ocrotitor peste oameni și locuri.

Mărturia harică se revarsă peste noi dincolo de cuvânt. Lumina lui materializează gândurile, curăță inimile și corectează aspirațiile. Adevărul curge lin, se separă în noi de părelniciile cu care ne înșelăm noi înșine.

În fața Părintelui Iustin nu ne mai putem minți. Toată murdăria noastră iese la suprafață, și mai mult, Sfinția Sa o curăță cu marea-i bunătate și cu puterea harului ce sălășluiește în el.

Nu scriu aceste rânduri pentru a lăuda acest mare trăitor în Duhul lui Dumnezeu deși este un adevăr care ne onorează să-l spunem, ci cum exemplul acestui mare Patriarh al neamului însuflă în noi esența a ceea ce este dragoste de Neam și de Dumnezeu, demnitatea, noblețea și nemărginita dăruire pentru oameni.

Părintele Iustin înlătură vălul de prefăcătorie și emfatică "vitejie" în fața propriei noastre conștiințe. În această lumină nu ne putem uita la alții. Apare în noi o smerenie binefăcătoare și nu mai putem continua să hrănim conștiința noastră cu minciunile prefabricate de ignoranța decretată ca "titlu de onoare" de un sistem de valori bolnav, care nu a fost niciodată al nostru ci al



celor care au vrut să ne fure bogăția, lumina și demnitatea.

De ce Existența Părintelui Iustin Pârnu ne pune în fața unui proces de conștiință ?

Pentru că destinul său se identifică cu cel al neamului nostru. Prigoana, năpasta, loviturile, foamea, frigul, arșita, obida, au transformat în ființa lui Chipul lui Dumnezeu, toate acestea au stimulat iubirea de oameni, înțelegerea, iertarea și nu au dat loc răzbunării, blestemului sau urii.

Pentru Părintele Iustin viața înseamnă sacrificiul părții față de întreg, a singularului față de social și ne duce cu gândul la rugăciunea : *“Îți mulțumesc Doamne, că mi-ai oferit onoarea să sufăr pentru Neamul meu”* așa cum spunea Petre Țuțea (cu care a stat în închisorile politice). Viața este un mijloc, un moment auxiliar. În clipa în care faptul ei ar fi absolutizat, în clipa în care viața ar deveni totul, ea ar sărăci până la desființarea spirituală a subiectului trupesc și moral pe care-l veșnicește” (1) . Părintele Iustin revărsă peste noi înveșnicirea. *“Sunt înfrângeri și sunt sacrificii care trezesc un neam la viață după cum sunt biruințe dintre acelea care-l adorm”*. (2)

Generațiile actuale au crescut cu spectrul fricii - nu am avut MODELE. S-au cultivat în noi toate acele trăsături care compromis sentimentul de demnitate. Cinstea este dovadă de slăbiciune. Adevărul este semn “al slabei minți”. Holocaustul asupra românilor a ucis mai mult decât oameni - a ucis dorința de a trăi frumos, a ucis lumina adevărului. Conștiința românească a suportat un proces de autosurpare prin subminarea sistematică a logicii evolutive a valorii interioare omenești - a spune adevărul înseamnă o vină pentru care poți plăti cu o pedeapsă aspră. Amenințarea există și persistă. Sintagma : “Ce folosești dacă spui adevărul ?” își are și acum o aplicabilitate dureroasă. Pentru că nu se poate conștientiza că ascunderea adevărului duce la involuție, amplifică răul. Ne-am obturat încrederea în utilitatea angajării într-un concurs al valorilor.

Si totuși mai există în România **oameni**. Îi găsim în locuri modeste, nesemnificative, sătui să meargă împotriva curentului, cumințiți în entuziasmul lor de nenumăratele lovituri ale prosiei și platitudinii mediocrității, sau ieșind din subsolurile închisorilor ca niște spectre ale dreptății și sfințeniei.

Care este modelul de român pe care am vrea să-l venerăm, să fim mândri că există, acel om la care să ne întoarcem mereu pentru a găsi izvoarele binelui și adevărului sublim, pentru a ne curăți, lumina și desăvârși ?

Există. Trebuie doar să-i căutăm, să-i descoperim și să primim marea bogăție de spirit și lumină pe care ei o revărsă spre noi – IATĂ OMUL !

Cine este Părintele Iustin Pârnu ?

“Sunt un om liber și fac ce vreau. Nu mă tem de oameni.” Această sintagmă rostită de Părintele Iustin în fața anchetatorilor comuniști l-a costat 5 ani de pușcărie grea, pe lângă cei 12 pe care îi făcuse deja. În acest context libertatea își contura definiția ca *“starea de libertate de păcat”* cum spunea un alt mare stâlp al spiritualității și demnității românești – Părintele Arsenie Boca și singura teamă era cea de Dumnezeu, pentru că este singura născută din iubire, care nu pervertește sufletul, cealaltă frică (de oameni) este expresia



deformării interioare a conștiinței, cu urmări distrugătoare .

Părintele Iustin, Starețul Mănăstirii Petru Vodă, s-a născut în satul Petru Vodă la 10 februarie 1919 într-o familie de țărani munteni și a crescut împreună cu cei cinci frați și două surori. La 17 ani a intrat în viața monahală, la Schitul Durău, mănăstire de o chemare sublimă spre cele sfinte. Plaiurile nemțene, încărcate de rugăciune și fapte de vitejie ale strămoșilor noștri, au sculptat în sufletul său matricea valorilor fundamentale ale neamului, neîngăduind, peste timp, a face vreo concesie sau a cădea din această forma pecetluită de Dumnezeu în sufletul său curat.

Un chip de o seninătate siderală te întâmpină cu o privire caldă și în același timp pătrunzătoare. Trăsăturile fine, delicate, ținuta sprintenă și elegantă face din Părintele Iustin o prezență care încântă și bucură de la prima vedere. Dar ce ne farmecă este imensa lumină cu care ne învăluie prezența sa. Este greu de tradus în cuvânt această trăire de bucurie și teamă, de fericire și rigoare severă, de putere autoritară și duioșie tandră, de sobrietate pioasă și zămbet sugubăț împăciuitoare, de simplitate și imensă generozitate. Toate te cuprind și rămâi cu o comoară în suflet pe care vei încerca mereu să o meriți pentru că ți-a fost dăruită fără vreo condiție, fără preț, nemărginită.

Viața Părintelui se prefigurează între realitate și transcendent, între momente limpezi, a căror asprime te cutremură, neîndrăznind să te compari a fi într-o situație asemănătoare datorită grozăviei suferințelor trăite, și momente de sublim înălțător, când însuși Dumnezeu a pus mâna Sa Atotputernică peste cel aflat în grea cumpănă, ocrotindu-l împreună cu frații săi întru suferință și martiriu.

Oamenii din Munții Neamțului știu multe despre Părintele Iustin. Este atât de iubit și respectat încât la rostirea numelui său ești imediat ajutat și îndrumat. Se povestește că în anul cumplit al foametei – 1946, Părintele Iustin, care era diacon atunci, împreună cu ieromonahul Pantelimon de la Schitul de la Viaduct, au pornit cu Icoana Sfintei Ana într-un pelerinaj peste pământurile arse de seceta prelungită. Slujbele lor întâmpinau disperarea și jalea și lăsa în urma lor ploaia și bucuria. S-au strâns, din satele pe unde au trecut, mii de oameni care i-au urmat într-o pioasă și curată recunoștință. Acel convoi al speranței și credinței a supărat autoritățile comuniste care l-au luat în vizor suspectându-l și chiar acuzându-l pe Părintele Iustin de "agitație mistică".

Dar calvarul abia de acum începea. În târgul Romanului unde urma cursurile seminarului, Părintele a fost arestat în anul 1948 pentru vina de a fi făcut parte din Mișcarea Legionară.

Înainte de toate trebuie clarificat, "sine ira et studio" (fără ură și părtinire), ceea ce a însemnat, pentru tineretul de atunci, gruparea politică care nu a fost un partid, dar care a avut o doctrină și a cucerit sufletele românilor dornici de a-și păstra țara lor neîntinată de cancerul comunist. A defini această mișcare este o îndrăzneală. De ce ? Pentru că ea a adus sublimul ceresc în inimile românești umplându-le de speranță și încredere în "*Forma cea mai înaltă a geniului românesc*". "*Profunzimea ei este atât de mare încât nimeni nu o poate pătrunde, raționalul nu o încapă*" (3). Este nevoie și de suflet pentru a întregi cunoașterea – și acest suflet era SUFLETUL ROMÂNESC umilit, lovit, scuipat, schingiuit și răstignit pentru ADEVĂR. Câți dintre noi putem duce această cruce așa cum au dus-o cei ce au crezut cu adevărat în acest ideal ? Iată de ce este o îndrăzneală să rostești măcar așa un crez ! Mai întâi este necesar a scoate din bălăcăreala în care a fost târâtă de o dușmănie diabolică străină ființei românești. Noi români nu avem voie să ne trădăm trecutul ci, pentru a continua să

existăm, trebuie să ni-l asumăm. ***“Dar nu trebuie să deznădăduim, dacă nu suntem cum se cuvine să fim. Răul este că ai păcătuیت, omule ! Dar de ce nedreptățești pe Dumnezeu și-L socotești neputincios din neștiință?”*** (4)

Părintele Iustin a început Golgota lui la închisoarea din Roman unde a fost anchetat împreună cu alți 68 de oameni, timp de o lună, în podul securității cu “dulăii la gâtul nostru înținși cu fața în jos”. Iată ce spune părintele despre acele momente terifiante : “Prima parte a temniței a fost cu mult zăduf, nu-ți dădeai seama de ce ești acolo; doar să-ți dai seama că nu mai ești nimic și să te gândești ce vei face – ce ai de apărut !...” Părintele avea de apărut chiar ființa neamului nostru asemeni miilor de români care nu au cedat supliciei care desființează substanța primă a ființei – **sufletul**. Ei nu ne-au vândut sufletul, ci ni l-au ocrotit cu prețul vieții . Știm noi oare să ne păstrăm sufletul ? Ajută-ne Doamne să nu ne vindem sufletul, asemeni lui Iuda, pe o pungă de galbeni !

A urmat momentul procesului la Suceava. Acesta s-a ținut în interiorul închisorii numai în timpul nopții. Lumina zilei nu ar fi suferit atâta josnicie a înscenării unor vinovății care erau de fapt cea mai legitimă și firească atitudine de om și de român. Dar atunci nimic nu mai era normal. Poate era “rușinea” judecătorilor, care în zelul lor, au dat condamnări atât de mari încât s-a sesizat și Gheorghiu Dej. Erau aceeași care îi condamnaseră pe comuniști în anii 1941 – 1945 și sperau, în van, că aceștia vor uita comportamentul lor. În final, părintele a primit 12 ani și a plecat într-un trist convoi care avea în ultimul vagon, ca deținuți, tocmai pe zeloșii judecători. Se îndreptau spre închisoarea Aiud. Undeva, spre Ilva Mică se zărea un apus de soare pe care cei 80 de deținuți înghesuți în fiecare vagon, l-au privit pe rând. Peisajul acesta era, poate, o urmă de consolare în atmosfera înăbușitoare din acele vagoane ale calvarului.

Privirea Părintelui Iustin se îndreaptă cu o ușoară nostalgie spre acele vremuri. O pace gravă se lasă peste chilia modestă în care pădurea de brazi trimite o boare răcoroasă și soarele care apune lasă să cadă peste noi o lacrimă de sânge care ne înfioară.

Parcă am vrea ca părintele să nu-și mai amintească din suferințele trăite. Inimile noastre sunt cutremurate de imaginile groțesti ale închisorilor, ale celulelor înghețate, ale schingiuirilor de neînchipuit, care măcinau ca niște mori ale iadului tinerețea, elanurile, iubirile, viețile unei generații de români vinovați de a fi fost fii ai acestor pământuri ale Grădinii Maicii Domnului.

Ce bine că începe slujba de seară. Rugăciunea călugărilor se revarsă peste poiana în care se ridică mândră Mănăstirea Sfinților Arhangheli și o mângâiere nevăzută ne aduce din nou liniștea în suflete.

A doua zi pășim cu sfială, după o îndelungată așteptare în chilia Starețului. Părintele este “îngropat în popor”, după spusele unui prieten apropiat, adică din zori și până seara dar și o bună bucată din noapte, Părintele ascultă necazurile oamenilor. Le alină durerile, le dăruiește har și spijin; sfatul înțelept le arată calea dreaptă. Păsurile lor sunt înfățișate în fața lui Dumnezeu prin pomenire zilnică cu multă credință, în biserică, la Sfintele Slujbe. Dar nu numai atât, ci ei primesc și un pat pentru a se odihni și mâncare fără bani. Niciodată părintele nu ostenește să asculte păsul omului; vin cu miile la el, nu mai are timp nici pentru a gusta ceva din bucatele pregătite. Mai întâi de toate sunt oamenii și necazurile



lor. Și mângâierea lui nu-i puțin lucru.

Ne-am strecurat în chilia mică, îngenunchem cu smerenie în fața Părintelui și îl rugăm să ne mai povestească din odiseea infernului pe care a trăit-o. Ne pomenim la închisoarea Aiud împreună cu un fost ministru al transporturilor și un general, fost atașat militar la Paris. Portretele lor sunt jalnice, stăteau de 2 ani acolo și deja urmele dezumanizării prin tratamentul aplicat acestor oameni își arătau spectrul: pielea căzută, fețele trase, foamea atroce făcea ca un cartof furat să fie o mare victorie. Toate acestea erau argumente grăitoare pentru regimul ce avea să-l înfrunte și părintele timp de doi ani și jumătate aici și mulți alți ani în alte locuri la fel de terifiante.

Mare noroc a fost pentru Părintele că, la terminarea acestei perioade la Aiud, a scăpat de o iminentă trimitere la Pitești, căruia i se dusesese vestea și în străinătate. Cercurile democratice ale lumii s-au sesizat făcând presiuni asupra autorităților comuniste să oprească nelegiuirile asupra deținuților politici. Și așa a ajuns Părintele Iustin la minele de plumb de la Baia Sprie în urma unui ordin oficial care prevedea trimiterea acestor deținuți la munci (acele munci care să asigure totuși același scop ca la Pitești, exterminarea, desființarea acelor români care, prin modul lor de a fi, prin credința în Dumnezeu și în valorile fundamentale ale vieții, prin exemplul lor, deranjau procesul de dezumanizare a neamului românesc, adică anihilarea noastră ca popor).

A învățat repede meseria de miner. Fostul ministru al minelor era și el deținut și s-a putut organiza o muncă eficientă în ciuda tuturor încercărilor de a se face imposibilă supraviețuirea în acel loc. La început, civilii care lucrau la abataje îi priveau ca pe niște criminali odioși, instruiți fiind să nu vorbească niciodată cu ei și milițienii aveau aceeași atitudine. Informatorii, dintre civili dar și dintre deținuți (unul fusese "jandarm vechi al lui Antonescu"), creau o atmosferă de neîncredere și mai mare.

Cu timpul au început să-și mai schimbe atitudinea. Într-o dimineață deținuții au găsit un milițian căzut între abataje lovit fiind de o roabă în fața puțului. Era aproape mort. Deținuții i-au dau un prim ajutor salutar (ar fi putut să-l lase acolo și ar fi murit imediat). Au anunțat paza și a fost transportat la spital. În urma au fost imediat acuzați că ei ar fi încercat să-l suprimă. Mare a fost mirarea tuturor când, milițianul revenindu-și, a povestit că dacă nu ar fi fost scos de unde căzuse singur lovit de un bolovan, la prima mișcare a abatajului ar fi murit. De atunci atitudinea față de deținuți s-a schimbat simțitor. După această întâmplare civilii au început să aducă, pe ascuns, cărți și ziare, vin și câte o bucată de pâine (acestea au fost strânse cu mare grijă de preoți (dintre deținuți) pentru sfânta împărtășanie). Un informator a pârât și civilii milostivi au dispărut - au fost și ei condamnați.

La începutul șutului, noaptea, se făceau rugăciuni. Din cei 5 – 6 deținuți unul rămânea la intrare și se ruga, fiecare lăsa câte o rugă pentru cei dragi de acasă, pentru copii, pentru părinți, pentru soții, și pentru ocrotirea lor în acel loc deosebit de periculos. Se spuneau acatiste, paraclise, psalmi. Părintele ne spune : "Rugăciunile în adâncuri erau cele mai puternice și... trăitoare rugăciuni".

Într-un an, de Sfintele Sărbători ale Paștelui s-a organizat de către deținuți, Slujba de Înviere. Era o mare îndrăzneală. Nimic nu supăra mai tare pe aceste personaje apocaliptice care întruchipau gardienii și oficialii închisorii decât pomenirea lui Dumnezeu și rugăciunile.

Părintele ne povestește cum au improvizat din 30 de sfredele - 30 de clopote și, la semnal, s-au adunat vreo 30 – 40 de deținuți. S-a început Sfânta Slujbă de Înviere. În noaptea



pământ) s-a înălțat mai sus ca oricând ruga de mare taină ... "În zeghe, în șanțuri cu apă acidă, cu târnăcoapele în mâini au trăit cea mai frumoasă Înviere, bine primită la Dumnezeu" și ...LUMINA a venit . Ca o minune, până la terminarea Slujbei, nimeni nu a sunat pe securiștii de sus și nimic nu a tulburat acel moment de grație de la Dumnezeu. "Hristos a înviat!" a răsunat de la unii la alții, pentru câteva clipe deținuți și gardieni erau toți unul, fără deosebire s-au salutat creștinește. Uitând parcă de groteasca misiune de călăi, gardienii nu au putut opri harul să vină peste ei toți – frați învrăbiți de forțele întunecate ale răului. Pentru o clipă acesta fusese îngenunchiat și lumina iubirii le-a încălzit inimile tuturor... Afară au fost întâmpinați cu mitraliere și paradoxal, au fost ținuuți doar două zile "sub cheie".

În fața dușmăniei și urii, românii au răspuns cu iubire. S-au rugat și se roagă și acum pentru călăii lor. Bine că neamul nostru mai are OAMENI. Ei sunt. Mai sunt izvoare prin care sfințenia aduce mântuire pentru noi. Ei sunt de veghe și ne ajută aici sau în ceruri. Harul lor ne dă putere și demnitatea de a înfrunta răul din noi și cel din afara noastră. Pe acești oameni îi putem numi : **Ilie Cleopa, Arsenie Boca, Dumitru Stăniloae, Constantin Galeriu, Teofil Păraian, Arsenie Papacioc, Iustin Părvu** și mulți alții pe care îi putem întâlni la Petru Vodă, la Pângărați, la Sâmbăta de Sus, la Techirghiol sau oriunde în "**Țara de tămăie și cer**". "Dar noi nu suntem visători ci lucrători ai lui Dumnezeu. Țara trebuie simțită și sfințită - prin noi oamenii, care să fim mai buni, mai smeriți, mai credincioși, mai harnici și să făurim Țara visurilor noastre (5)."

Sunt fapte care ne obligă - atât cele din 1989, cât și cele care se adună mergând mai înapoi în timp ...Riscăm să ne risipim în neant. Merităm să fim aruncați la groapa de gunoi a omenirii dacă vom continua să scuipăm în icoanele care ne veghează. Este important să învățăm din lecția istoriei - atât cea anterioară dictaturii comuniste, cât mai ales din "istoria" noastră recentă.

În fiecare din noi există și bine și rău, depinde pe ce poziție te așezi - iată pilda fiului risipitor - părintele s-a bucurat că s-a reîntors și nu a mai luat seama la ceea ce făcuse bine sau rău (dar pe care nu-l mai avea). Este de ajuns să ne recunoaștem în noi răul și el nu mai există - așa ne învață marii înțelepți. Dar nu putem fi mai buni dacă nu ne și silim de a ne face mai buni - "**bunătatea nu vine așteptând-o ci vine realizând-o**", spunea un mare duhovnic al nostru.

Există în fiecare român, un dor de lumină, de libertate, de adevăr. Când omul este liber devine creativ. El transformă lumea prin idei noi, care revoluționează gândirea și viața dând consistență timpului.

- "Veniți copii să vă binecuvânteț !" "

Ne despărțim de Părintele Iustin cu o mare tristețe care este în același timp o mare fericire, fericirea de a fi stat în preajma sa, de a fi primit lumina sa dumnezeiască. Să ne trăiți Părinte Iustin mulți ani înaintea ! Să ne ajutați să ne regăsim pe noi înșine români și creștini deopotrivă uniți și demni.

(articol scris în urma dialogului cu părintele Iustin și cu cei apropiați lui, și cu sprijinul monahului Eftimei Toni Mitra - Schitul HUTA – jud. Bihor)

NOTE:

¹ - Max Scheler

² - Nicolae Iorga - citat de Corneliu Zelea Codreanu

³ - Sunt cuvinte rostite cu evlavie și har, cu lacrima sufletului ofradă adevărului, de Părintele Iustin Părvu în 15 August 2000 la Mănăstirea Petru Vodă.

⁴ - Filocalia V – Petru Damaschin, Învataturi Duhovnestice.pg. 132

⁵ - Pr. Teofil Păraian: discurs ținut la TVR alături de o serie de politicieni, 22 august 2000



Putem lua cunoștință prin acest scurt eseu cât de incomodă este vestirea Cuvântului pentru ortodocși în această fază a istoriei, dar ne sunt sugerate cu discreție și căile de urmat pentru a ne îndeplini obligațiile față de mântuirea semenilor noștri care nu au primit lumina cunoștinței celei fericite.

A trăi ortodoxia în lumea modernă

Relațiile Ortodoxiei cu alte religii

Arhiepiscop Anastasios (Tannoulaitos) de Tirana

Arhiep. Anastasios, născut în 1929, a condus Biserica Ortodoxă Albaneză din 1992 și a călăuzit ieșirea ei la suprafață de sub ruinele celui ce a fost poate cel mai represiv dintre toate regimurile comuniste din estul Europei. Între 1981 și 1990 el a lucrat în cadrul misiunii ortodoxe din Africa. Din 1970 preda teologie la Universitatea din Atena. A scris nouă cărți și numeroase articole și studii, multe dintre ele referitoare la probleme specifice de religii comparate și de misionarism. Articolul prezentat în Sourozh/86/2001 este tradus în limba engleză din limba greacă, în care a apărut sub titlul generic „**A trăi ortodoxia în lumea modernă**” (editor Andrew Walker și Costa Carras – Athena – Estios 2001, p. 43 – 62).

*

Biserica Ortodoxă a trăit atât în condițiile pluralismului religios, cât și în mediu religios omogen. Relațiile ei cu alte religii au fost influențate semnificativ de structurile social politice în cadrul cărora ea a trebuit să se dezvolte:

1) În primele veacuri tipul de relații a fost cel al confruntării, câteodată acute, câteodată mai blânde. Inițial în structura stabil constituită a lumii iudaice și a celei greco-romane, Biserica a întâmpinat o riguroasă reacție de împotrivire, frecvent până la nivel de persecuție, datorită faptului că făcea cunoscută Evanghelia și pune



bazele unor premize pentru viața personală și cea socială față de taina lui Dumnezeu și a omului.

2) Odată cu apariția imperiilor „creștine”, relațiile de confruntare au continuat, dar în direcția inversă. Conducătorii, mai ales cei politici, interesați fiind în coeziunea socială și politică, doreau o uniformitate religioasă și exercitau presiuni asupra aderenților la alte tradiții religioase. Unii împărați, episcopi și mulți dintre călugări au condus acțiuni de distrugere a templelor păgâne. În perioada Imperiului Bizantin și mai târziu, a celui rus, principiul fundamental formulat chiar de Hristos „oricine vrea [deci dorește liber], să vină după Mine” a fost adesea dat uitării! Chiar dacă mijloacele coercitive nu au ajuns niciodată atât de departe ca în vestul Europei, totuși, libertatea religioasă nu a fost respectată totdeauna. Ca o excepție, evreilor li s-au dat un număr de privilegii.

3) Atât în imperiile arabe cât și în cel otoman, ortodoxia a coexistat cu o majoritate musulmană; dar a avut de întâmpinat multe forme de opresiune din partea autorităților statului, fie pe față, fie mascate, care au împins spre o rezistență pasivă de durată. Dar și așa, au fost multe perioade și situații în care stăpânirea „străină” era blândă și între ortodocși și musulmani s-au dezvoltat relații de coexistență pașnică, [pentru a folosi un termen modern], mergând de la oarecare toleranță, până la înțelegere și respect reciproc.

4) În zilele noastre, câștigă teren ideea coexistenței armonioase și a dialogului între adepții diverselor religii în atmosfera globală a pluralismului religios cu respect pentru libertatea fiecărei persoane și a fiecărei minorități.

O schiță a pozițiilor ortodoxiei

Din punct de vedere teologic, Biserica Ortodoxă nu a avut o linie uniformă în atitudinea sa față de alte religii de-a lungul istoriei.

1. Când cercetăm nivelele cele mai timpurii ale gândirii teologice în Răsăritul Ortodox, constatăm că, în paralel cu o puternică și fermă conștiință a faptului că Biserica exprimă deplinătatea adevărului revelat de iconomia [planul și purtarea de grijă] lui Dumnezeu, în Hristos, prin Sfântul Duh, există o încercare constantă de a înțelege credința religioasă din afara credinței creștine, cu Discernământ și recunoscându-se o clară revelare a lui Dumnezeu pentru [întreaga] lume. Încă din primele veacuri, când ciocnirea între Biserică și religiile predominante trecea prin faza ei cea mai intensă, atât în teorie cât și în practică, apologeții creștini, cum ar fi de pildă Justin Martirul și Clement din Alexandria, scriau despre o „*rațiune seminală*” (logos)¹, „*educație pregătitoare pentru reînnoirea în Hristos*”, „*licăriri ale Cuvântului Dumnezeiesc*”² în cultura grecească dinaintea creștinismului. Dar când vorbește de „*rațiune seminală*”, Justin Martirul nu prelua necritic tot ceea ce fusese formulat în trecut



în logică și în filosofie: „*Fiindcă ei nu au cunoscut tot ce ține de Logos, care este Hristos!, ei s-au autocontrazis*”³. Apologetul creștin nu ezită să le dea numele de „creștini” celor care au trăit „cu înțelepciune”, dar Hristos rămâne etalonul pentru valoarea și concepțiile vieții religioase și din timpul dinaintea Întrupării Sale.

Origen, mai îndrăzneț, crede că Dumnezeu a dat mărturie despre Sine Însuși nu numai între anumite neamuri și în anumite epoci, ci a luminat sufletele alese (de pildă Platon) în toate vremurile și locurile⁴. Origen spune că nu numai în filosofie putem descoperi semnele providenței lui Dumnezeu, ci și în tradițiile religiilor păgâne. Miturile grecești, ca și relatările din Vechiul Testament, ne pun în față adevăruri profunde despre viață sub formă alegorică⁵.... Dar Origen nu subestimează diferențele fundamentale care există între creștinism și religiile păgânismului antic; el arată slăbiciunile și greșelile păgânismului și face o examinare critică a acestuia.

2. În perioada de tranziție de dinaintea și după Edictul din Milan (313), Eusebiu din Cezareea (265 – 339) a subliniat în lucrările sale universalitatea revelației dumnezeiești către toate popoarele, susținând că sentimentul religios este înăscut omului: „*Cerescul cuvânt al lui Dumnezeu... a dăruit tuturor ființelor omenești o minte în stare să cunoască și să contemple înțelepciunea*” (Demonstrarea Evangheliei, IV. 5). Dar cu tot caracterul universal al revelației divine, ea nu a fost înțeleasă și acceptată de toți. Cu toate acestea, în toate timpurile și la toate popoarele au fost oameni distinși prin dreptatea și frica lor față de Dumnezeu; aceștia, datorită purității interioare, au primit adevăruri divine printr-o descoperire lăuntrică care le-a deschis ochii minții. Eusebiu nu ezită să-i descrie drept „creștini în practică” pe acești oameni dăruitori de Dumnezeu.

Paralel cu critica pe care o aduc păgânismului, mulți Părinți ai Bisericii de limbă greacă au tot respectul pentru înțelepciunea antică și au evidențiat multe elemente ale ei care își puteau găsi loc în creștinism. Este bine cunoscut că marii Părinți Capadocieni au încercat o sinteză a credinței creștine cu cultura greacă și că Sfântul Vasile cel Mare a îndemnat pe tineri să studieze și să aprofundeze literatura și știința păgână, așa cum Moise a studiat înțelepciunea egiptenilor și Daniel pe cea a babilonienilor. Sfântul Grigore Teologul (328 – 390) s-a opus cu ardoare păgânismului și totuși el recunoaște în vechii greci o „*năzuință, o pribeagă dorință în căutarea lui Dumnezeu*” (A doua Cuvântare Teologică, 15) și posibilitatea unei cunoașteri inițiale a lui Dumnezeu cu „*mintea și rațiunea noastră*”, pe care el le caracterizează drept „*asemănare cu Dumnezeu și dumnezeiești*” (Idem). Firește, Sfântul Grigore Teologul este deplin conștient de liniile acestei cunoașteri și de necesitatea revelației divine pentru a completa.



3. Începând din secolul 7, în urma apariției islamului, atitudinile moderate ale primelor veacuri au fost abandonate. În acea perioadă, Biserica Ortodoxă este o entitate cu o structură socială clară, confruntată direct cu o presiune militară și politică directă din partea unei noi religii care apare pe scenă cu pretenția de dominație universală. Din perspectiva eshatologică, apariția islamului arăta ca începutul mării bătălii finale, așa cum este ea descrisă în Apocalipsa Sf. Evanghelist Ioan. Reacția comunității creștine a început cu convorbiri, dar a trecut rapid la apărarea militară și contraatac. Concomitent au apărut în Bizanț o serie de lucrări anti-islamice.

Inițial, bizantinii au luat islamul drept o reînviere a anarhismului sub o formă diferită și și-au concentrat critica asupra persoanei lui Mahomed; ei au contestat afirmația că ar fi fost un profet și au pus accentul pe comparația între viețile și învățăturile întemeietorilor celor două religii, Hristos și Mahomed. Bizantinii au adus de asemenea critici viguroase Coranului, susținând că reprezintă un pas înapoi în învățătura religioasă și cea morală. Criticau în mod special structura și legile familiei stabilite de Coran și concepția despre războiul sfânt, sclavia și poligomia, și agresivitatea sacralizată prin ele.

În prima fază a înfruntării între creștini și islamism atitudinea bizantinilor a înclinat spre dispreț și ironie. Multe din poruncile „ereziei” islamice erau privite drept „rizibile” (Sfântul Ioan Damaschinul, Fântâna cunoștinței, Partea II despre erezii); islamul în general era privit ca o „doctrină nepioasă și atee” (Teodor Abu Qurrah, „Împotriva ereziilor iudeilor și saracinilor”).

În a doua fază, din cauza crescândă a amenințării, atitudinea a devenit puternic polemică (Nikitas Vyzantios și alții).

A treia fază se distinge printr-un ton temperat și disponibilitatea pentru dialog obiectiv (Manuel II Paleologos; Sfântul Grigore Palamas, Iosif Vryennios, Gennadios Scholarius) (v. Anastasios Yannoulatos, „Dialogul cu islamul din punct de vedere ortodox”, 16 octombrie 1986”).

După Cruciade, causticitatea polemicii bizantine împotriva islamului slăbește în intensitate într-o oarecare măsură și s-a cultivat o formă de coexistență. Precaritatea condițiilor politice și militare cerea în continuare gesturi de bunăvoință.

4. Pe măsură ce se extinde spre Asia centrală, de sud și de est, creștinismul răsăritean a întâlnit și alte religii dezvoltate, cum sunt zoroastrismul, manihiesmul, hinduismul și budismul chinez. Aceste întâlniri au avut loc în circumstanțe dintre cele mai complexe, care mai așteaptă încă studii corespunzătoare. În diverse descoperiri arheologice, din China, de pildă, s-a găsit Crucea - simbolul creștinismului, alături de floarea de lotus - simbolul budismului, norii taoismului și alte simboluri religioase. Pe faimoasa stelă Sian-Fu, descoperită în sec. 17 și care ne dă relații despre felul în care a fost adus creștinismul în China, pe lângă Cruce sunt prezentate și semnele altor religii: dragonul confucianismului, coroana



budismului, norii albi ai taoismului, etc. Aceste diferite compoziții simbolice probabil că exprimă așteptarea sau speranța că religia chineză va fi armonizată cu religia Crucii și își va găsi realizarea deplină în ea (cf. A. Yannoalatos, „Atitudini Creștine față de alte religii”, în grecește, Atena, 1976).

5. În vremuri mai apropiate de noi, din secolul 16 până în sec 20, cu excepția rușilor, ortodocșii s-au aflat sub dominația otomană. O coexistență între creștini și musulmani s-a impus de fapt, dar a fost adesea lovită puternic, direct sau indirect, de încercările cuceritorilor de a converti populația ortodoxă la islam: birul în copii pentru a-i transforma în ieniceri (n. trad – corp de armată în care se practica obligatoriu homosexualitatea și pederastia!), diverse presiuni și silnicii în provinciile cucerite, zelul prozelitist al dervişilor, etc. Pentru a-și salva credința, drept măritorii creștini (ortodocșii) erau frecvent nevoiți să adopte rezistența tăcută. Condițiile de viață înjositoare, povara apăsătoare a birurilor și diferitele tentații și presiuni sociale și politice din partea autorităților civile, nu lăseau ortodocșilor, principal, decât două alternative de bază: fie renunță la credința lor, fie rezistă mergând până la martiraj. Au fost și dintre cei care au căutat și a treia soluție, una de compromis, lăsând impresia că s-au făcut musulmani, dar păstrându-și credințele și obiceiurile de creștini – aceștia erau cunoscuți sub numele de „cripto-creștini”. Mulți dintre ei au fost absorbiți cu timpul, odată cu noile generații de majoritatea islamică în mijlocul căreia trăiau.

Ortodocșii găseau un puternic sprijin în viața liturgică și în cultivarea așteptărilor eshatologice. Convingerea că, „*sfârșitul este aproape*” era predominantă în anii de robie. Circulau în acea perioadă mici lucrări scrise într-un stil simplu, având drept scop întărirea creștinilor în credință – gravitând în jurul declarației „*m-am născut creștin și doresc să fiu creștin*” („Discuția lui Panayiotakis Mamonas, mare dragoman, conducător al creștinilor în statul otoman în Vanlis Effendi, un învățător musulman turc în Deltion Istorikon Erevnon 3 (1889) p. 249 – 273). Această afirmație laconică definește rezistența creștină la islamul otoman, înfăptuită în cuvânt, în tăcere și în sânge.

6. În marele imperiu rus, ciocnirea între creștinism și alte religii, precum și poziția la nivel teoretic a bisericii față de ele, a luat forme variate în cursul epocii moderne, în concordanță cu ambițiile politice și militare ale momentului: de la apărare la atac și prozelitism sistematic, de la indiferență și toleranță la coexistență și dialog. În ceea ce privește islamul, rușii au urmat prototipul bizantin. Creștinii pravoslavni (ortodocși) au avut de făcut față unor serioase probleme rezultând din presiunea exercitată de tătarii din Kazan. Statul acestora s-a prăbușit abia în 1552. În activitatea misionară înăuntrul vastului imperiu și în regiunile



vecine din extremul orient, ortodocșii din Rusia au întâlnit aproape toate religiile cunoscute: hinduism, taoism, shintoism, diverse școli ale budismului, shamanism, etc. și au făcut eforturi să le studieze și să le înțeleagă esența (v. de ex. Episcop Hrisant, decanul școlii teologice din Sankt Petersburg, 1878).

În sânul intelectualității rusești (intelighenția) din sec 19 a apărut o tendință agnostică, fundamentată pe convingerea că providența lui Dumnezeu este total diferită de orice am putea noi concepe și defini prin categoriile noastre teologice. Nu însemna aceasta o retragere din problemă, ci mai curând un sentiment de venerație în fața copleșitorului mister al lui Dumnezeu, sentiment caracteristic atitudinii și pietății ortodoxe. *Tot ceea ce privește mântuirea oamenilor aflați în afara Bisericii este o Taină a lui Dumnezeu, a Celui – dincolo – de – puterea – noastră – de – înțelegere.* Așa de pildă spune Tolstoi: „*În ceea ce privește celelalte credințe și a relației lor cu Dumnezeu, nu am eu dreptul și nici puterea de a judeca*” (Anna Karenina VII, p. 19).

7. În sec. 20, încă dinaintea celui de-al doilea Război Mondial, s-a început studiul sistematic al celorlalte religii în școlile teologice ortodoxe prin traducerea disciplinei Istoria Religiilor. Interesul nu se oprea la cercurile academice, ci se extindea mult mai mult. În deosebi în cadrul mișcării ecumenice, având drept centri WCC (Cons. Mondial al Bis.) și Secretariatul Vatican pentru alte religii, s-a dezvoltat dialogul cu aderenții altor credințe religioase. Din anii 1970, mulți ortodocși teologi au participat la diverse forme de dialog. În acest context, ortodoxia nu a avut nici un fel de dificultăți în a-și defini clar poziția de coexistență deplin pașnică și abordare a relațiilor prin dialog cu alte religii.

O abordare teologică ortodoxă a experienței religioase a umanității

1. În ceea ce privește problema semnificației și a valorii altor religii, teologia ortodoxă pe de o parte subliniază și insistă asupra unicității Bisericii, iar pe de altă parte acceptă ideea că și în afara Bisericii este posibil să se cunoască adevăruri religioase fundamentale (cum ar fi existența lui Dumnezeu, dorința adâncă de mântuire, diferite principii etice, transcendența morții). Creștinismul nu este privit doar ca o simplă credință religioasă, ci ca suprema expresie a religiei, adică a relației concrete, empirice, directe, experiențiale a omului cu Sfântul Dumnezeu, personal și transcendent. *Taina „Bisericii” transcende noțiunea clasică de „religie”!*

Creștinismul din Apus, urmând cursul gândirii lui Augustin (de Hippo), a adoptat o înțelegere dihotomică (prin diviziune – separare) a realității, făcând o distincție netă, tăioasă, între natural și supranatural, sacru și profan, religie și revelație, har (grație divină) și experiență omenească. Diversele puncte de vedere ale teologilor apuseni



asupra altor religii sunt caracterizate de tendința ce subliniază deosebiriile și apoi caută punți peste ceea ce divide părțile aflate în opoziție.

În teologia Bisericii Răsăritene este predominantă certitudinea că Dumnezeu Treimic a fost și este totdeauna activ în creația și în istoria umanității. Prin Întruparea Cuvântului, prin viața și lucrarea lui Iisus Hristos, orice prăpastie între natural și supranatural, între transcendență și mundan (lume), a fost abolită prin Cuvântul lui Dumnezeu care s-a făcut trup și s-a sălășluit printre noi și prin Sfântul Duh care continuă în istorie procesul reînnoirii creației. Biserica Răsăriteană a lăsat spațiu larg libertății personale în gândire și exprimare, înăuntru structurii unei tradiții vii, trăite.

În lumea occidentală, discuția poziției teologice față de alte religii s-a concentrat în principal pe hristologie. În tradiția ortodoxă însă, toate problemele asociate sunt privite și tratate totdeauna într-o perspectivă Treimică.

1.1. Atunci când studiem problema care face tema eseului nostru, este folositor să reflectăm, mai întâi, la strălucirea slavei lui Dumnezeu iradiind prin tot cosmosul și neconținutei purtări de grijă a Lui pentru întreaga lume creată și pentru omenire în special; apoi, asupra faptului că toate ființele omenești au origine comună, sunt părtașe la firea omenească și au un destin comun.

Unul din principiile fundamentale ale credinței creștine accentuează că Dumnezeu este de nepătruns (incomprehensibil), inaccesibil în esența Sa. Totuși, descoperirea biblică (revelația) depășește (transcende) natura de nepătruns pentru înțelegere a firii lui Dumnezeu, dându-ne asigurarea că, deși esența Dumnezeirii rămâne necunoscută și de necunoscut, prezența Dumnezeiască se descoperă (se revelează activ) în lume și în univers prin manifestarea puterilor Dumnezeiești (energiile divine). Atunci când Dumnezeu se revelează pe Sine Însuși prin diverse teofanii, nu esența, nu Sinele lui Dumnezeu se descoperă ci doar slava Sa; fiindcă doar pe aceasta este în stare să o perceapă omul.

Slava lui Dumnezeu în Treime îmbrățișează universul; îmbrățișează toate lucrurile. Prin urmare toate ființele omenești sunt în stare să absoarbă ceva din radiația „Soarelui Dreptății”, a lui Dumnezeu, și să se împărtășească de iubirea Lui.

Marea tragedie a neascultării din partea neamului omenesc nu a întrerupt iradierea slavei lui Dumnezeu, care a continuat și continuă să umple cerul și pământul. Căderea în păcat [a protopărinților] nu a distrus chipul lui Dumnezeu din om. Acesta a fost vătămat, dar nu cu desăvârșire distrus; a fost tulburată capacitatea omului de a înțelege mesajul divin și de a-l sesiza corect. Dumnezeu nu a încetat să aibă grijă de întreaga lume pe care El a creat-o. Nu este îndeajuns să spunem că oamenii tânjesc după Dumnezeu; El îi dorește pe ei!

1.2 În dogma hristologică sunt două chei de bază pentru a trata subiectul nostru:



- Întruparea Cuvântului și
- Hristos este „noul Adam”.

Prin Întruparea dumnezeiescului Cuvânt, Dumnezeu și-a asumat întreaga fire omenească. Reculegerea cu respect în fața lucrării Cuvântului înainte de întrupare și a lucrării Domnului înviat constituie una din axele principale ale experienței liturgice ortodoxe (dreptmăritoare). Intensa ei nădejde eshatologică este concentrată în uimitoarea așteptare exprimată de Sfântul Pavel: „... *taina voii Sale, potrivit scopului pe care El l-a făcut cunoscut întru Hristos, ca plan pentru plinirea vremilor, pentru a uni* [literal = „a recapitula”] *toate lucrurile în El, cele din cer și cele de pe pământ*”. (Ef. 1, 9 – 10). [n. trad.: vă rugăm să citiți și textul traducerii Bibliei, ediția Sfântul Sinod, care este altfel structurat decât citatul tradus din engleză].

Lucrarea lui Dumnezeu are cuprindere ecumenică, prin urmare cuprinde și trăirile religioase. Sau, în alți termeni, moderni, procesul divin are dimensiuni globale și include fenomenele și experiențele religioase.

Iisus Hristos nu exclude oamenii altor religii de la purtarea Sa de grijă. În anumite ocazii din cursul vieții Sale pământești el a purtat convorbiri cu oameni ținând de diferite tradiții religioase (femeia samarineancă, femeia cananiană, centurionul roman) și i-a și ajutat. El a exprimat admirația și respectul pentru credința lor, pe care nu a aflat-o printre israeliți: „... *nici în Israel nu a găsit atâta credință*” (Mt. 8, 10; Mt. 15, 28; Lc. 7, 9). A subliniat recunoștința samarineanului lepros, iar în convorbirea cu femeia samarineancă, El i-a revelat adevărul că Dumnezeu este Duh (In 4, 1 – 24). Chiar a folosit figura bunului samarinean ca tip pentru un element fundamental în învățătura Sa, noua dimensiune a iubirii predicată de El. El, Fiul lui Dumnezeu, care la Judecata din urmă se va identifica pe Sine Însuși cu „cei mai de jos”, cu „ultimii” din lumea aceasta (Matei 25) indiferent de rasă, neamul sau religia lor, ne îndemnă și pe noi să ne apropiem de fiecare persoană omenească cu respect sincer și iubire.

1.3. Privind la experiențele altor religii dintr-un punct de vedere prevmatologic ni se deschid noi orizonturi în raționamentele noastre teologice. Gândirea teologică ortodoxă (dreptmăritoare) vede lucrarea Sfântului Duh ca fiind dincolo de orice posibilitate de definire, descriere sau delimitare. La oaltă cu „iconomia Cuvântului”, răsăritul creștin, plin de nădejde și smerită așteptare, își ațintește privirea și la „iconomia Duhului”. Nimic nu poate încorseta sau restrânge lucrarea Sa – „Duhul suflă unde voiește” (parafrizare Ioan 3, 8). Lucrarea și puterea unificatoare a iubirii lui Dumnezeu în Treime făptuiește în chipuri care se află dincolo de orice gândire și înțelegere omenească. [n. trad. Pentru o cât mai bună sesizare a ideilor autorului redăm și în acest caz formularea în termeni moderni din versiunea engleză: „Acțiunea și puterea coezivă a iubirii lui Dumnezeu în Treime lucrează în moduri care transcend orice gândire și comprehensibilitate omenească”. Atragem atenția că formulările strict academice cu aparat verbal și conceptual filosofic, psihologic, sunt reducionista, nu mai transmit trăirea nevoitorului creștin,



se golesc de puterea duhovnicească a cuvântului de folos, ziditor. Pentru unii, la început, câmpul semantic tradițional poate părea greoi, dar numai el predă și dăruiește Rugăciunea - pe cât se poate ea da doar din cuvântul scris, căreia îi lipsește totuși convorbirea cu omul purtător de Duh. Aici trăiește toată ființa într-o Taină, dincolo, este angrenată doar rațiunea, cu acribia ei tăioasă, necesară și ea, dar insuficientă și depășită în cele ale Duhului].

Orice lucru înălțător și cu adevărat bun, este lucrare a Duhului. Oriunde este o manifestare și reflectare a Duhului - „*iubire, bucurie, pace, răbdare, blândețe, bunătate, credință, înfrânare*” (Gal. 5. 22) – acolo noi putem descoperi urmările lucrării Sfântului Duh. Și multe astfel de elemente pot fi găsite în viața unor oameni aparținând altor religii [n. trad.: Ne adresăm în acest punct mai ales cititorilor ortodocși doritori să-și păzească dreapta cugetare cu acribie: vă rugăm cu smerenie dar insistent, citiți imediat în continuare și cuvântul Sfântului Ierarh Ignatie Briancianinov și anume „*Scrisoarea Sfântului Ignatie către o cucoană care nu accepta că sunt „mulți chemați, puțini aleși” și că aleșii sunt tocmai adevărații ortodocși*”. Aceasta pentru a ne feri de o receptare eretică a raționamentelor delicate ale arhiepiscopului de Tirana urmărind o poziție cât mai înțelegătoare și îndelung – răbdătoare. Sfântul Ierarh Ignatie ne atrage atenția că se cer faptele credinței în Hristos, nu fapte bune ale firii noastre căzute. „*Binele nu este bine dacă nu are scop voia dumnezeiască*” spune Sfântul Petru Damaschinul. „*Dar tocmai dragălașele acestea de fapte bune vă și plac la păgâni și mahomedani!*” Se adresează Sfântul Ier. Ignatie în scrisoarea sa de răspuns – în Ignatie Briancianinov – „Cuvânt despre moarte” – Ed, Ileana – mai 1997 – pag 121 – 129, extras din „Propovedenii ascetice și scrisori către mireni”. Vol. IV opere complete ale Sfântului Ignatie].

...În locul negativului „afară de Biserică”, gândirea ortodoxă pune accent pe pozitivul „prin Biserică”: Mântuirea este pusă în lucrare, este dinamizată în lume prin Biserică. Biserica, în calitatea sa de semn și icoană a împărăției lui Dumnezeu, este osia care poartă întregul proces al „recapitulării”. Așa cum viața lui Hristos, noul Adam, are urmări universale, tot astfel, viața trupului Său mistic, Biserica, este universală prin opera de cuprindere și acțiune. Rugăciunile și grijile ei îmbrățișează întregul neam omenesc. Biserica oferă Dumnezeiasca Euharistie și căutarea sa de laudă pentru ajutorul tuturor. Ea lucrează în folosul întregii lumi. Ea iradiază slava Domnului înviat către întreaga creație.

2. Aceste poziții teologice ne îndeamnă să adoptăm o atitudine de respect, însoțită însă obligatoriu de discernământ față de alte experiențe religioase ale umanității. Fiind eu însumi direct implicat în studiul detaliat al marilor religii, atât prin studii de factură livrească, academice, cât și prin călătorii de cercetare în țările unde aceste religii supraviețuiesc până în zilele noastre, și totodată în calitate de participant la multe dialoguri cu intelectuali aparținând altor religii, aș dori să punctez următoarele:

2.1. Istoria religiilor demonstrează că, în ciuda diferențelor dintre religii în răspunsurile lor la marile probleme ale suferinței, morții, sensului existenței omenești și al

comuniunii între oameni, toate



deschid orizontul spre realitatea transcendentă, către ceva sau Cineva ce există dincolo de domeniul sensibilului. Vlăstare ale dorinței umanității de „Sacru”, „Sfânt”, ele deschid ușa experienței omului către Infinit. (n. trad.: Dar să nu uităm avertismentul Mântuitorului: „*Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt ușa oilor. Toți câți au venit mai înainte de Mine sunt furi și tâlhari*” (In. 10, 7 – 8). „*Cel ce nu intră pe ușă în staulului oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur și tâlhar*” (In 10, 1)].

2.2. Cercetând diverse sisteme religioase, trebuie să ne ferim de entuziasm facil sau criticism disprețuitor. În trecut, cunoștințele neclare despre diferite religii au făcut să se nască fanteziile negativiste și negative. Dar și în prezent, dacă se asimilează doar o informație fragmentară, „niște biți dispersați”, riscăm să eșuăm într-o „fantezie pozitivistă” de data aceasta: aceea că toate religiile sunt același lucru. Sau riscăm să judecăm pe baza a ceea ce cunoaștem despre una dintre ele, oricum limitată geografic și la nivelul conceptual și să generalizăm asupra tuturor celorlalte.

În timpurile noastre, efortul de a decodifica simbolurile sacre ale altor religii și studiul total deschis și binevoitor al mesajului de bază, se află într-un punct culminant și foarte riscant. Religiile ca sisteme includ atât elemente pozitive, pe care le putem înțelege ca „scânteii” ale revelației divine, dar totodată și elemente negative – practici și structuri inumane, o degenerare a intuițiilor religioase. [n. trad. Așa cum notam cu îngrijorare într-o notă precedentă că teologia vieții sfinților și a sângelui mucenicesc este trecută sub tăcere de discursul teologilor contemporani, remarcăm și aici robia gândirii ortodoxe la clișeele apusene; ca să nu ne exprimăm mai tăios despre anticreștinismul creștinilor de acolo. Fiind un text academic, de uz universitar, nu apare nici o aluzie măcar despre lucrarea vrăjmașului neamului omenesc ce ne asuprește încă de lângă pomul cunoștinței binelui și răului. Nu este o misiune inofensivă, dimpotrivă!].

2.3. O religie este un tot organic, nu suma totală a tradițiilor și practicilor de cult. Primejdia aflată în citirea fenomenologiei unei religii constă în considerarea drept identice sau echivalente elemente prezente în contexte diferite și având funcțiuni determinate de acele contexte. Religiile sunt organisme vii și în oricare religie părțile componente, mari sau mici, se află și subzistă doar în relație unele cu altele. Nu putem izola un număr oarecare de puncte din doctrina și cultul unei religii și să le declarăm identice cu manifestări similare în alte religii pentru a putea construi apoi teorii subtile și comode.

[n. trad.: Invităm pe cititorii noștri să examineze la propriu pe profesorul Mircea Eliade, fenomenologul religiilor par excellence, pe baza acestui criteriu. Se poate afla astfel de ce i s-a oferit atâta spațiu de desfășurare într-o lume secularizată].

2.4. Dacă recunoaștem uneori valori înăscute în experiența religioasă a altora, mai mult, chiar „semințe al cuvântului”, atunci ne aflăm în situația de a accepta că persoanele respective au certe

potențialități pentru o înflorire în continuare și roadă lăuntrică. Justin Martirul și Filosoful încheie scurta sa referință la „rațiunea seminală” cu un principiu fundamental care, fapt straniu, nu este suficient menționat de cei ce se referă la poziția sa și anume, el subliniază apăsător diferența între „sămânță” și deplinătatea vieții care este în ea la nivel potențial, în germene. El distinge între „capacități” înnăscute și „har”:

„Pentru că sămânța a ceva și asemănarea dată potrivit putinței este un lucru și cu totul altceva este lucrul însuși prin care este părțasia și asemănarea potrivit darului ce vine de la El” (Apologia a doua 13. 6). [n. trad: Un pasaj remarcabil! Atât în ceea ce privește Sfântul Justin Martirul, cât și în ceea ce-l privește pe arhiepiscopul Anastasios de Tirana. Iată ce înseamnă o adevărată cunoaștere a scrierilor Părinților Bisericii și o citare a lor corectă! În acest fel descoperim totdeauna că Tradiția este continuă, unică și fără contradicții la nivelul fundamentelor, fiind inspirată. Pe tema aceasta vedeți observațiile părintelui Serafim Rose în legătură cu citarea Sfinților Părinți referitor la Geneză].

2.5. Datorită faptului că omul păstrează chipul [primit la creație] și după căderea în păcat, el continuă să fie un primitor, un receptor al mesajelor voinței dumnezeiești. Dar adesea el nu se află și în situația de a le înțelege singur în mod corect. Făcând apel la o analogie, desigur imperfectă, scoasă din tehnologia modernă, un post de televiziune care nu este bine acordat sau are vreo defecțiune, reproduce sunetele și imaginile cu distorsiuni, deși recepționează semnalele emițătorului. Și încă ceva: multe distorsiuni și perturbări în semnalele recepționate pot fi provocate de stațiile de retransmisiune din rețea care nu funcționează bine!

Absolut totul se află înăuntrul sferei de influență a lui Dumnezeu, Soarele Spiritual al Dreptății. Și am putea privi diversele aspecte ale religiilor ca pe niște „acumulatori” încărcăți cu razele adevărului divin de la Soarele Dreptății, având o experiență de viață proprie, diverse idei elevate și mari inspirații. Astfel de acumulatori au ajutat omenirea, dând lumii o lumină, chiar dacă nedesăvârșită, sau doar câteva reflectări ale luminii. Dar ei nu pot fi considerați drept centre de iradiere din ei înșiși și cu atât mai puțin ca având cumva capacitatea de a lua locul Soarelui Însuși. [n. trad. Observăm și aici că nu se face nici o aluzie privind la efectele lucrării celui viclean, tatăl minciunii, asupra născocitorilor de religii – doar el lucrează să-i înșele chiar și pe cei aleși! De asemenea, nu se vorbește despre faptul că religiile și religioșii care nu-L primesc pe Hristos, acum după epifania Sa în istorie, se arată a fi departe de inspirația Duhului Sfânt, chiar dacă înainte de Întrupare au avut rol pregătitor].

Criteriul Ortodoxiei rămâne Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, Cel care a întrupat înăuntrul istoriei iubirea Dumnezeului Treimic, așa cum este El trăit direct, experiat, în Taina Bisericii - iubirea, descoperită în Persoana și lucrarea Sa, constituie pentru credinciosul dreptmăritor (ortodox) esența și în același timp culmea și deplinătatea experienței religioase.



Dialogul cu oamenii având alte credințe religioase – drept și datorie a „mărturisirii drept – măritoare” (ortodoxe).

1. Poziția ortodoxiei poate fi [net] critică față de ale religii ca sisteme și ca unitate organică; dar față de oamenii care aparțin altor religii și ideologii ea este întotdeauna o atitudine de respect și iubire – urmând întocmai pilda lui Hristos. Pentru că omul continuă să poarte în sine *chipul* lui Dumnezeu, cu dorința de a atinge și *asemănarea*, dat fiind faptul că omul posedă ca trăsături înnăscute ale ființei lui de om, voie liberă, spiritualitate rațională, dorință și putere de a iubi.

Chiar de la bun început, creștinii au fost obligați să intre în dialog cu oamenii de alte religii sau convingeri religioase, aducând mărturie și mărturisind despre nădejdea și adevărul pe care-l purtau. Unele din cele mai importante idei teologice ale noastre au prins contur printr-o dezvoltare implicând dialogul. Dialogul aparține efectiv tradiției Bisericii și a fost un factor esențial și de calitate deosebită în dezvoltarea teologiei creștine. Cea mai mare parte a teologiei patristice este fructul dialogului direct sau indirect cu vechea lume grecească, cu direcțiile de gândire și orientările religioase, în calitatea lor de sisteme filosofice ca atare, câteodată în antiteză, dar și în sinteză uneori.

Odată cu răspândirea islamului, bizantinii au căutat dialogul și cu musulmanii, deși aceștia nu au venit întotdeauna în întâmpinare cu un răspuns (Astfel, împăratul Ioan VI Cantacuzenos († 1383) notează, semnificativ: *„Musulmanii îi împiedică pe aderenții lor să angajeze vrem dialog cu creștinii, după cât se pare tocmai din teamă că prin astfel de discuții ei să ajungă la o cunoaștere limpede a adevărului. Dimpotrivă, creștinii sunt convinși de credința lor curată și de învățăturile lor drepte și adevărate și drept urmare nu-și împiedică în nici un fel credincioșii să vorbească, ci fiecare din ei are deplina libertate și autoritate să discute cu oricine dorește”* – din „Împotriva musulmanilor”).

Astăzi, în marele megalopolis numit Pământ, în mijlocul unui nou clocot cultural religios și ideologic, dialogul apare ca o nouă posibilitate și provocare. Acum când facem împreună experiența aventurii comune a umanității și căutăm la perspectiva unei comunități globale de pace, justiție și fraternitate, fiecare persoană și fiecare tradiție s-ar cuveni să ofere tot ce este mai bun din propria tradiție și propriul trecut și în lumina experienței și criticilor celorlalți, ar trebui să cultive semințele cele mai sănătoase ale adevărului pe care-l posedă [n. trad.: trimitem din nou la semințele sănătoase de adevăr din scrierile Sfântului Ierarh Ignatie Briancianinov, ca să nu pierdem cumva din vedere că am primit adevărul de la Adevăr și nici să nu cădem în greșeala de a-i confirma indirect pe cei ce se află alipiți de adevăruri omenești, adevăruri „second hand”, sau „adevăruri” montate de cel viclean].

Dialogul poate contribui la transformarea noilor semințe de la o civilizație la alta, la încolțirea și creșterea semințelor care zac

inerte în solul vechilor religii. Așa cum arătau mai înainte, religiile rămân întreguri organice și, având în vedere că ele sunt experiate de oameni în viața lor, ele sunt „organisme vii”, subiecte ale dezvoltării și evoluției. Ele au propria lor entelechie [=în filozofia lui Aristotel, ceea ce este pentru fiecare ființă posesia propriei perfecțiuni, a finalității sale; din Larousse]. Primesc influență, asimilează idei noi venite din mediul (cultural) înconjurător, se adaptează noilor sfidări sau presiuni. [n. trad.: fără îndoială autorul, fiind ortodox, episcop ortodox, nu pledează pentru un agiornamente al Bisericii dreptmăritoare, dar semnalează existența presiunii modernității și necesitatea unui răspuns].

Diversi conducători religioși și gânditori din cadrul diverselor medii religioase pun în lumină sau descoperă în propriile lor tradiții elemente care răspund noilor cerințe ale societății. În această dinamică, idealurile creștine își găsesc drum spre problemele diferitelor religii și dezvoltă pe căi noi diverse căutări religioase în întreaga lume. În acest moment contribuția dialogului este decisivă.

Într-o astfel de perspectivă, noile probleme izvorând din recenta revoluție tehnologică și noile pretenții și provocări care zguduie comunitatea mondială pot deveni mult mai constructive; de pildă, dorința de pace, justiție și demnitate a omului la nivel mondial, problema sensului existenței omului și a sensului istoriei, protecția mediului înconjurător, bioetica, drepturile omului. [nota autorului: Este interesantă observația unui gânditor francez, René Girard, de la Stanford University – California, dintr-un interviu dat lui Chr. Makarian – în l'Express și în jurn. Grece. Kathemerini/20 februarie 200 p. 50 - : „Sistemul dezvoltării, creat de creștinism acum 2000 de ani nu va înceta să fie pus în aplicare, indiferent de numărul celor care se declară ca aparținând acestei religii.... În ultimă instanță, toți participă la sistemul creștin de valori. Ce înseamnă oare drepturile omului, dacă nu apărarea victimelor inocente? Creștinismul, în forma sa seculară, a devenit recunoscut dominant, încât nici nu mai este recunoscut drept o religie printre altele. Adevărata globalizare este Creștinismul!"].

Deși la prima vedere astfel de aspecte par a fi „exterioare”, o privire mai profundă dintr-un punct de vedere religios poate oferi foarte bine idei noi și deschideri noi la problemele implicate. Învățătura despre Întruparea Mântuitorului, traversând prăpastia dintre transcendent și lumesc în persoana lui Hristos, descoperă în om o valoare unică, cu neputință de înțeles în oricare antropologie non-creștină.

Ortodoxia, intrând în al treilea mileniu cu încredere în conștiința de sine și cu identitatea sa, nu este îngrijorată sau temătoare sau agresivă și nici nu disprețuiește pe cei ce alte credințe religioase. Ceea ce are de spus este ceva pozitiv. Întâistătorii Bisericii Ortodoxe, în prima lor concelebrare sărbătorească în Betleem, pe 7 ianuarie 2000, afirmă cu tărie și fără rezerve: „Privim spre marile religii, și în chip deosebit către religiile monoteiste ale iudaismului și islamului, cu toată bunăvoința pentru a construi în continuare temelia unui dialog cu ele în vederea coexistenței pașnice a tuturor popoarelor.



Biserica Ortodoxă respinge intoleranța religioasă și condamnă fanatismul religios de oriunde ar proveni el' (Din Declarația comună...).

Biserica susține coexistența armonioasă între comunitățile religioase și minorități și libertatea de conștiință a fiecărei ființe omenești și a fiecărui popor.

Trebuie să intrăm în dialogul inter-religios cu respect, discreție, iubire și speranță. Trebuie să ne străduim să înțelegem ce este vital pentru alții și să nu ne cantonăm într-o confruntare neproductivă. Aderenții altor religii sunt îndreptățiți să explice ei înșiși cum urmează să-și reinterpreteze propriile convingeri religioase, în termeni noi față de noile cerințe și provocări. Un dialog sincer va da naștere la interpretări noi pentru ambele părți [n. trad.: nu cunoaștem exemple de rezultate concrete în acest sens].

În același timp, nu avem dreptul ca, pentru a apărea politicoși și binevoitori, să subestimăm importanța problemelor dificile. Nimeni nu dorește o formă superficială de dialog inter-religios. În ultimă analiză, inima problemei religioase rămâne căutarea adevărului suprem. Și nimeni nu are dreptul, și nici nu ar fi în interesul nimănui [n. trad.: din nou este ignorată complet existența și acțiunea continuă a celui căzut în întuneric și a calităților lui!] de a mutila omul eliminând această forță din existența umană pentru a realiza un consens simplist împăciuitoare în numele unui acord standard, contribuind cel mult la un fel de nivelare ideologică.

În această perspectivă, contribuția esențială a Ortodoxiei nu este să păstreze tăcerea asupra specificului propriu și a profundelor sale experiențe și certitudini spirituale (duhovnicia), ci tocmai să le facă bine cunoscute. Și ajungem astfel la delicata problemă a misiunii ortodoxe, sau (așa cum am propus încă de acum 30 de ani) a „mărturie ortodoxă”.

2. În orice dialog spiritual veritabil se ajunge inevitabil în punctul critic unde se ating adevăratele elemente care constituie diferența! Când Sfântul Apostol Pavel se întâlnește cu atenienii în Areopag, după o convorbire (F. A. 17, 17), el continuă prin a da o mărturisire directă (17, 22 – 31). În discursul său, el se referă la terenul religios comun și apoi merge la esența hotărâtoare a Evangheliei: semnificația persoanei și lucrării lui Hristos. Acest mesaj era ceva cu totul în afara concepției despre lume a grecilor antici și în opoziție nu numai cu încălcitul politeism al masei, dar și cu ateismul rafinat al filosofilor epicurei și panteismul stoicilor.

Răsturnând viziunea unui sistem cosmic închis, autosuficient, autonom și impersonal, Apostolul Pavel aduce vestea despre lucrarea unui Dumnezeu personal, Care a creat universul din nimic, Care poartă de grijă lumii neîncetat și intervine decisiv în istorie. În opoziție cu ideea despre om-individ trăitor automat, de la sine – accentul cade acum pe libertate și iubire dinamizate prin și în comuniunea între Dumnezeu și om. Cu acest paradox, care pentru atenieni friza absurdul, Apostolul introduce un nou mod de a gândi. El propunea o revizuire radicală a înțelepciunii/cunoașterii grecești antice, prin acceptarea lui Hristos



în calitatea Sa de centru al creației, ceea ce dă existență reală lumii. [nota autorului v. Anastasios Yannoulatos - „Atena, oraș al continuității teologiei și al confluențelor culturale” în grecește, Atena 1988, p. 361 – 369] [n. trad: și pr. Stăniloae invita la vremea sa, în cadrul unei conferințe ecumenice, pe credincioșii creștini protestanți să revină la gândirea paradoxală a Sfinților Părinți]. Până atunci, intelectualitatea, cugetătorii greci se bizuiseră și erau încrezători în ei înșiși, în efortul de a înțelege omul ca ființă cugetătoare, conștient de el însuși și cunoscând mediul său înconjurător prin dezvoltarea rațiunii sale. Pentru Apostolul Pavel, pasul decisiv al reorientării neamului omenesc, Metanoia sa (schimbarea inimii, pocăința), trebuie să se facă în direcția iubirii lui Dumnezeu, Cel ce este inabordabil pe calea cugetării, prin intelect, dar s-a revelat prin Hristos Cel răstignit și înviat.

Avem aici un exemplu limpede de înțelegere și respectare a unor idei religioase vechi, dar în același timp a trecerii dincolo de ele cu adevărul și puterea revelației creștine.

Mărturia sau misiunea ortodoxă înseamnă tocmai o mărturie a experienței trăite nemijlocit și a certitudinii. Ne mărturisim credința nu ca pe o descoperire intelectuală, ci ca pe un dar al milostivirii lui Dumnezeu. A disprețui sau a înăbuși datoria acestei mărturisiri personale ar însemna o renegare a Evangheliei.

Cunoașterea personală, directă, a „iubirii lui Hristos, cea mai presus de cunoștință” (Ef. 3, 19) rămâne experiența, trăirea creștină cea mai adâncă și este întru totul legată de misiunea creștină autentică și de evanghelizare. Iubirea descătușează puteri lăuntrice și deschide noi orizonturi în viață pe care mintea nu și le poate nici măcar imagina. Simțământul credinciosului creștin ortodox că el se află în *unire* cu întreg neamul omenesc și *iubirea* lui pentru fiecare făptură omenească îl face să se simtă dator să vorbească oricărui semen al său despre marel, covârșitor de marel bine pe care l-a descoperit. Darurile lui Dumnezeu nu pot fi ținute în ascuns, egoist. Ele trebuie să fie puse la dispoziția tuturor. Chiar dacă anumite lucrări ale lui Dumnezeu sunt legate sau se referă la un popor oarecare, sau la o persoană, ele interesează întreaga umanitate și o implică. Dacă avem convingerea că dreptul suprem al omului este dreptul de a transcende, de a depăși o existență de nivel biologic animal și strict intelectual omenesc, prin participarea la tipul de relații de *iubire* al lui Dumnezeu Treimic, este absolut evident că nu putem reține așa ceva [rezervat și ascuns] numai pentru noi înșine. Ar fi cea mai oribilă nedreptate!

Toate acestea nu înseamnă că am putea aduce Vestea cea bună însoțită de mijloace de constrângere sau ca o acoperire pentru alte obiective, politice sau economice. Aceasta nu poate fi obiect al unei impuneri cu forță, ci mărturisirea unei certitudini, o experiență personală. Este un fapt decisiv acela că în primele veacuri ale creștinismului se vorbea despre Martyria, Martyrion (mărturie/martiriu, mucenicie),



termeni care însemnau [și juridic] depoziția unui martor ocular, o depoziție susținută adesea cu prețul propriei vieți sub tortură! [n. trad.: Aici este miezul problemei pentru creștini! **Ț** Mărturia cu prețul vieții sub tortură au dat-o, o dau și fără îndoială că o vor da și oameni de alte credințe sau aderenți ai unor mișcări pur politice! Dar aceia susțin cu fermitate și noblețe convingeri, concluzii ale unor silogisme sau, de ex., exprimă atitudinea filosofiei stoice, etc, pe când creștinul depune mărturie pentru ceea ce „ochii lui au văzut, urechile au auzit, mâinile au pipăit, despre Cel de nevăzut, de neauzit, de nepipăit”, dincolo de toate și totuși experiat de creștin. Mărturisim nu idei, ci suntem martorii Celui „acuzat” de lumea aceasta și stăpânitorul ei. **Ă** Dar în dialogul cu non-creștinii câți din creștinii de azi pot fi cu adevărat astfel de martori? Adică să poată susține cu prețul chinurilor și al morții nu doar convingeri bine structurate și sincere, ci să exprime trăirea proprie, personală, a împărtășirii de Dumnezeu? Dacă există vreo problemă a misiunii creștine în lumea contemporană ea nu este rezultatul vreunei activități „oculte” (așa cum gândesc poate unii sub influența agitației *politicianiste*), ci este problema *Sfințeniei*! Dacă avem Sfinți, dacă în sânul Bisericii cresc Sfinți, adică oameni care gustă încă de aici starea îndumnezeirii omului, problema misiunii este deja rezolvată! Iar sfinții sunt din mila lui Dumnezeu, dar și din împreună lucrarea a omului]. [n. edit.: Vă invităm să citiți cartea „Acte martirice”, apărută la Institutul Biblic al BOR, conținând procese verbale de judecată, de mare valoare istorică, și istorisiri scrise de martori oculari, privind martiriul creștinilor din sec. II-IV. Ar trebui scrisă și o carte de „acte martirice” privind martiriul creștinilor din sec. XX, din închinările comuniste]. Nu se poate ignora profunda neliniște spirituală care „pune pe jar” omenirea! Trebuie pus în lucru tot ceea ce aparține spiței omeniești, dar fiecare om trebuie să rămână absolut liber în alegerea pe care, în ultimă instanță, o va face el însuși. Respectul pentru libertatea fiecărei persoane omeniești va rămâne totdeauna un principiu de bază al ortodoxiei [n. trad.: și aceasta tocmai pentru că lumea ortodoxă a avut de îndurat atâtea silnicii!].

Biserica, fiind „semnul”, taina „Împărăției lui Dumnezeu”, primul gest al noii omenități transfigurate de Sfântul Duh, trebuie să se îndrepte ca o ofrandă către întreaga lume. Ea nu are voie să devină o comunitate închisă. Tot ceea ce posedă sau experimentează (trăiește) există spre ajutorul umanității în întregul ei.

Mărturisirea ortodoxă începe în tăcere, cu participarea la durerea și suferința altora și continuă în bucuria Vestirii celei Bune (Evanghelia), care luminează în slujirea euharistică. Scopul ei este deci acela de a întemeia comuniuni euharistice în noi locuri, unde oamenii vor săvârși mereu Tainele Împărăției lui Dumnezeu în cadrul propriului lor mediu cultural, iradiind prezența și slava Sa în acel loc. Așadar mărturisirea ortodoxă este o participare personală în înaintarea (pe progresul) noii creații – care s-a împlinit deja în Hristos – și care va fi adusă la desăvârșire în eshaton (timpul ultim, sfârșitul timpului) (v. A. Yannoulatos, „Viziunea Globalistă în Proclamarea Evangheliei”, *The Greek Orthodox Theological Review* 42/1997/ p. 401 – 417).

Pentru a evangheliza lumea, Biserica Ortodoxă nu are nevoie să recurgă la forță sau alte metode dezonorante sau necinstite care



de fapt crează condiții de distrugere a integrității misiunii creștine. Biserica Dreptmăritoare respectă specificul, particularitățile persoanei și etosului ei – Biserica lucrează cu propriile sale mijloace, prin viața ei liturgică, prin lucrarea Sfințelor Taine și a unei iubiri neprefăcute. Misiunea ortodoxă nu se poate limita la oferta de educație, îngrijire medicală și mijloace de dezvoltare exterioară, economică, socială, etc. Ea trebuie să ofere tuturor, dar mai ales celor săraci și oprimați, credința că fiecare faptură omenească are o valoare unică, [de unicat]; aceasta pentru că ea este creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și este menită celei mai înalte situații posibile: a ajunge Hristoforă, să aibă părtășie la slava Dumnezeirii, să atingă Îndumnezeirea!

Aceasta este temelia pentru orice altă expresie a demnității omenești. Credința creștină prezintă antropologia care oferă cea mai mare demnitate omului, depășind orice tip de viziune umanistă. Dar a fi acceptată sau nu este problema liberei alegeri și responsabilități a fiecărui om.

Membrii altor religii critică diverse misiuni creștine atunci când le văd lucrând cu atitudini arogante și mândrie, apelând la autoritatea statului și implicare în diverse interese și acțiuni nereligioase. Pe de altă parte, nici nu este corect să se pună semn de egalitate între misionarismul creștin și greșelile unei părți a creștinătății apusene sau de cele ale unei anumite perioade a istoriei (De ex. Colonialismul)!

Critica lor plină de severitate este îndreptată împotriva „creștinilor” și nu împotriva lui Hristos. Marea schimbare va veni în lume atunci când noi creștinii, vom trăi și vom lucra și ne vom ridica la măsura misiunii noastre, mergând pe urmele lui Hristos. Puterea lui Dumnezeu se exprimă adesea în cadrul paradoxului absenței puterii lumești și poate fi experimentată numai în taina [metafizică] a *iubirii*, într-o [semnificativă] simplitate exterioară.

Avem cea mai mare nevoie de o raportare critică la noi înșine constantă și onestă și de penitență (sau în termenii noștri tradiționali, învinuire de sine și căință). Aceasta nu înseamnă a restrânge mărturisirea ortodoxă astfel încât ea să eșueze într-un dialog incolor, ci dimpotrivă, libera acceptare a *logicii iubirii*, etern revoluționara logică a lui Hristos, Care „s-a deșertat pe Sine Însuși” pentru a intra și a Se sălășlui înlăuntrul realității umane concrete. O acceptare a căii pe care a trăit și a murit El, în sensul unei continue transformări personale „din slavă în slavă” (2 Cor. 3, 18). Pentru dreptmăritorul creștin țința nu este de a încorseta sau de a minimaliza mărturia de credință, ci de a trăi chemarea sa de ortodox pe urmele lui Iisus Hristos.

(Sourozh nr. 86 / noiembrie 2001, după traducerea în engleză de Elizabeth Theokritoff; trad. în rom. de Valentin Moga)

NOTE:

¹ Justin, Prima Apologie, 16

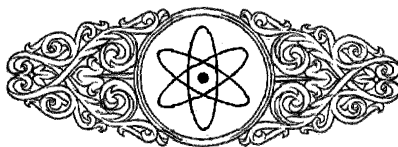
² Stromata 1,5; 6.7

³ Justin, A doua Apologie 10

⁴ Împotriva lui Celsus 6, 47

⁵ Împotriva lui Celsus 4. 38





Laetrile

(falsul război cu cancerul și bolile cardiovasculare)

Roy Livesey

Specialiștii în medicină consideră cancerul drept o boală a deficienței nutriționale. Dr. Ernst Krebs Jr. a fost biochimistul care a inițiat tratamentul Laetrile (pe bază de *sâmburi de caisă*). În „*O lume fără de cancer – Istoria vitaminei B17*”, Edward Griffin arată că acești sâmburi nitrilici furnizează un factor esențial absent din alimentație. Compușii nitrilici sunt o sursă de cyanide și, după cum afirmă specialiștii în tratamente cu mijloace naturale, acești sâmburi sunt comestibili și au calitatea de a distruge celulele canceroase. Laetrile, care este de fapt **vitamina B17**, se mai întâlnește și sub alte denumiri: Amygdalin, Kemaldin, Aprikern (sâmburi de caisă). Este clară o concluzie: cancerul nu este cauzat de o bacterie, un virus sau o toxină misterioasă. De fapt absența acestui element, care lipsește din alimentația noastră, stă la baza apariției cancerului. Dacă teoria aceasta se dovedește a fi corectă, atunci tratamentul cancerului este foarte simplu: să introducem în hrana noastră acest element ușor de obținut și necostisitor! Singurul lui „defect”: sâmburii de caisă nu pot fi „brevetați” și deci buni pentru afaceriștii din industria medicamentelor...

Chelation

Starea inimii mele s-a înrăutățit în timpul unei călătorii prin SUA. Dar am aflat cu această ocazie că unele din gazdele mele se tratau cu infuzii Edta Chelation. Mi-au trebuit câteva săptămâni ca să aflu unde se fac astfel de tratamente și în Marea Britanie. După un consult la un medic specialist în metabolism, la Londra, am fost tratat cu astfel de infuzii de două ori pe săptămână, timp de 10 săptămâni. Și acesta este un procedeu natural care nu poate fi patentat și deci exploatat comercial.

Din cate am înțeles eu, ca specialist, în corp s-au format depozite de molecule de fier în locuri în care astfel de depozite sunt dăunătoare. Ele produc vătămări ale pereților celulari (din cauza oxigenului și ale radicalilor liberi). Un radical liber este o formă, o stare a oxigenului menținută de prezența în exces a fierului (metal foarte ușor coroziv). Corpul este mult mai sensibil la atacul din partea radicalilor liberi atunci când are o cantitate excesivă

de ioni metalici, cum ar fi cei de fier și de cupru. Astfel de metale, în cantități prea mari, împiedică antioxidanții (vitamine și minerale) să protejeze celulele corpului de radicalii liberi.

Radicalii liberi afectează vasele sanguine precum și alte părți ale organismului, rezultatul fiind ateroscleroza. Edta Chelation îmbunătățește funcționarea metabolică și pe cea circulatorie, înlăturând metalele toxice și aglomerările/depuneri locale anormale de ioni metalici din corp. În felul acesta boala radicalilor liberi este vindecată și organismului i se oferă posibilitatea să repare stricăciunile.

Exprimând în alt fel lucrurile: ateroscleroza produsă de radicalii liberi este o modificare în celulele vaselor sanguine, care devin atero-celule (o tumoare benignă!). Efectele sunt spasme arteriale și/sau înfundări, ocluziuni. Când infuzia Chelation înlătură metalele inoportune, placa ateromatoasă se poate vindeca. Calea de evacuare prin tratamentul Edta Chelation este cea urinară. Edta este un antioxidant puternic, natural.

În cazul unei persoane, placa de la carotida internă dreapta a fost determinată de un radiologist ca fiind de 10mm înainte de Chelation și de 2,20mm după 20 de ședințe de tratament, iar cea stângă a scăzut de la 2,6mm la 2,0mm. Acum fac o infuzie Edta Chelation din 3 în 3 luni.

Vitamine

Vitamine și minerale fac parte integrantă din tratamentul Chelation și din planul general de tratament, fapt deosebit de important în cazul nutriției actuale general deficientă.

Vitamina C în doze mari este un element central al hranei suplimentare din tratamentul meu și al soției mele (care suferă de un cancer – boala lui Hodgkins). Doctorul Matthias Rath, M. D., adept al tratamentelor naturale, ne prescrie chiar doze foarte mari, el fiind un adept important al lui Linus Pauling (profesor a două premii Nobel). Pauling a afirmat: „*Toți ar trebui să știe că <<lupta împotriva cancerului>> este în mare măsură o înșelăciune*” („Everyone should know that the <<war on cancer>> is largely a fraud”). Doctorul Rath a publicat o carte cu titlu lung și edificator: „*De ce animalele nu fac crize cardiace... Dar oamenii da! Prevenirea naturală a crizei cardiace, a infarctului, hipertensiunii, diabetului, a creșterii colesterolului și a multor altor riscuri cardiovasculare*”.

Dr. Rath scrie: „Animalele nu suferă de crize cardiace pentru că ele produc în corpul lor mari cantități de vitamina C. Vitamina C optimizează producerea collagenului și a altor molecule ajutătoare, stabilizând astfel pereții arterelor și prevenind depozitele aterosclerotice, atacul de cord, infarctul. Organismul omului nu poate însă fabrica nici măcar o moleculă de vitamina C și pe deasupra folosim o alimentație prea săracă în vitamina C. Consecința inevitabilă este o slăbire a pereților vaselor sanguine și aterosclerozele. Deficitul cronic



în vitamine este cauza principală pentru răspândirea epidemică a bolii cardiovasculare. Depozitele aterosclerotice pot fi prevenite într-o mare măsură și chiar se pot micșora cu agenți naturală „teflonici”, care neutralizează proprietățile adezive ale particulelor de grăsime. Așa sunt, în primul rând, aminoacizii naturali, lizina și prolina. Ei au o eficiență mai mare în combinație cu alte vitamine. În felul acesta un vechi vis al omului devine realitate: controlarea și inversarea naturală a bolii cardiovasculare”.

Să nu fiți surprinși că astfel de știri nu apar în ziare de mare circulație, Times, New York Times și nici în The Lancet! (publicație medicală). Să nu fiți surprinși că lucrarea Doctorului Rath apare într-o editură ca Mr. Publishing. Și nici faptul că, asemeni cărții lui Edward Griffin despre vitamina B17 (Laetrile), ea va rămâne relativ rară pentru că nu se va bucura niciodată de promovarea prin mass media. Ca și în educație, în mediile de informare, există și în medicină o adevărată conspirație a intereselor financiare.

„Conspirația” medicală

Războaiele fac posibile pentru afaceriști lucruri altfel imposibile (de ex., în cursul celui de-al doilea război mondial I. G. Farben din Germania și-a menținut interesele comerciale în domeniul chimiei în întreaga lume, dincolo de toți Churchillii și Rooseveltii).

În cartea sa „Război împotriva cancerului”, Edward Griffin arată că doctorii sunt de-a dreptul intimidăți să nu folosească în tratamente Laetrile pentru că industria farmaceutică să găsească un substitut potențabil, deci avantajos comercial.

Dr. Kanematsu Sugiuram cercetător principal la Institutul Sloan-Kettering pentru cercetări asupra cancerului (din Manhattan), este cel ce a făcut prima descoperire privitoare la importanța tratamentului Laetrile împotriva cancerului. În timpul testelor cu Laetrile (1972 – 1977) dr. Sugiura a declarat că acesta s-a dovedit mai eficient decât orice altă substanță testată de el pe șoareci. Deși contratelestele i-au confirmat descoperirea, superiorii lui au ordonat mereu noi și noi teste de probă, ceea ce părea a sugera dorința infirmării descoperirii făcute de dr. Sugiura. „Lupta împotriva cancerului” – implică și mari interese financiare.

Dar încă din 1952, dr. Ernst T. Krebs Jr., biochimist din San Francisco, formulase teoria că, asemeni scorbutului și pelagrei, cancerul nu este produs de bacterie, sau virus sau toxină, ci este o boală a deficitului metabolic agravată de absența unui component esențial în alimentația omului modern. El a identificat chiar acest component ca fiind o substanță din familia nitrililor [nitriloside] – care se găsește din abundență în natură în peste 1200 de plante comestibile, deci accesibile practic în orice parte a lumii. Sunt deosebit de bogați în această substanță sâmburii din familia „Prunus Rosacea” (adica migdal amar, cais, porumbar – Prunus Spinosa, vișin, nectarine – piersică de toamnă, piersică, prună). Dar este conținut și

manioc, sămânța de in, sămburii de măr și multe alte alimente care, în general, au dispărut din meniul civilizației moderne.

Edward Griffin relatează în cartea sa următoarele observații interesante făcute în grădinile zoologice: „Atunci când i se dă unei maimuțe o piersică sau o caisă, aceasta, după ce îndepărtează partea cărnăasă a fructului, sparge sămburele ca să mănânce neapărat sămânța dinăuntru. Face instinctiv acest lucru chiar și atunci când nu a mai văzut niciodată un astfel de fruct! Sămburii aceștia constituie una din cele mai concentrate surse de nitrili [nitriloside] din natură”.

Autorul mai relatează un fapt interesant. În anul 1953, doi medici, dr. Ian MacDonald și dr. Henry Garland au scris (în cadrul Comisiei Cancerului al Asociației Medicale din California) un raport asupra tratamentului Laetrile. Acest raport a devenit baza oricărei opoziții științifice împotriva tratamentului Laetrile, deși s-a constatat ulterior că datele cercetate din el erau greșite sau, eventual, falsificate. Ceea ce este straniu (sau poate semnificativ pentru înțelegerea situației create) este faptul că acești doi medici au apărut fumatul ca fiind o petrecere inofensivă a timpului neavând nici o legătură cu cancerul pulmonar. Dr. Ian MacDonald a și dat o formulare percutantă a acestei aserțiuni:

„A pack a day keeps lung cancer away” - „Un pachet pe zi ține cancerul de plămâni departe”.

„Conspirația” medicală, ca și alte „afaceri”, are cel mult un secol vechime. Dar conspirația lui Satan e de 60 de secole. Ambele sunt complexe. Poate de aceea ne surprinde că putem găsi mijloace de apărare atât de simple împotriva lor - în Hristos și în Cuvântul Său:

„La râu, pe amândouă malurile lui, vor crește tot felul de arbori care dau hrană. Frunzele lor nu se vor veșteji și fructele din ei nu se vor mai isprăvi. În fiecare lună se vor coace fructe noi, pentru că apa pentru ele vine din locul cel sfânt; fructele lor se vor întrebuiņa ca hrană, iar frunzele ca leacuri” (Iezechiel 47, 12).

(Pentru cei interesați dăm titlurile celor două cărți citate mai sus:

- „World Without Cancer – The Story of Vitamin B17 by G. Edward Griffin, American Media, Westlake Village, Ca, 368 pagini 29USD.

- Why Animals Don't Get Heart Attacks... But People Do! by Matthias Rath, MD. MR Publishing, Santa Clara, CA 283 pagini, 14 USD.)

[Nota traducătorului: Mijloacele de tratament natural apărute de Roy Livesey pot prezenta interes profilactic sau, eventual, curativ. Dar atragem atenția că orice tratament (inclusiv cu mijloace naturale) nu se face decât la prescripția și sub controlul medicului specialist, singurul competent în materie, singurul care poate stabili doza ce transformă otrava în medicament!! De ex., probabil că sămburii de caisă au proprietăți anticancerigene, dar pe de altă parte conțin cianuri, otravă puternică, deci nu pot fi folosiți empiric, fără o dozare a cantității ingerate. Ca atare, informațiile cuprinse în articol nu pot fi folosite în autotratare și ne declinăm orice răspundere în cazul utilizării lor nepotrivite. Ele constituie însă un motiv de speranțe și încurajare în „războiul împotriva cancerului” care, cu toate înfrângerile suferite, a avut și va avea și succesele lui, din mila lui Dumnezeu].



Câteva detalii despre „sănătatea celulară” (Teoria doctorului Rath)

Este probabil necesar să formulăm mai întâi un adevăr evident și să avertizăm împotriva oricărei idei că îngrijirea naturală [n. trad: nu naturistă] a sănătății ar fi în vreun fel contrară științei. La fel ca celelalte elemente din Lumea Creată, și Îngrijirea naturală a sănătății este explicabilă prin știință. Conflict există doar între adevărata știință (care este de la Dumnezeu) pe de o parte și falsa știință pe de altă parte (care este de la omul „ajutat” de forțele spirituale care se opun lui Dumnezeu). Chiar și cel mai simplu și neinstruit creștin poate citi sau auzi din Biblie că Dumnezeu a creat cerul și pământul și tot ceea ce se află în ele. Dar mulți din talentații profesori din universități care nu-L cunosc pe Iisus Hristos se zbat să construiască teorii care să explice și să susțină imposibilul: cum a evoluat lumea de la sine însăși!! Toți acești profesori sunt însă bine. Și au poziție avantajoasă acești iluștri savanți. Sunt un produs al sistemului educațional, ca noi toți de altfel! Acum, în anul 2002, dacă mai este totuși cu puțință să predai ceva într-o școală de stat deși crezi în adevărul Bibliei și mărturisești aceasta public, promovarea și înaintarea în funcție va fi problematică și „excepțională”, ca să nu spunem mai mult.

În educația copiilor mesajele diavolești din istorioarele cu Harry Potter sunt o adevărată sfidare în prezent. Dar cu mulți ani înainte de „Harry Potter” copii creștinilor au fost – și sunt în continuare – mânați în școli de stat unde Biblia nu are ce căuta [școli întreținute și din banii contribuabililor creștini! - nota noastră]. Bogați sau săraci, părinți creștini își trimit copiii acolo unde aceștia sunt învățați [sistematic și apăsător] că „toate lucrurile și toate faptele, mari sau mici” au apărut prin evoluție naturală, [fără de Dumnezeu]. Și uite-așa se face că mai târziu, cei mai dotați dintre ei ajung savanți care aprofundează diferitele teorii evoluționiste născocite și croite de alte minți istețe. De altfel sunt puse în circulație tot felul de idei și învățături confuze și nesigure din toate domeniile. Pentru că educația principală o face... Televiziunea, nicidecum familia [și nici chiar școala]. Toate acestea ajung să schimbe programa analitică a școlii. Acesta e sistemul actual. Pentru că noi nu trebuie să aflăm Adevăratul Răspuns [asupra existenței]. Acesta este scopul urmărit de Satan.

Se întâmplă ceva asemănător și în medicină?

[Răspunsul pe care-l vom da în continuare] se străduiește să fie din situația creștinului simplu și cinstit, nu ne așezăm pe poziția omului de știință, ci a celui ce crede în Hristos pentru a înțelege [cu smerenie] Creația. [Autorul acestor rânduri] nu este nici medic de profesie. Nu ne batem capul cu dezbaterile în jurul evoluționismului și teoriilor lui absurde. Nu trebuie să ne preocupăm de savanții care flutură steagul „războiului împotriva cancerului” sau al bolilor cardiace din moment ce vedem că acest „război” este o înșelăciune. Nu vom înceta să-l cităm mereu pe Linus Pauling, dublu laureat al premiului Nobel: „Toată lumea ar trebui să știe că <<războiul împotriva cancerului>> este o înșelătorie [o fraudă]”.



În concluzie, nu este mai bine să ne limpezim mintea, să o curățim de informațiile false și zăpăcitoare și să ne cercetăm Bibliile, să aplicăm logica simplă, directă, și bunul simț, asupra unei informații inteligibile prezentată în limbajul obișnuit de Tradiția noastră și să vedem la ce concluzii ajungem? Totodată este mai folositor să fim conduși și orientați de specialiști încercați, trecuți prin focul controverselor cu cei din meseria lor. Așa sunt Linus Pauling și Matthias Rath, ambii savanți străluciți, care asemeni lui Louis Pasteur, de pildă, sunt minți ce gândesc independent și au capacitatea de a face față problemelor. Simplitatea soluțiilor Medicinii Naturale, adevărata știință de evitare a cancerului, a problemelor cardiovasculare și a altor boli cronice se împotrivesc cu succes exagerărilor industriei farmaceutice și eșecurilor medicinei scolastice care le promovează. Nu este oare aceasta o interesantă paralelă la problema Creaționism versus Evoluționism?

Punctul de pornire pentru gândirea credinciosului creștin ar putea fi versetul de la Iezechiel 47, 12 și mai ales ultimul său verset: *„fructele lor vor fi spre hrană, iar frunzele ca leacuri”*. Departe de noi gândul de a spune ceva împotriva chirurgiei pe cord deschis sau a chimioterapiei de exemplu! Sunt și vor fi cazuri în care astfel de intervenții devin absolut necesare. Dar medicina modernă ajunge mult prea des să trateze simptomele și efectele și nu cauzele! Iar unii chiar exploatează financiar această situație, ajutați involuntar de trădătorii din spitale și sălile de operații. Un instrument eficient în acest sens este modul în care sunt dirijate fondurile de cercetare.

Lucrurile simple din medicină au fost complicate. Am fost determinați să credem că sănătatea este un subiect dificil, greu accesibil, așa cum sunt teoriile evoluționiste elaborate de specialiștii dintr-un alt domeniu. Adevărații credincioși creștini, drept-credincioși și adevărații creatori științifici, incoruptibili și lipsiți de trufie, vor fi oare totdeauna marginalizați în această lume căzută? Sperăm că nu!

Cu toate acestea Medicina Naturală nu este nici ea nimic nou „*Nu este nimic nou sub soare. Dacă este vreun lucru despre care să se spună: <<Iată ceva nou!>> acesta a fost în vremuri străvechi, de dinaintea noastră*” (Ecclesiastul 1, 9 – 10). Deși programul doctorului Rath apare drept un progres științific major, nici Medicina Naturală în sine, nici modul în care își face cunoscute ideile dr. Rath nu sunt ceva nou. Dr. Rath se adresează direct oamenilor, celor interesați de constatările sale, cărora le pot fi de folos. El nu face uz de căile și metodele instituite, de modele de gândire și sistemele stabilite, structurate și controlate în primul rând prin bani de cei manipulatori aflați în opoziție cu adevărul lui Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu.

Opinia noastră fermă este că „Îngrijirea Naturală a Sănătății și ceea ce dr. Rath numește. Medicină Celulară” („Cellular Health” – cuvinte care constituie Marca sa Comercială legalizată) pot face progrese substanțiale dacă nu sunt frânate sau împiedicate de medicina strict farmaceutică. Spre deosebire de medicamentele chimice care de fapt au devenit o cauză principală de îmbolnăvire, tabletele din produse naturale care lipsesc în hrana de



fiecare zi, pot îmbunătăți starea generală a celulelor organismului și a țesuturilor formate de acestea, pur și simplu prin furnizarea substanțelor hrănitoare care preîntâmpină îmbolnăvirea.

Oamenii înțeleg cu ușurință remediile naturale, în ciuda confuziei create de catalogarea condițiilor cardiovasculare drept „boli”, deși cauza acestor „boli” în general nu este cunoscută. Ceea ce se numește adesea boală coronariană este de fapt o supracompensare în cadrul procesului natural de însănătoșire, efortul organismului supus la o hrănire deficitară pe termen lung într-o societate hedonistă (ahtiată după plăceri). Nu a ajuns această societate roaba burții și a televizorului? (în engleză: „devoted to its belly and its telly”). Programele de televiziune ajută la adâncirea ignoranței despre ce este necesar pentru o bună stare a sănătății, odată cu decadența pe care o vedem încurajată în alte domenii, în morală, în politică, ș.a.m.d.

În continuare vom reproduce prezentarea pe scurt a concepției doctorului Rath despre sindromul cardiovascular – o stare de deficiență nutrițională, în primul rând prin carența în vitamine, prezentare făcută chiar de dr. Rath în lucrarea sa „De ce animalele nu fac crize cardiace ... Dar oamenii, da!”.

Natura simplă a aterosclerozei și procesul de inversare a ei.

- (1) **Fisuri în peretele arterial:** [În concepția doctorului Rath] ateroscleroza debutează cu mici fisuri în pereții arterelor, cauzate de *carențe cronice în aportul de vitamine*; fenomenul se produce mai ales în arterele coronariene, arterele cele mai solicitate din întreg sistemul circulator.
- (2) **Începutul reparării lor:** Imediat se activează sistemul natural de remediere a organismului. Se începe repararea arterelor. *Colesterolul* lipoproteina și alte substanțe sunt eliberate pentru a se realiza reparațiile. Ele sunt produse în cantități sporite de ficat.
- (3) **Reparație continuă supracompensată:** Sub efectul continuării alimentației deficitare (cauza generatoare a problemei), *colesterolul* și celelalte substanțe sunt produse în exces și formează *plăcile* din arterele coronariene.
- (4) **Inversarea procesului:** Pentru a înțelege o inversare a acestui proces devine vitală o îmbunătățire a condiției țesutului de legătură (conjunctiv). *Vitamina C* stimulează producerea moleculelor de collagen în acest țesut. Doctorul Rath identifică și alte materiale nutritive naturale (*alimente*) care lipsesc în alimentația noastră și totuși esențiale în procesul de vindecare a arterelor coronariene. Substanțele alimentare naturale lipsă sunt combinate și oferite sub forma unor tablete. Ca și alți medici activând în acest domeniu al naturalului în medicină și dr. Rath îi sfătuiește pe pacienți să-i informeze pe doctorii de familie respectiv de tratamentul care li se aplică.

(*New Age Bulletin*, 10 / 2002 și *Understanding Books Bulletin*, ian./ 2002; trad. Valentin Moga)





JIDOVUL RĂTĂCITOR

după E.A. Poe

“Hai, umblă,
mergi—I-am spus—
nu sta la poarta mea”.
“Mă lasă doar o clipă
e crucea mult prea grea”.
“Hai, umblă...”
și a plecat ducând cu El

păcatele lumii întregi.
Aș vrea să șed o clipă
mi-e sete de odihnă...
Dar mâna nevăzută
mă-mpinge
“Mergi, hai umblă!”
“Nu pot, doar o secundă...”
“Mergi!”

De-atunci sunt multe veacuri
și-mi ispășesc păcatul
umblând prin lumea largă

Mi-s tălpile rănite,
veșmântul e o zdreanță
purtată ne-ntrerupt
pe trupul ros de timp.

Mă rog de pomi să-mi ție umbră
de rouă să mă răcorească
pământului cad în genunchi
—primește-mă să se
sfârșească—

Aș vrea să șed o clipă
mi-e sete de odihnă...
Dar mâna nevăzută
mă-mpinge
“Mergi, hai umblă!”
“Nu pot, doar o secundă...”
“Mergi!”

BERTA CIORBEA

SUFLETE AL MEU

Suflete al meu
călător mereu
oprește-te!
Pe drumul cel aspru
de un dor sihastru
ferește-te.
Când urcă spre lună
cărare nebună,
întoarce-te.
Sub floare de soare
rămâi în picioare,
așteaptă-te.
La zidire sfântă
unde îngerii cântă
roagă-te.

BERTA CIORBEA



*MĂ TEM SĂ GÂNDESC MAI
APROAPE DE ÎNGERI*

Mă tem să gândesc mai aproape de îngeri...
În pragul tăcerii astrale
Încerc să cerșesc intrarea în cer
Plângând și cu mâinile goale.

Mai aproape de îngeri mă tem să gândesc...
Trupul acesta să-mi fie zălog
Căci lacrimi de sânge îmi curg când
greșesc
Cu palmele-ntinse învăț să Te rog.

Mă tem să privesc mai aproape de îngeri
Cu ochii aceștia cuprinși de păcat.
Mi-e greu să aștept iertarea în plângeri
Refugiul în lume e-parcă-uitat.

BERTA CIORBEA

**Concurs de poezie
religioasă**

Asociația Pentru Isihasm.
(Cercul Misionar” Rugul Aprins”) organizează concursul de poezie religioasă „*Cer nou – Pământ nou*”. Participanții sunt rugați să trimită minimum 5 poezii dactilografiate sau scrise lizibil, semnate de autor și însoțite de un *Curriculum vitae* al autorului, la următoarea adresă: 2300, Făgăraș, str. Trandafirilor nr. 61, Redactor prof. Maria Gabor. Faceți pe plic următoarea specificație: Pentru concursul de poezie religioasă”. Pentru o mai rapidă comunicare puteți folosi și numărul de Fax 0268. 211111 sau adresa de e-mail: RugulAprins@go.ro.

Câștigătorii concursului vor primi premii constând în cărți și abonamente la revista „Porunca Iubirii”. Câștigătorul premiului I va fi invitat să participe la **Simpozionul Național “Sf. Andrei – Apostolul românilor”** (23-28 sept. 2002, Mănăstirea Brâncoveanu), care, cu ajutorul lui Dumnezeu, se va organiza anual, ca și concursul de poezie religioasă.

Rubrică realizată de
Prof. Maria Gabor

**Dumnezeu este iubire.
Dragostea dintâi**



Iisus

Hristos

Superstar?!

Iisus

Hristos

Superman?!

Democrația Ierarhiei

Pr. Grăjdian Vasile

Democrația (“puterea poporului”, a tuturor “celor mulți”) nu este anarhie.

Ierarhia nu înseamnă tiranie sau dictatură (adică o guvernare după bunul plac al cuiva). Ea presupune o **LEGE** pe care *toate* treptele ierarhiei o respectă. În această *respectare a legii de către toți*, în mod egal, constă însă, totodată, și adevărul “democrației”.

Modelul dumnezeiesc al ierarhiei reprezintă cel mai cutremurător ***exemplu de democrație***.

Luptele între ideologiile mai democratice sau mai “ierarhiste”, în măsura în care ele nu află legătura autentică, profundă și reală dintre cele două aspecte, se reduc (ca de obicei) la simple bătă(li)i “politice” - deși și aici este vorba despre o uzurpare a termenului, atunci când “politica” nu mai urmărește binele “polis”-ului, a cetății, adică binele obștesc.

Sfântul Dionisie Areopagitul, vorbind despre ierarhia cerească și cea bisericească¹, desfășura o grandioasă perspectivă în care Însuși Dumnezeu ocupă “treapta” cea mai de sus, într-o ordine de El hotărâtă, urmând apoi “treptele” ființelor create, îngeri de diferite ranguri și apoi oamenii - trepte prin care se revarsă iluminarea Harului dumnezeiesc, cel de viață dătător.

O receptare modernă și doar intelectuală (de fapt “intelectualistă”) a acestei reprezentări poate aluneca ușor spre simplificare (inevitabil superficială), putându-se ajunge chiar până la schematizarea grotească și cu totul rătăcită în care “Șefu” “al mare stă “călare” pe o “structură” și dacă tot are puterea, de ce nu ar face orice-l taie capul și desigur după bunul său plac, cei mai de jos trebuind să suporte consecințele, fie bune, fie rele. Încă un pas și revolta demonică (“an-arhică”, contra ierarhiei) a unor îngeri ar putea fi



“tiranică”), profitându-se și de “fisura” (sau “scăparea” din vedere) în respectiva construcție ierarhică, provocată de *libertatea* (“de decizie”) acordată ființelor raționale de către Dumnezeu, încă de la Facere².

Dar să fie vorba într-adevăr despre vreo “fisură” sau “scăpare” dumnezeiască în acest dar al libertății ?

De fapt imaginea răutăcioasă și caricaturală de mai sus s-ar potrivi mai degrabă unor false “democrații” și adevărate ierarhii tiranice “create” (prin alegeri “democratice”, adică manevrate de bătrâna *minciună*) de minți a căror libertate e adânc îmbolnăvită de patimă. Unei minți cât de cât limpezite, ierarhia dumnezeiască i se descoperă într-o cu totul altă lumină, în lumina *Descoperirii dumnezeiești*. Și CE ne revelează Dumnezeu? Din păcate, lucruri de mare mirare și anevoie de înțeles, chiar absurde pentru mintea comună a veacului – din păcate... (adică, din păcatele noastre).

Și mai ales Mântuitorul nostru Iisus Hristos este o culme a paradoxului, din punctul de vedere al ierarhiei. Este El Dumnezeu întrupat? După 2000 de ani de întoarcere pe toate fețele a învățăturii, a minunilor și a întregii Sale lucrări pe pământ, să zicem că ar trebui să acceptăm (dacă vrem, dacă putem) că El este Dumnezeu. Dar din clipa *acceptării acestei premise a Dumnezeirii* Sale, începe “scandalul” ierarhiei (după mintea...).

Iată câteva elemente ale “problemei”, “pre limba vremii”: chiar de la Nașterea Sa “nonsensul” (aparent !) abundă. Că o fi vrut “Șefu” “ (mai corect “Domnu”) să se coboare la “mase”, să facă o “baie de mulțime”, să strângă ceva mâini, să asculte ceva pășuri ale prăpădițiilor și toate celelalte, ar mai fi de înțeles, că în fond “dă bine la imagine”, și încă imagine “democratică” (!). Dar să vină ca un prunc, și încă atât de neputincios, și (auzi dom’le !) să se culce în “iesle dobitocească” - or fi dezinfectat-o body-guarzii păzitori?. Parcă e totuși prea mult pentru “Bosu’ boșilor”. Dar mai departe gluma se îngroașă și mai rău, că o ține tot așa și încă și mai și...

Zi și noapte, nu tu un palat mai ca lumea (sau măcar o vilă de câteva stele, că doar El a făcut toate stelele de pe cer), nu tu o căruță de lux, sau o haină mai de șmecher (adică “de firmă”, care să coste cât mâncarea pe câțiva ani a unei familii); și nici măcar vreun cont “ca lumea” în vreo bancă, să ajungă să ia banu’ de la gura peștelui³ (de ăla de apă, nu de stradă...) ca să plătească taxele, și Cezarului (“ce-i al Cezarului”⁴ - nici chestia asta nu se prea înțelege, ce, nu era El Patronu’ și lui ăla ? - un fel de ascultare “pe dos” în ierarhie ?) ! Ba chiar să se pună rău cu bancherii și să le strice tarabele la Templu⁵, unde aveau “vad” bun!? Foarte, foarte periculos și... neproductiv; că dacă ăia se pun împreună și-l blochează toate conturile (dacă pot...sic !).

Și să meargă tot pe jos, că până și pe apă a trebuit să pășească⁶ (mă rog, asta e o chestie mai ciudată)... Și tot prin case de sărântoci (să nu aibe El “unde să-și plece capul”⁷ !), cu vameși ⁸

și femei păcătoase⁹, că parcă nu mai era atâta “lume bună”, regi și împărați, (ier)arhieriei și cărturari, ca să nu mai zicem de farisei, cu care să se arate “în lume”. Asta nu putea decât să afecteze “imaginea” ierarhiei.

Și apropo de imagine, nu stătea deloc bine cu “media” (multi- și mass-); tot “față către față” și tot “gură către gură”, unde ajungem așa, că nu mai apucă să ajungă “mesajul publicitar” la potențialul client!? Și să treacă două mii de ani până să rezolvăm noi “singuri-singurei” chestia cu Hollywood-ul, cu TV-ul, CNN-ul și Internetu’, ca să punem mâna pe sufletul clientului (sau pacientului)!

În fine a încercat El s-o mai dreagă cu ierarhia, că “s-a făcut ascultător până la moarte, și încă moarte pe cruce”¹⁰, dar dacă El e cel tare de ce nu și-a “dres” ceva “legi” ca să-I fie “mai moale”? Te pomenești că El chiar *credea* “până la moarte” în Cuvântul Lui și-n respectul ierarhiei...!? Ei, asta ar fi o chestie de mirare (cum spuneam de la început) chiar și pentru “credincioși” (sau, mă rog, fie și credincioși).

Încercând să revenim la tonul serios (ceea ce este destul de greu, de când lucrurile serioase par să fi ajuns uneori “de tot râsul”), care ar fi explicația manifestării atât de contradictorii (repetăm, doar aparent) a Mântuitorului, în raport cu ierarhia (concretizată și în ierarhiile lumii) ?

Explicația ar fi destul de simplă, nu simplistă, și ea pare să cam zdruncine temeliiile înțelegerii comune a ierarhiei... Pentru că este vorba despre **iubire**. Ce caută iubirea în construcția atât de “clară și “țeapănă” a ierarhiei ? Dar tocmai asta este, că acolo unde este iubire, cei ce vor să fie cei dintâi trebuie să se facă slujitori celorlalți¹¹ și “cel ce este mai mic între... toți, acesta este mare” (Luc.9,48) ... În felul acesta, până la urmă este vorba despre o teribilă și dinamică *democrație*, dar fără nici o urmă de anarhie sălbatică, pentru că tot iubirea este cea care împiedică tot ceea ce ar putea să chinuie pe celălalt.

În această *ierarhie* adevărată, *libertatea* de care vorbeam mai la început se poate manifesta cu adevărat *democratic* (e vorba de libertatea fiecăruia vis-a-vis de ceilalți și chiar vis-a-vis de Dumnezeu), pentru că ea este totodată cu totul plină de *iubire*, iubire adevărată pentru ceilalți, iubirea fiind plinirea desăvârșită a libertății. Libertatea dăruită ființelor raționale, departe de a fi vreo “fisură” în ierarhie, este astfel “doar” un dar al nesfârșitei bunătăți și iubiri dumnezeiești - chiar cu riscul asumat ca acest dar să fie folosit pentru mâniarea pietrei tari a cuvântului spre uciderea Cuvântului: “Răstignește-L ! ... Răstignește-L” (Marc.15,13-14). Dar și taina Învierii și a nemuririi stă tot în puterea iubirii.

Și de aceea ierarhia dumnezeiască - și orice ierarhie după chipul acesteia - este totodată o adevărată democrație, a adevăratei libertăți, a tuturor, ca iubire.

- NOTELE se află la pag. 71 -





Rugăciunea „Tatăl Nostru”

– factor de creștere al randamentului școlar în educația contemporană

(dezvăluirea unui experiment spiritual-pedagogic, desfășurat la Școala „Simion Florea Marian”, Ilișești, com. Ciprian Porumbescu, jud. Suceava).

Prof. Maria Scalco

Motto 1: „Pedagogul nostru suprem însă, este Sfântul Dumnezeu Iisus Cuvântul, care conduce întreaga omenire: Însuși Dumnezeu, iubitorul de oameni, Dumnezeu ne este Pedagog.” - Clement Alexandrinul (Sec II-III)

Motto 2: „Este mai greu a educa, decât a studia... De aceea există puțini educatori, în mulțimea de învățați.” - Nicolae Iorga

Mă numesc MARIA SCALCO, sunt profesor I, gr. I și predau biologie, la Școala „Simion Florea Marian” - Ilișești, Suceava, de 18 ani.

Fiind absolventă de universitate (Universitatea București), îmi era extrem de greu să cobor din punct de vedere științific, la nivelul elevilor de gimnaziu... Visam mereu o zi când voi fi profesoară de liceu și când voi putea explica liceenilor cu franchețe și siguranță cunoștințe teoretice și practice despre BIOS, dobândite în universitate.

Pe de altă parte însă, elevii de gimnaziu îmi erau și îmi sunt foarte dragi, pentru puritatea lor și am căutat să mă regăsesc în fiecare din ei și să mă întreb:

- „Dacă aș fi elevul cutare, cum aș înțelege această chestiune? Ce aș simți? Cum m-aș comporta?... Ce dificultăți aș avea?”

Aplicând această metodă, elevii s-au simțit înțeleși și respectați, ajutați și iubiți. Dar asta nu era suficient. Vedeam că lipsește ceva din sistemul meu educațional, pentru că ieșind de pe băncile gimnaziului, mulți dintre foștii mei elevi, o luau pe căi greșite, apelau la licee peste nivelul lor sau sub nivelul lor... și eșecul era inevitabil... Sau renunțau la școală și băteau străzile, sau se căsătoreau prematur și iresponsabil...

Firește, nu mă erijez într-o instituție, cum este școala sau familia, dar aveam neconștient conștiința că pot face mai mult pentru acești copii, care-mi treceau prin mână... Că totuși, școala secolului XX - fie și dintr-un sat! trebuie să iasă cu o soluție educativă, pentru a combate teribila mentalitate materialistă, atât de puternic înfiptă în sistemul educațional comunist.

Mă simțeam prizonieră în temnița gândirii materialiste; umblam rănită și jupuită de viu, de verdictul ateismului, asupra existenței...

Nu dau detalii, cum l-am cunoscut pe Dumnezeu, cum m-am trezit la credința cea ortodoxă, cert este că trezindu-mă la credință, *pentru prima dată în viața mea, mi-am dobândit, demnitatea de OM*. M-am simțit liberă, puternică și capabilă să-i ajut pe alții să-și *recapete și ei demnitatea de Om*...

-Dar, cum? Cum?

În 1992 mi-a căzut în mână un eseu al chirurgului francez ALEXIS CARREL, intitulat „RUGĂCIUNEA”. M-a impresionat profund ideea medicului francez de a trata bolile incurabile, abandonate de medicina academică, (cancer, scleroză în plăci, tuberculoză, - în faze avansate, situație în care oamenii respectivi erau considerați bolnavi terminali) prin RUGĂCIUNE. Extrapolând, mi-am zis:

- „De ce să nu tratez și eu elevii - în general - și elevii cu probleme, în special, prin RUGĂCIUNE ?”

Așa a început totul. Era în 1993. Anul acesta se împlinesc opt ani de când începem și terminăm orele - cu rugăciuni. Am fost boicotată și contestată în fel și chip, dar Pedagogul nostru Unic, Domnul Hristos, m-a apărat și m-a ajutat să institui RUGĂCIUNEA ca pe una din verigile lecției, deci ca pe o secvență indispensabilă orei. Am cronometrat : *ca să spui rugăciunea „Tatăl nostru” , durează 30 de secunde!* Cine îmi poate reproșa vreodată că am „răpit” din oră 30 de secunde - pentru creșterea randamentului școlar?

Spune Alexis Carrel:

„Prin rugăciune, omul se duce către Dumnezeu și Dumnezeu intră în om. Actul rugăciunii ne apare ca indispensabil, dezvoltării noastre optime.”

- *Care au fost rezultatele acestei metode?*

În cuvinte puține, prin această metodă a crescut nivelul moral - intelectual al elevilor, am constatat o mai bună integrare în familie, o creștere a responsabilității în viața socială a școlii.

Iată mai pe larg, câteva din aceste rezultate:

1. Dezvoltarea capacității de comunicare interumană. Psihologia copilului dintr-o școală rurală, diferă (și la ora actuală!) de cea a copilului din mediul citadin; copilul din mediul sătesc este mai timid, mai inhibat și cu toate că înțelege și simte profund situația din jurul lui, exprimă mai greu ceea ce gândește și simte. Mai ales educația estetică (muzica, desenul) este slabă sau lipsește; și când lipsesc spectacolele cultural-artistice, excursiile tematice,



drumețiile, nivelul comunicațional și imaginativ al copilului este scăzut. El are o frică adânc înfiptă în minte, că dacă vorbește poate spune o prostie și ceilalți râd de el...

Or, rugăciunea afirmă demnitatea copilului de 11 - 15 ani, îi dă curaj și simte nevoia de a gândi realitatea din jurul lui (familie, comunitate, clasă, școală - în general).

2. Rugăciunea stimulează autocunoașterea.

Sunt mulți elevi care se supraapreciază și mulți care (dintr-o modestie exagerată) se subestimează. O școală de elită îl învață pe elev mai întâi să comunice și apoi să se cunoască pe sineși. Cred că multe talente și valori umane, au fost „îngropate” în masa anonimului, deoarece respectivii subiecți nu și-au cunoscut propriile resurse intelectuale, psihice și fizice.

După cum cred că multe nuliități și mediocrități, au țâșnit pe scara socială, prin tupeu și înșelăciune, repetând în stânga și în dreapta, ce „buni” sunt ei, ce „deștepți” și „talentați”, călcând cu nerușinare în picioare adevăratele valori.

Or, rugăciunea, în primul rând atenuează pornirile spre RĂU și modelează în individ o conștiință superioară...

Copilul, adolescentul, rugându-se zilnic, intră în comuniune cu Dumnezeu și Dumnezeu prin energiile harice, îl transformă lăuntric, precum se transformă în cuptoarele incandescente, metalele prețioase...

3. Rugăciunea amplifică voința și stimulează credința în reușită, în aspirații, în dragostea de a spune adevărul, de a face dreptate.

La ora actuală învățământul este îmbâcsit de slogane și slogane. Ca de exemplu:

1. „E deștept, dar nu învață!”
2. „Brânză bună, în burdof de câine!”
3. „Dacă și-ar pune el (sau ea) mintea la contribuție, ar fi primul (prima) din clasă”... și individul „deștept”, dar fără voință, se umflă în pene și se simte „cineva”... adică pică în vanitate într-o secundă.

Problema voinței de a învăța, a făcut să curgă râuri de cerneală și s-au tăiat zeci de hectare de păduri, pentru hârtia necesară... *Voința este firul roșu al Personalității umane.* O voință slabă, nu poate caracteriza o personalitate puternică. Lipsa voinței de învățare duce la inerție - sau mai clar, la LENE !!!... o patimă teribilă, combătută de toate sistemele religioase ale lumii... Și să nu-l uităm pe Sf. Apostol Pavel, care spune tranșant: „*Cine nu muncește, nici să nu mănânce!*” - combătând astfel cerșitul organizat, care în zilele noastre se prezintă ca o mare întreprindere și se dezvoltă pe mila creștină, greșit înțeleasă și aplicată.

Deci, rugăciunea combate lena de la clasă, celebra lipsă de „chef de învățat”; rugăciunea pe măsură ce o practici și o suplimentezi cu alte fapte bune și chiar meditații (elevii mai mari) deschide treptat în mentalul elevului, atenția, concentrarea, dorința de învățare, de cunoaștere, ajungând

până la fericita virtute: SETEA DE CUNOAȘTERE NECONTENITĂ. Asta a vrut să spună Domnul Hristos, când a enunțat *fericirea nr. 1*:

„*Fericiți cei săraci cu duhul, căci a lor este împărăția cerurilor*”. (Matei 5, 3).

Comuniștii au încercat să profaneze Sfintele Scripturi și au promovat un sens total eronat expresiei „*cei săraci cu duhul*” desemnând prin aceștia - pe marii proști ai societății!!! Or, dimpotrivă, „*săracul cu duhul*” este acel ins însetat de cunoaștere care până la urmă, exclamă ca și Socrate: „*Știu că nu știu nimic!*” Aceasta ne arată conștientizarea faptului că omul într-o viață, poate cunoaște extrem de puțin, în raport cu adevărata întindere a Cunoașterii, care alături de Iubire - ne duce spre Desăvârșire...

Spre Desăvârșire, așa cum îi stă bine, unui creștin, (după două mii de ani de creștinism) să se prezinte în fașa lui Dumnezeu. Sau cum ar spune Sorin Dumitrescu:

„*Am pretenția ca atunci când voi sta la Judecată în fața lui Dumnezeu, să nu fiu un prost... Să fiu educat și cultivat măcar cu elementele esențiale ale Cunoașterii.*”

În afară de aceste trei efecte ale rugăciunii la clasă, pe care le-am discutat mai în detaliu (1. dezvoltarea capacității de comunicare interumană, 2. autocunoașterea și 3. stimularea voinței) mai există și altele:

- a) scăderea egoismului, a invidiei;
- b) deprinderea de a spune adevărul și de a condamna minciuna, lenea, furtul etc.;
- c) o mai bună raportare la familie, societate și la universul din care facem parte.

Cred că se impune să vorbesc despre TEHNICA RUGĂCIUNII. O rugăciune bună și bine primită de Dumnezeu, are nevoie de:

1. concentrare perfectă;
2. dragostea individului față de Dumnezeu și față de semenii.

„Pentru a te ruga nu este nevoie decât a face un efort, de a tinde spre Dumnezeu” (diacon Gh. Băbuț - Pelerinul român).

Cu alte cuvinte elevul, profesorul, părintele, trebuie să facă un salt în gândirea sa de la raportarea individuală (Eu am făcut!... Eu am dres !... Eu am descoperit!... *Eu! începutul oricărui egocentrism*) la raportarea spre Divinitate. Ființa lui Dumnezeu trebuie percepută cu inima, cu gândirea inimii și nu a minții; Dumnezeu trebuie abordat deschis, sincer, direct, ca pe un prieten adevărat, veșnic viu, bun, sensibil, care niciodată nu te trădează, niciodată nu te minte, niciodată nu te părăsește... Care întotdeauna își face timp să stea de vorbă cu fiecare dintre noi și de fiecare dată ne dă răspuns la întrebările și cererile noastre, prin oameni, prin vreme, prin flori, prin numeroase modalități de comunicare - numai noi să fim receptivi, să descifrăm mesajul și să avem încredere deplină în El. M-a impresionat enorm opinia autorului cărții „*Rugăciunea - exersare și experiență*”, HANS WERNER SCHROEDER, care spunea că dimineața, când mergem la serviciu și nu avem timp să spunem în întregime „*Tatăl nostru*”, să spunem doar :



„Tatăl nostru care ești în Ceruri,
Sfințească-se Numele Tău”...

De asemenea, Schroeder dă o utilitate de maximă importanță pensionarilor din Germania, cărora le recomandă, să spună de mai multe ori pe zi „Tatăl nostru”, pentru ca prin efortul lor spiritual să ajute segmentul activ al societății în muncă; muncă care se reflectă și în achitarea pensiilor.

Or, dacă vlăstarele societății românești, vor începe și vor termina orele cu „Tatăl nostru”, vor începe și vor termina temele cu „Tatăl nostru”, fiind puri și atât de iubiți de Tatăl Ceresc, atât de importanți pentru Dumnezeu, oare nu cu mult mai mult va fi răsplătită societatea românească, în multele și grelele ei necazuri?

(n.red.: Prof. MARIA SCALCO este studentă în anul IV, f.f. Teologie
Pastorală, București)

NOTE: (- continuare de la pag. 66)

¹ Dionisie Pseudo-Areopagitul, *Ierarhia cerească și Ierarhia bisericească*, trad. de Cice-rone Iordăchescu, ed.II, Iași, 1994

² „Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său... A dat apoi Domnul Dumnezeu lui Adam poruncă și a zis: Din toți pomii din rai poți să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit.... Femeia, socotind (! – n.n.) că rodul pomului este bun de mâncat... a luat din el și a mâncat și a dat bărbatului său și a mâncat și el” (Fac.1,27; 2,16-17; 3,6).

³ Mat.17, 22-27: “...Învățătorul vostru nu plătește darea ? ... Iisus i-a zis: ...mergând la mare, aruncă undița și peștele care va ieși întâi, ia-l, și, deschizându-i gura, vei găsi un statir (*un ban de argint*). Ia-l și dă-l lor pentru Mine...”.

⁴ “Dați dar Cezarului ce sunt ale Cezarului...” Mat.22,21 / Marc.12,17 / Luc.20,25.

⁵ “Și a intrat Iisus în templu și a alungat pe toți cei care vindeau și cumpărau în templu și a răsturnat mesele schimbătorilor de bani...” Mat.21,12 / Marc.11,15 / Luc.19,45 / Ioan 2,14.

⁶ “Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare.” Mat.14,25 / Marc.6,48 / Ioan 6,19.

⁷ “Vulpile au viziuni și pasările cerului cuiburi; Fiul Omului însă nu are unde să-și plece capul” Mat.8,20 / Luc.9,58.

⁸ “Și când ședea El la masă, în casă, iată mulți vameși și păcătoși au venit și au șezut la masă împreună cu Iisus și cu ucenicii Lui. Și văzând fariseii, au zis ucenicilor: Pentru ce mănâncă învățătorul vostru cu vameșii și cu păcătoșii ?” Mat.9,10-11 / Marc.2,15-16 / Luc.5,29-30.

⁹ “Și iată era în cetate o femeie păcătoasă și, aflând că șade la masă, în casa fariseului, a adus un alabastru cu mir. Și, stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând, a început să ude cu lacrimi picioarele Lui, și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele Lui și le ungea cu mir.”

¹⁰ “Dumnezeu fiind în chip ... S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și ... S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte” (Filip.2,6-8)

¹¹ “Și șezând jos, a chemat pe cei doisprezece și le-a zis: Dacă cineva vrea să fie întâiul, să fie cel din urmă dintre toți și slujitor al tuturor” Marc.9,35 / 10,43-44 / Mat.20,26-27.





Sfaturi pentru tinerii căsătoriți

Pr. Arsenie Boca

Cunoștințele acestea urmăresc ideea de responsabilitate a căsătoriților față de Legea divină înscrisă în fire, sub formă de instinct. Și mai urmăresc lămurirea ideii de păcat, idee care a început să fie neclară în mintea multora.

Începem cu asta: *păcatul este o conspirație a minții omului cu diavolul împotriva Legii lui Dumnezeu*. Cu această definiție de lucru, înțelegem dintr-o dată că numai Iisus a fost fără de păcat, adică singur El a refuzat orice idee diabolică din mintea, viața și faptele Sale.

Voi, ca tineri începători ai vieții, sunteți poate ispitiți de ideea că tineri fiind, de ce să începem cu copii din primul an; să ne mai trăim puțin viața și avem vreme și de copii. Cu acest gând, dacă-l primiți și-l luați de bun, vă deschideți calea către păcat și către tot felul de necazuri care vin matematic. Ca să n-o luați rău, de la început să vă precizați poziția sufletească față de roadele binecuvântate de Biserică ale cununiei: copiii. Ei sunt roadele dragostei; evitarea lor nu e dragoste, ci crimă. Căutarea plăcerii numai cu evitarea rostului firesc al instinctului, e viciu și păcat și se pedepsesc de Legea care vede toate ale omului.

Deci dacă nu sunteți bine lămuți de la început, către bine, foarte ușor vă treziți în greșeli de conviețuire, de unde vin apoi un rând întreg de necazuri de care nu vă poate scăpa nimeni. Cu diavolul nu scapi de greșelile făcute. Acestea te



urmăresc în alte căsătorii sau în

orice altă parte ai lua-o. Nu te scapă nici rugăciunile. Spovedania doar te pune în temă cu vinovățiile tale față de hotarele legii de la cununie, pe care le-ai încălcat, și-ți dă iertarea lui Dumnezeu pentru neștiință (dacă aceasta a fost), sau pentru neputință (dacă aceasta este), și-ți dă puterea și răbdarea ispășirii, dacă te îndrepti ca și conviețuire. Dumnezeu iartă (dacă-i ceri aceasta prin spovedanie), dar nepedepsit, neispășit, nimic nu lasă. Așa scrie Cartea! (n. red.: preotul iartă păcatele spovedite dar dă și canon, pentru îndreptare).

Iată acum o descriere sumară a greșelilor de conviețuire și legat de ele, urmările lor inevitabile, care te așteaptă în față și ți se așează în brațe. Iar dacă așa stau lucrurile și practica pe teren așa confirmă, atunci măsura preventivă e cea mai bună, e singură rațiune posibilă și la îndemâna tuturor.

În conviețuirea căsătoriților nu-i bun nici abuzul, nici refuzul. Abuzul atinge pe soț, refuzul pe soție, dar și pe soț. Cum aceasta? Așa-i făcut omul de Dumnezeu: bărbat și femeie într-un singur trup. Cu cunoștințele contemporane de biologie, de endocrinologie și de neurologie putem înțelege clar acest lucru.

Sistemul nostru nervos, ca să servească solicitările vieții în bune condiții, are nevoie de o bună și corectă funcționare a glandelor noastre endocrine. Glandele acestea sunt înșirate în număr de 7–8, pe toată verticala staturii noastre. **Două glande sunt în cap**, responsabile de comenzile și cu modul de funcționare al tuturor celorlalte. Acestea din cap sunt sensibile, adică lucrează în consonanță cu concepția ta de viață, în care te integrezi trup și suflet. Pentru o clarificare pe scurt a rosturilor acestor două glande din cap, ca să funcționeze într-un fel sau altul, e destul să dau un exemplu a două concepții de viață diametral opuse: într-un fel vor lucra aceste glande de comandă asupra tuturor celorlalte glande din subordine când te integrezi în turma lui Epicur (n. red.: Epicur spunea că fericirea se dobândește prin cultivarea plăcerii) și altfel vor conduce economia endocrină când te integrezi în turma lui Hristos.

Sărim peste aceste glande de pe verticala omenească și ne oprim puțin la cele **sexuale**. Aici-i aici! Aici au fost lăsați oamenii fără nici o cunoștință exactă. Ba li s-au spus multe minciuni și fiecare a fost lăsat în voia lui, cu greșelile și ereziile sale. S-o luăm fugitiv cu puțină biochimie endocrină. Sexele (bărbat și femeie) se caută la maturizare unul pe celălalt, trecând peste orice bariere, ale oricui. Totuși e bună (foarte bună chiar) și puțină minte și cât de cât cunoștința pozitivă a faptului acesta, a continuității vieții [prin naștere de prunci].

Constituțional, natura bărbatului are o glandă în plus față de femeie: **prostata**. Această glandă spune foarte multe și importante lucruri în economia vieții și în interpretarea corectă a foarte multe necazuri

ivate în familie. (Tot pentru clarificare, trebuie spus și numele produșilor de biosinteză ale glandelor: hormonii. Aceștia sunt substanțe de biosinteză, produse de glande și vărsate în circuitul intern al sângelui, cu ajutorul căruia circulă prin tot organismul, ei având rol în activitatea și activarea sistemului nervos, deci a tuturor organelor, în scopul de a menține organismul întreg și în bune condiții de viață internă și externă). Iată din tainele prostatei: aceasta sintetizează săruri ale acidului glutamic, substanțe absolut necesare sistemului nervos, atât al bărbatului cât și al femeii. Dar nu le prepară decât bărbatul! Aici este explicația, fundamental biologică, în temeiul căreia *femeia este atârătoare de bărbat*. Fără substanțele lui endocrine, ea se degenerează nervos, mintal, etc. Aici începe să se înțeleagă de ce au urmări nefaste și abuzul și refuzul. Dacă aceste substanțe extrem de valoroase pentru economia vieții în bune condiții a sistemului nervos sunt risipite pe plăcerea de care nu te mai saturi – atunci încep să apară urmările. Abuzul păgubește pe bărbat de necesarul de substanțe glutamice a sistemului nervos (15 miliarde de neuroni) și încep fenomenele de carență nervoasă, care pot ajunge până la slăbirea totală a funcției mintale. S-au văzut atari cazuri de tâmpenie a minții și a pierderii totale a memoriei, fără să fie și alte boli în organism. Respectivul era suprasolicitat iar el s-a predat. Urmările sociale se înțeleg.

Refuzul păgubește pe femei. Unul din refuzurile obișnuite este acela „întemeiat” pe stăvilirea numărului de copii. Modalitatea aceasta este viciul „onaniei” cu femeie. Păgubesc amândoi – pagubă biologică ce se resimte în sănătatea amândurora.

Mintirea, trișarea, ferirea (sunt unul și același viciu), duce în mod normal la o nervozitate și la o nemulțumire față de altul, pe care natura în nevinovăția ei caută să o remedieze. Și cum o remediază? Căutând fiecare din părinți alt partener, ca să nu falsifice conviețuirea. În fond e o rezolvare greșită, vinovată față de unitatea de dragoste a Tainei Cununii. Deci, dacă o femeie greșește cu altcineva, de vină (de trișarea lor) e „ferirea” soțului, care o împinge la gestul căutării altuia care să fie corect cu natura. În majoritatea cazurilor de necredință a femeii e de vină soțul, că nu și-a umplut casa de copii. Deci, cine fuge de copii, fuge de responsabilitate. Și unde fuge? În iresponsabilitate. Când însă îți iei răspunderea de a rodi copii, Stăpânul vieții îți va ajuta să ai și ce le da mâncare și-ți va asigura și cinstea căsătoriei.

Deci, nici abuzul nici refuzul, ci o dreaptă socoteală și o conviețuire corectă și cinstită.

Mai mult chiar, o altă constrângere de care trebuie ținut seama e **foliculina**, hormon toxic și cancerigen. Toxic la nivelul creierului, dând continue dureri de cap și foarte intense; cancerigen la nivelul sânelui sau uterului (fibroane uterine). De



scăpare decât de la 3 – 4 copii în sus, cu sarcinile în mod natural, cum apar ele normal. Această ordine naturală a sarcinii e singura cale care asigură sănătatea copiilor. Salturile peste sarcini, lepădările de copii, indiferent cu ce metode și din ce motive, ating sănătatea copiilor ulteriori, dacă mai vin. Dar chiar dacă nu mai vin alții, Legea divină pedepsește și retrospectiv, pe cei făcuți cronologic (n.red.: pe cei născuți în ordine naturală). Așadar, *în însăși constituția endocrină a femeii e pusă obligativitatea nașterii de mai mulți copii*. E chiar condiția de mântuire a femeii după cum i-a descoperit Dumnezeu Sfântului Apostol Pavel.

În cazul viciului sau al greșelilor de conviețuire, apariția cancerului care ucide soția se răstoarnă iarăși în răspunderea soțului. Soțul care nu vrea copii nu trebuie luat, e un criminal camuflat al soției sale. Nu e din turma lui Hristos! Abia de la 3–4 copii în sus, făcuți în ordinea naturală în care apar, se neutralizează acțiunea toxică și cancerigenă a foliculinei. Terenul confirmă aceasta. Sunt mame cu 10–12 copii făcuți, care trăiesc și ajung la vârsta de 80 de ani, sănătoase, în destulă putere, fără să le doară capul sau să fi fost bolnave.

Femeile mai pătimesc și de crizele climacteriului (menopauză), de la 50 – 52 de ani. Când viața lor de până aici a fost corectă și conform cu natura, tulburările acesteia trec aproape neobservate. Echilibrul endocrin e asigurat de normalitatea conviețuirii și a roadelor făcute până aici. În cazul viciilor de conviețuire, perioada aceasta e adevărată nebulie.

Nu mai pomenesc de reflectarea (normalității sau anormalității de conviețuire) în afara psihicului, lucru care formează capitol aparte, cu o matematică mult mai complicată și cu pedepse mai greu de evitat. De asemenea, nu pomenesc aici decât în treacăt reflectarea purtării în genere în codul genetic, deci în fond ereditar al urmașilor. Totuși, nu mă pot abține de a pomeni unul, care produce extrem de multe și grele dificultăți în educarea copiilor. Când soțul nu dă pace sarcinii (zice el că se poate, sau nu vrea altfel, sau se declară stăpân pe legile naturii) atunci copii vin pe lume cu predispoziția precocă spre sexualitate. Aceasta îi face îndărătnici și foarte greu educabili (sunt certați cu disciplina, unii genetic prezintă cromozomul criminalității și chipurile, circumstanțe atenuante în justiție). Fug de la școală și încep aventurile. Deci tot în răspunderea soțului se soldează și aceste necazuri. Explicația biologică: au crescut în mediul uterin hrăniți cu sânge prea îmbibat cu testosteron, hormon sexual masculin.

Tot în treacăt pomenesc de acțiunea toxică a **alcoolului**. Dacă 6 grame de alcool la litrul de sânge e capabil să sudeze o mulțime de spermatozoizi câte doi, cap la cap, fără să le tulbure viața, atunci ce vom zice de bețivii notorii? Iată ce se întâmplă: acești monștri masculini au două cozi, deci cu o capacitate



În organismul femeii, caută febril ovulul, până și la trompă și acolo îl fecundază, oul format nelalocul lui crește astfel normal, dar trebuie extirpat cu trompă cu tot. Așa se instalează sterilitatea, condiție suficientă de dezechilibru, până la faze clinice. Iată ce pustiu de bine face băutura. Femeia, în cazul acesta, să prefere orice agresiune, numai sterilitatea și dezechilibrul nu.

Toxicitatea **tutunului** duce la cazuri excesive, dar nimeni [dintre fumători] nu vrea să știe de carența organică pe care o are sau chiar de atrofierea funcțională...

Alcoolismul, bețivitatea bunicilor apar în nepoți ca tulburări și insuficiențe nervoase până la nivelul de epilepsie. Beția e mare pacoste care se înscrie genetic în patrimoniul ereditar și duce treptat, dar sigur, la degenerarea omului din neam în neam, duce la degenerarea neamului. Răspunderile cresc considerabil!

Asociația PRO-VITA Sibiu

Apel de conștiință

adresat

Forurilor de conducere ale municipiului și județului Sibiu

(Primărie, Consiliu Județean, Prefectura, Inspectoratul Școlar
Județean, Inspectoratul Județean de Sănătate Publică)

privind

Dreptul la viață al copilului nenăscut și încălcarea acestui drept în țara noastră

„Viața omului începe odată cu fecundarea.

Acesta *nu devine* om prin stadiile biologice anterioare adultului,
ci se dezvoltă ca om.”

Noi, membrii Asociației Pro-Vita Sibiu, împreună cu alți cetățeni ai municipiului Sibiu, prezenți astăzi, vineri, 31 mai 2002, cu ocazia **Zilei Internaționale a Copilului** (1 iunie), la “Marsul Vietii”, în deplină cunoștință de situația gravă în care se găsește societatea românească în urma acțiunilor proavortioniste și de promovare în școli a unei așa-



zise „educatii sexuale” lipsite de temeiuri moral-religioase, cu respect profund va adresam Apelul de fata în vederea interventiei Dumneavoastra pentru rezolvarea cauzei pe care o sustinem. Apelam cu încredere la autoritatea Dumneavoastra, autoritate menita sa asigure drepturile tuturor cetatenilor judetului Sibiu, inclusiv ale copiilor nenascuti, pe care sa-i apere ca pe niste fiinte umane nevinovate, precum si drepturile copiilor la o educatie care sa respecte si sa protejeze rolul fundamental al familiei în societate. Statul de drept, instaurat în tara noastra dupa 1989, are datoria sfânta sa protejeze viata tuturor fiilor Patriei si ca atare sa nu permita uciderea celor mai nevinovati si mai neajutorati membri ai societatii, permisiune prin care se distrug însesi bazele ordinii civile si morale din societatea româneasca. În vederea sustinerii Apelului nostru, Va rugam sa luati în considerare urmatoarele aspecte:

Din punct de vedere constitutional, dreptul la viata al fiecarei persoane este garantat de **Constitutia României**, art.22, al.1, iar conform art. 20, al. 1, Constitutia respecta drepturile fiecarui cetatean în conformitate cu **Declaratia Universala a Drepturilor Omului** (Preambul: „...recunoasterea demnitatii inerente **tuturor membrilor familiei umane** si a drepturilor lor egale si inalienabile constituie fundamentul libertatii, dreptatii si pacii în lume”). E în afara de orice discutie ca din familia umana face parte integranta si copilul. Conform **Cartei Drepturilor Copilului** (adoptata de ONU la 20 nov. 1989 si ratificata si de tara noastra), art. 6.1 si 2 „statele semnatare recunosc ca **fiecare copil are dreptul inherent la viata...** (si) vor asigura în cea mai mare masura posibila supravietuirea si dezvoltarea copilului”. Or, conform art. 1 al aceleiasi Carte, **copil este fiecare fiinta umana pâna la vârsta de 18 ani. Întrucât nu se stabileste nici o vârsta cu privire la începutul copilariei, înseamna recunoasterea oficiala, internationala a faptului ca prima etapa a copilariei o reprezinta viata prenatala, chiar din momentul conceperii.** Acest lucru rezulta si din **Declaratia Drepturilor Copilului adoptata de Adunarea Generala a ONU (20 nov. 1959)**, unde se specifica: „copilul, ..., are nevoie de îngrijire si protectie speciala, **inclusiv protectie legala, atât înainte, cât si dupa nastere**”. De asemenea, România a semnat la 4 aprilie 1997, si ca atare trebuie sa respecte, **Conventia Pentru Protectia Drepturilor Omului si a Demnitatii Fiintei Umane cu Privire la Aplicarea Biologiei si Medicinii** care prevede la art. 18, al. 1 asigurarea unei protectii adecvate embrionilor *in vitro*. Daca pentru embrionii *in vitro* se prevede o protectie adecvata, oare nu cu atât mai mult trebuie aceasta asigurata embrionilor umani *in utero*?

Din puncte de vedere  **juridic**, recunoasterea statutului

de fiinta umana si apararea ei prin lege doar de la 14-a saptamâna a sarcinii este insuficienta si, în fapt, imorala întrucât încurajeaza atentatul împotriva vietii unei întregi categorii de fiinte umane, asa cum rezulta limpede din paragraful anterior. Este binecunoscut faptul ca în traditia juridica a tarii noastre avortul la cerere a fost incriminat (Codul penal din 1864 si 1936), pâna la instaurarea regimului dictatorial comunist. Abia **Decretul nr. 436/1957 al regimului Gh. Gheorghiu-Dej**, liberalizeaza, dupa model sovietic, pentru prima data avortul, cu consecinte dintre cele mai dezaastroase pentru echilibrul social, economic si demografic al tarii. Asadar, primul **Decret-lege, din 26. 12. 1989, al Frontului Salvării Nationale**, continuat în mod esential de legislatia actuala, a reluat din acest punct de vedere politica iresponsabila a perioadei celei mai nefaste a regimului dictatorial de trista amintire. **În mod cert, prin legislatia actuala privind liberalizarea avortului, Statul român aplica discriminatoriu prevederile propriiei sale Constitutii si nu respecta conventiile internationale la care este parte privitoare la dreptul fundamental al fiecarui membru al familiei umane de a-i fi recunoscuta demnitatea sa inerenta.**

Din punct de vedere medical, este de acum o evidenta stiintifica faptul ca fiinta umana îsi începe existenta odata cu fecundarea. Deja de multa vreme embrionii umani si fetii sunt considerati “pacienti”, carora li se asigura o asistenta medicala în masura posibilitatilor de astazi ale medicinei, în virtutea Juramântului profesiei medicale, în care se afirma: **“Voi pastra respect absolut vietii, de la începutul ei.” (Juramântul de la Geneva al Asociatiei Medicale Mondiale, 1983)**. Aceasta intra în flagranta contradictie cu practica avortului la cerere, chiar pentru cele 14 saptamâni de la fecundatie, timp în care este legalizat conform Codului Penal în vigoare. De asemenea, practicarea contraceptiei hormonale sau prin intermediul steriletului, intra în categoria avortului întrucât aceste mijloace sunt si contragestive (împiedica fixarea sarcinii în uter).

Din punct de vedere al educatiei, încercările din ultimii ani de a introduce în programa scolara a unei educatii sexuale care promoveaza masiv contraceptia si relativizeaza casatoria ca unic cadru adecvat de exprimare a actului sexual, reprezinta o subminare directa a echilibrului moral si al prestigiului social al familiei, „grupul fundamental al societatii si mediul natural al cresterii si bunastarii membrilor ei”, cum o defineste Preambulul **Cartei Drepturilor Copilului**. Conform acesteia, familiei „trebuie sa i se acorde protectia si asistenta necesara pentru a-si asuma deplin responsabilitatile în comunitate”. Or, asa cum



demonstrează experiența țărilor unde a fost deja aplicat acest gen de „educație sexuală”, acesta provoacă tocmai rezultate contrare (SUA, Europa de Vest). În mai multe unități școlare din municipiul și județul Sibiu se desfășoară programe de educație sexuală contraceptivă aflată în flagrantă contradicție cu morala creștină, deși majoritatea covârșitoare a elevilor sunt creștini și provin din familii creștine

Tot în acest sens constrângerea viitorilor soți, indiferent de convingerile lor religioase și morale, de-a fi supuși unei instrucții contraceptive în vederea eliberării certificatului de pre-nupțialitate încalca libertatea de conștiință a celor ce îmbrățișează valorile morale creștine și ca atare este inacceptabilă.

Din punct de vedere politic, țara noastră se află în situația de a nu putea progresa pe drumul integrării europene din cauza copiilor instituționalizați. Pentru a rezolva această situație, Guvernul a inițiat un program de reintegrare familială a copiilor. Dar cum poate crede cineva că familiile vor accepta să primească copii străini pentru a-i crește, când timp de un deceniu au fost încurajate – și sunt încurajate în continuare – printr-o lege inumană să-și omoare proprii copii, iar „educația sexuală” care li se predă la ora actuală tinerilor în anumite școli și prin cabinetele de planificare familială întreține o atitudine negativă față de copilul conceput, considerat ca un eventual dușman al fericirii părinților sau fraților săi. Aceasta duce la o adevărată schizofrenie între căutarea unei împliniri în plan sexual și responsabilitatea, atât personală cât și socială, de a fi părinte. Tocmai această schizofrenie este cauza cea mai profundă a crizei abandonării copiilor și a instituționalizării lor și încercarea de-a rezolva această criză prin educația sexuală contraceptivă o agravează, nu o rezolvă.

Din punct de vedere social, economic și național, consecințele nu sunt greu de apreciat. Nu își poate face nimeni iluzii cu privire la consecințele dezechilibrului demografic major prin răsturnarea piramidei vârstelor.

Cităm din raportul **Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă 1998**: „Opt ani de scădere a natalității înseamnă tot atâtea generații din ce în ce mai mici la baza piramidei vârstelor. De fapt, ar mai trebui să adăugăm un număr de astfel de generații, pentru că în nici un fel nu ne putem imagina o redresare de substanță a natalității pe termen scurt și chiar mediu, indiferent de contextul economic al următorilor ani, dacă luăm în considerare inerția fenomenelor demografice și complexitatea mecanismelor cauzale. Există cu certitudine un cost economic și un cost demografic al tranziției. Costul demografic este aproape imperceptibil pentru generațiile actuale. Îl vor cunoaște însă generațiile viitoare, când marile dezechilibre demografice produse după 1989 vor avea efecte nega-

tive pe plan economic și social.”

Constatarile raportului citat sunt deplin valabile și astăzi. Întrebarea cea mai simplă ar fi: din munca cui vor primi mâine pensia părinții care frecventează astăzi cabinetele de avort sau planificare familială? Oare aceasta să fie soluția pentru dificilă perioadă de tranziție pe care o traversează țara? De asemenea, care va fi viitorul unei României excesiv de îmbătrânite în comunitatea internațională, acolo unde ponderea și profilul demografic sunt factori determinanți?

Încercările de legalizare a prostituției și de dezvoltare a turismului sexual (prin obiective precum „Dracula Park”) constituie cea mai recentă ofensivă a fenomenului criminal avortionist în țara noastră. Aceasta dovedește că cei 12 ani de continuă degradare morală, socială și economică nu i-au convins pe cei care conduc destinele acestei țări că încălcarea legilor morale este principala cauză a situației nefericite a României. **Protestăm și pe această cale împotriva unor acțiuni atât de iresponsabile și vatamatoare ale vieții și demnității poporului român!**

Constienți de aceste fapte, noi, sus-numiții susținători ai prezentului Apel de conștiință, vă solicităm cu insistență să acționați cu fermitate în direcția lichidării tuturor formelor și metodelor de ucidere sau de încurajare a uciderii copiilor născuți din județul Sibiu, din dispensare și spitale, din cabinetele de întrerupere a sarcinii și de planificare a familiei, de stat sau particulare.

Un popor are soarta copiilor săi. Copiii născuți sunt veriga cea mai plăpândă a lanțului unui popor. Și cum țaria oricărui lanț o da veriga sa cea mai slabă, un popor valorează atâtă câtă valoare acordă copiilor săi născuți.

Avem convingerea că apelând la Dumnezeu, ne adresăm instituțiilor în măsură să intervină în rezolvarea unei situații tot mai grave. De asemenea, adresându-ne Dumnezeu, vă rugăm să faceți cunoscut acest Apel forurilor de Stat superioare, Președinția, Guvernul, Parlamentul și Curtea Constituțională.

În speranța că veți lua în considerare prezentul Apel de conștiință, Vă asigurăm de întregul nostru devotament și Vă mulțumim cu anticipație.

În numele participanților,
Președinte Pro-Vita Sibiu,
Sibiu, 31 mai 2002

Preot prof. Ilie Moldovan





În această rubrică se dezbate:

1. probleme deosebite privind sfârșitul (Ω): sfârșitul lumii, moartea și sufletul după moarte
2. probleme prioritare privind mântuirea sufletului:

- **mijloacele de mântuire** (Biserica și Sfintele Taine, Sfânta Scriptură, postul și rugăciunea neîncetată, iubirea și jertfa creștină, părintele duhovnic, etc.)

- **pedicile din calea mântuirii** omului ca persoană și ca neam.

Subiectele Ω rămân deschise. Așteptăm completări și de la cititori.

Biserica Mileniului 3

(5)

Pentru o Biserică dinamică

Îndemnuri privind intensificarea pastorației
și redeşeptarea conștiinței preoțești

Arhim. Mina Dobzeu

Meditez într-o smerenie și preamăresc pe Dumnezeu, când lansez ecoul unei Biserici dinamice: da, pentru țara noastră! Pentru că Dumnezeu ne vrea și pe noi să fim o țară și totodată să fim cu adevărat creștini.

Incontestabil, românul este născut creștin și acest lucru reprezintă un adevăr istoric, stabilit pe căi științifice.

Este o certitudine astăzi că formarea poporului român și adaptarea creștinismului în spațiul nostru geografic sunt trei procese simultane și care, mai mult sau mai puțin, s-au condiționat reciproc. Este de neconceput unul fără celelalte două. Dacă este așa, atunci orice slăbire a sentimentului creștinesc aduce cu ea o anemiare a ființei acestui popor.

Conștiința fiind de gravitatea lucrurilor, rezultat al epocii ateiste, să ne uităm în jur și să vedem ce prăpăd moral trăim, ce crime se făptuiesc, ce violuri sălbătice, ce ucideri de părinți, ce desfrâu și ticăloșii fără margini! Atunci, chiar că trebuie să ne gândim serios la împăcarea poporului român cu Mântuitorul Iisus Hristos de care țara divorțase oficial prin apostazie. În astfel de situații, Biserica trebuie să devină mereu dinamică.



Când devine Biserica dinamică în lucrarea ei divin umană? Când Duhul lui Dumnezeu trezește conștiințele adormite la păstori și păstorii. La păstoriți, setea și foamea spirituală, iar la păstori aprinde râvna și-i însuflețește pentru lucrul Domnului de vestire a Cuvântului și trăire duhovnicească intensă. Aceasta se întâmplă la adevărații teologi care au viața personală transformată de către darul Sfântului Duh, care teologi, prin harul lui Dumnezeu, au o experiență personală, șlefuiți fiind la școala lui Dumnezeu, prin întâlnirea cu Dumnezeu, care pricep cuvântul Domnului Iisus cu privire la propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu și în vremuri de restriște: **“Cel ce va fi pe casă să nu se coboare, ca să-și ia lucrurile din casă”** (Mat. 24, 17). Mântuitorul spune Apostolilor: **“Ceea ce vă grăiesc la întuneric, să spuneți la lumină, ceea ce auziți la ureche, propovăduiți de pe case”** (Mat. 10, 27). Deci prin cuvintele de mai sus Mântuitorul recomandă Apostolilor și urmașilor lor ca și în timpuri de restricție să rămână la înălțimea datoriei și misiunii lor, fără să se îngrijească de cele materiale. Căci zice: **“Să nu se coboare ca să-și ia lucrurile din casă”**.

La fel: **“Cel ce va fi în țarină să nu se întoarcă înapoi ca să-și ia haina”** (Mat. 24, 18) și **“rugați-vă ca să nu fie fuga voastră iarna, nici sâmbăta”** (Mat. 24, 20). Le dă îndemn să se roage pentru ca să nu cadă în ispită. Să se roage ca să primească întărire de la Dumnezeu, să nu cadă din credință și să părăsească sau să compromită misiunea cea încredințată. Ca să nu rămână goi ca și câmpul dezbrăcat pe podoaba lui *iarna*. Sau să rămână în misiunea lor nelucrând, ca în zi de *sabat*. Să nu ne surprindă nelucrând sau trândăvind. Căci Domnul ne vede și vine la fiecare: **“Iată vin ca un fur. Fericit este cel priveghează și păstrează veșmintele sale ca să nu umble gol și să se vadă rușinea lui”** (Apoc. 16, 15).

Oare este suficient să scriem, să publicăm? Este lucru mare când trecem în aplicarea practică. Să nu ne aflăm că vorbim în pustiu! Să nu ne aflăm într-o stare de rutină!

Rutina în desfășurarea cultului

Se petrece atunci când se slujește fără evlavie. Cu grabă, nenuanțat și neexplicit. Cântând rugăciunile fără rugăciune. Minteți fiindu-ne la modelarea cântării, admirându-ne pe noi, că “vai, ce frumos cântăm”; zăngănind alămurile, **“făcându-ne aramă sunătoare și chimval răsunător”** (I Cor. 13, 1).

Atunci când mă dovedesc că am dragoste de mine, mă apreciez pe mine și nu am doxologie îndreptată către Dumnezeu.

Dinamizare în slujire

Este atunci când ieșim din rutină. Când slujim fără grabă. La ritualul nostru bogat s-a făcut multă reducere. Așa că mai trebuie să-l scurtăm fiecare după placul nostru?! S-a scurtat pentru ca renunțând la cantitate să menținem calitatea; să menținem calitatea și rostind citirea și



cântarea fără grabă, nuanțat, explicit, rugător, întru smerenie, luând aminte de înțelesul rugăciunii făcută cu evlavie, astfel ca și cântarea să fie rugăciune. Rugându-ne în același timp cu mintea și cu afecțiunea inimii în care se preamărește Dumnezeu și nu eul nostru egoist, delectându-ne pe noi înșine.

Deci cântarea și rugăciunea să fie făcute fără grabă, cu evlavie și cu smerenie, care să **aducă înnoire vieții noastre de zi cu zi, în omul ce se strică** (II Cor. 4, 16).

Rutina în pastorație

Preotul să treacă la o pastorație individuală. Cum? Ca la neoprotestanți? Nu ca la ei, ci ca la noi. Există în practica Bisericii Ortodoxe așa ceva? Da, există. Numai că a devenit o stare de rutină. Cum? Unde este? Preotul ortodox are atâtea posibilități de întâlnire cu enoriașii încât nu trebuie inventate altele. Da, are. Când și unde?

La ajunul Crăciunului și Bobotezei. Cu molitfa Posturilor, la o logodnă, la o cununie, la o înmormântare, la un parastas, la o sfințire de casă, de școală, la o sfințire de fântână, la cișmea, în scaunul mărturisirii, la Sfânta Împărtășanie, la Sfântul Maslu, la patul bolnavului, la rugăciunea leuzei și la alte diferite momente ocazionale în care se întâlnește cu credincioșii.

Să nu neglijăm predica și calitatea ei. Să vestim Cuvântul Evangheliei lui Hristos cu vreme și fără vreme, căci Cuvântul Evangheliei lui Hristos este puternic, plin de har și de adevăr. Să avem grai dumnezeiesc în orice împrejurare.

În ce constă această pastorație individuală?

În viața activă și dinamică a preotului, care știe să realizeze pentru el o viață neprihănită, trăită cu evlavie, în rugăciune, ca din prisosul lui să dea și păstoriților lui.

Evlavia este un dar al Sfântului Duh și care nu trebuie să lipsească preotului, ca și celelalte virtuți în misiunea de păstor. Conștiința de preot este aceea de a-și salva sufletul său și al credincioșilor încredințați să-i păstorească și să-i ducă la limanul mântuirii.

De aceea osteneala împreună cu râvna în misiunea preotească sunt jertfă ce se alătură Jertfei Celui care a iubit lumea și S-a luptat pentru salvarea ei până la jertfă și ne îndeamnă și pe noi: **“Îndrăzniți. Eu am biruit lumea”** (Ioan 16, 33), iar Sfântul Apostol Pavel zice: **“Încă nu v-ați împotrivit până la sânge”** (Evrei 12, 4) în slujba Domnului.

Revenind la aspectul practic, suntem datori de a sluji Domnului cu frică și să ne bucurăm înaintea Lui cu cutremur, căci sluga necredincioasă domnului său se pedepsește. Așa că la ajunuri când ni se dă posibilitatea să ne întâlnim cu credincioșii să nu le mai facem într-o zi. Să avem răbdare pentru a explica poporului semnificația momentului. Poporul a crescut demografic. Să facem ajunul 3 – 4 zile, nu ca acum o sută de ani când satul era compus din 100 – 200 de case. La fel și cu molitfele Posturilor. Atât molitfa Posturilor cât și ajunurile să le facem fără

grabă, zăbovind în casa credinciosului și explicându-i în câteva cuvinte importanța momentului pentru care a fost cercetat credinciosul. Să se vorbească despre semnificația ajunului Crăciunului, Bobotezei, despre semnificația postului, când preotul vizitează pe credincioși la casele lor. Astfel, lipsind acestea, chiar rugăciunea și cântarea la ajunuri apar ca rutină și credincioșii rămân respectând numai o formalitate, dar nu se produce în ființa lor nici un sentiment de înnoire sufletească. Aceste întâlniri ale preoților cu credincioșii la ajunuri, posturi și alte servicii este prilej de a cerceta pe credincioșii lor, de a le cunoaște stare sufletească, armonia familială și alte situații, intervenind la împăciuirea lor, prin îndreptarea viciilor, prin rugăciune, spovedanie, împăcarea lor prin a se ierta unii pe alții.

Este prilej de a sta de vorbă cu copiii. De a fi îndrumați să învețe carte temeinic. Să învețe să se roage, să cunoască Simbolul de Credință, poruncile dumnezeiești, să participe în Duminici și Sărbători la Sfânta Liturghie, să învețe Micul Catehism, să li se vorbească tinerilor despre viitorul lor, de ancorarea lor în credință și să privească cu încredere în viitorul lor. În orice împrejurare să li se dea o speranță. Să se insiste să-i învățăm pe creștini să se roage și să nu mai înjure numele lui Dumnezeu și cele sfinte, căci unul ca acesta nu poate să primească Sfânta Împărtășanie. Calitatea misiunii pastorale este în funcție de calitatea rugăciunii preotului. Atunci când rugăciunea particulară a preotului este făcută cu evlavie și meditativă, iar predica reflectă Cuvântul lui Hristos, pastorația are succes.

Iată câteva scopuri pe care le urmărește preotul prin această pastorație individuală.

1. Frecvența credincioșilor la Biserică;
2. Deprinderea credincioșilor de a participa la Sfânta Liturghie;
3. Deprinderea credincioșilor de a se ruga particular;
4. Deprinderea de a se învăța să citească lectură religioasă: Sfânta Scriptură, Cartea de rugăciune, Viețile Sfinților, Psaltirea, Acatistele etc;
5. Moralizarea poporului: combaterea viciilor (hoția, crimele, certurile, divorțurile, desfrăul, înjurăturile de cele sfinte, furturile, avariția, avorturile etc);
6. Dar, mai mult decât atât, credinciosului trebuie să i se pună la dispoziție învățătura de credință ca să aibă posibilitatea cunoașterii dreptei credințe și să se ferească de rătăcirile sectare.

Se recomandă organizarea cecurilor pastorale, conferințe preotești misionare, vizite din partea părinților consilieri eparhiali și a prototipurilor, prin care să se cunoască activitatea pastorală la parohii, privind predica, aspectul sacramental și de disciplină, pentru a nu se mai ajunge cu reclamații la Episcopie.

Preoții distingi să aibă sub observația și îndrumarea lor pe preoții mai tineri din vecinătatea lor și mai ales pe cei indisciplinați, care nu oficiază Sfânta Liturghie în unele Duminici și sărbători pe motive neîntemeiate; că e frig în biserică, că au înmormântare și pomeniri, etc.



Să ne ferim de împăcarea cu starea de fapt. Să fugim de plafonare și de ipocrizie. Să gândim profund la Legea Domnului. Să gândim logic, corect, cuminte și bine intenționat.

Să vestim cuvântul Evangheliei lui Hristos care e plin de har și de adevăr, cu vreme și fără vreme (II Tim. 4, 2).

Astfel, "Dăruind vei dobândi!"

Duhul profetic al Bisericii și duhul lumii

Interviu cu *Pi: Vasile Mihoc*

**Lumea este aceeași, omul este același,
datoria creștinului este aceeași: să lupte pentru
mântuirea lumii**

- Prea Cucernice Părinte, situația modernității noastre este vastă și complexă, iar Biserica se încadrează terestru în această lume cu modernitatea ei, astfel de la început s-ar pune problema raportului acesteia cu tradiția noastră.

Eu cred că poate se pune prea mult accent pe distincția epocii și se face un pic prea mult caz de modernitate. În fond, omul este același, omul nu s-a schimbat, s-au schimbat unele dintre mentalități, s-au schimbat situațiile, a evoluat tehnica, a evoluat știința, etc., dar omul este același, fie în Antichitate, fie în Evul Mediu, fie în epoca modernă, fie în epoca noastră postmodernă, omul este același. Structura lui este aceeași, necesitățile lui sunt aceleași, nevoia lui de mântuire este aceeași, așa încât poate nu trebuie să exacerbam importanța acestor distincții. Desigur că Biserica este confruntată astăzi cu unele situații specifice epocii, dar dacă luăm aminte la istoria Bisericii vedem că pe tot parcursul ei a fost confruntată cu probleme asemănătoare și solicitată să facă față unor nevoi asemănătoare: ateism, false religii, rătăcirii. Noi suntem astăzi, ca credincioși și ca oameni ai Bisericii, confrunțați cu atitudini dintre acestea de opoziție sau de neînțelegere din partea oamenilor, dar regăsim în atitudinile acestea aceleași tipare dintotdeauna. Gnosticismul exista prin veacurile II-III, astăzi sunt forme noi de gnosticism; păgânism a existat de la începuturile creștinismului, dinainte, de fapt, creștinismul de la început a fost confruntat cu păgânismul, astăzi apar și sunt noi forme de păgânism, deci Biserica trebuie mereu să învețe din ceea ce a fost istoria ei. Istoria este marea învățătoare. Biserica a trecut cu biruință peste aceste încercări din trecut.



- Nu credeți că în secolele II, III, IV a existat o mare efervescență spirituală, fapt pe care nu-l regăsim și astăzi ?

Nu știu dacă secolele III, IV au fost neapărat ca secole fervente în credință. În secolele II, III, IV și în toate secolele au fost unii oameni cu o credință puternică, ferventă, au fost alți oameni cu o credință mai puțin fierbinte și au fost alți oameni care au fost adversarii credinței. Întotdeauna. Când Noul Testament vorbește de răcirea credinței în vremurile din urmă autorii neotestamentari se referă la vremea lor, ei socoteau că trăiesc în vremea din urmă și constatau răcirea credinței, așa încât se spune că în privința necredinței nu există lucruri noi sub soare. Efortul diavolului împotriva lucrării de mântuire este același. Sigur că Biserica este ținta predilectă a eforturilor diavolului. Diavolul vrea să distrugă Biserica. Mântuitorul ne spune că va întemeia Biserica și nici porțile iadului nu o vor birui. Aceasta nu înseamnă că porțile iadului nu vor face tot ce pot pentru a birui Biserica. Deci când Mântuitorul spune *“voi întemeia Biserica Mea și nici porțile iadului nu o vor birui”*, El înțelege că nici porțile iadului, adică cele mai rele porți ale iadului, făcând tot ce pot ca să distrugă Biserica, nu o vor putea birui.

Biserica este ținta continuă a atacurilor satanei și a fost întotdeauna. Dacă citim Noul Testament constatăm că chiar în sânul primilor creștini erau scăderi ale credinței, chiar din Faptele Apostolilor, pe lângă credincioșii buni care își puneau toată averea la picioarele Apostolilor, era și un Anania și o Safira, care mințeau pe Duhul Sfânt. În Corint, pe lângă credincioșii foarte buni și care erau cununa apostoliei Sfântului Pavel, era și un incestuos și erau și alții care cădeau în alte păcate. Sfântul Apostol Pavel scrie o lungă epistolă cu caracter mai mult disciplinar, prima epistolă către Corinteni, ca să pună la punct aceste situații.

Deci nu putem spune că neapărat epoca noastră este cu totul deosebită de epocile anterioare ale Bisericii. În vremea din urmă, așa spune în vremea noastră, posibilitățile incredibile de informare, de comunicare între oameni, fac însă ca păcatul să apară mai strident. Păcatul se etalează. Trăim în lumea imaginii, iar mijloacele de comunicare sunt în bună măsură folosite pentru slujirea păcatului. De aceea impresia noastră este că lumea este copleșită de păcat. Dar încă Mântuitorul spune că *“lumea toată zace sub cel rău”* și Noul Testament întreg vădește că lumea era marcată puternic de păcat și atunci. Trăim într-adevăr într-o lume marcată de păcat, dar cu atât mai strălucită este lumina lui Hristos în această lume. Când apare într-un întuneric compact o lumânare, o lumină, lumina aceea este cu atât mai frumoasă și mai importantă și întunericul cât ar fi el de gros este silit să fugă din fața luminii. Dar lumina lui Hristos este aceeași și la fel de puternică. Noi, până astăzi (ne apropiem acum de Postul Mare) la slujba Sfintei Liturghii a Darurilor mai înainte sfințite cântăm: *“lumina lui Hristos luminează tuturor”*. Așa că poate este o modă ca fiecare generație să condamne epoca în care trăiește și să socotească că a fost mai bine cândva în trecut. Eu nu cred,



XXI și că pot avea acces la cuceririle umane ale veacului XXI. Dar privesc cu bucurie la sfinții care au trăit în vremurile trecute, mă bucur pentru ei, doresc să mă folosesc de pilda lor, de învățătura lor, cu toate acestea nu aș vrea să fi trăit într-o altă epocă. Dumnezeu ne-a așezat să trăim în această epocă, în lumea aceasta de astăzi și ne-a așezat să luptăm, să luptăm pentru mântuirea noastră, pentru mântuirea semenilor în această lume și, deci, în loc să ne dedăm la o condamnare facilă a lumii, să avem față de lume voința lui Dumnezeu. Iar voința lui Dumnezeu este ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului. Dacă noi suntem stăpâniți de această voință a lui Dumnezeu, dacă vrem ca și Mântuitorul să facem voia Tatălui, nu voia noastră, Dumnezeu ne va face cu instrumentele Sale lucrarea de mântuire a lumii.

Și azi, Dumnezeul-Om (Hristos) este respins și răstignit de omul-dumnezeu

- Putem vorbi de o închistare a lumii de azi față de mesajul Evangheliei ? Dacă ar fi, de pildă, Sfântul Apostol Pavel acum printre noi credeți că ar mai fi atât de percutant cum a fost în epoca în care a trăit ?

- Cred că ar fi tot atât de percutant ca și în epoca în care a trăit. Sigur că Sfântul Apostol Pavel ar folosi acum mijloacele de transmitere ale lumii actuale. Sigur că l-am auzi pe Sfântul Pavel vorbind la radio, poate ținând predici înregistrate pe camera de luat vederi. Este sigur. Dar, dacă ne gândim la epoca lui, dacă citim Noul Testament, Apostolul Pavel a străbătut atâtea regiuni și totuși creștinii, cei care s-au convertit, erau o minoritate. Dacă mergem mai departe și citim Evangheliile, Mântuitorul Însuși, Fiul lui Dumnezeu care umbla făcând minuni, nenumărate minuni, nu numai că nu era urmat unanim și ascultat unanim de oameni, ci se găseau atunci foarte mulți să-L condamne, mulțimea care era la început entuziasă s-a dovedit foarte curând apatică și Mântuitorul a sfârșit pe cruce. Contemporanii Săi, cei care fuseseră martori ai minunilor Sale, nu s-au dat înapoi să-L răstignească pe cruce. Așa încât nu am o impresie foarte strălucită despre epoca în care a trăit Mântuitorul. Dacă ar veni Fiul lui Dumnezeu astăzi lumea ar spune ca și atunci că nu are nevoie de El. O parte, o bună parte. Și credincioșii ar rămâne tot minoritari. *Turma lui Hristos rămâne tot turma cea mică așa cum a fost de la început.*

- Mulți dintre teologi susțin că Dostoievski a avut o mare intuiție redând parabola marelui inchișitor. El spune că Mântuitorul nu ar avea ce căuta într-o lume care se descurcă singură, merge pe cont propriu. Părintele Iustin Popovici are și el această intuiție în care spune că Dumnezeul-Om a fost înlocuit cu omul-dumnezeu. Omul lucrează pe cont propriu și devine un semizeu care își face singur viața.

- Da, legenda marelui inchișitor din "Frații Karamazov" duce la paroxism cumva reacția negativă a lumii moderne față de Hristos. În legenda aceasta se spune că Hristos Însuși a apărut în fața

unui om al Bisericii, al Bisericii Catolice, și că respectivul a recunoscut că e Hristos, dar l-a spus pe față: *“În fond, noi nu avem nevoie de Tine, noi ne-am organizat atât de bine, lucrurile merg perfect și Tu, dacă vii, tulburi tot ceea ce am organizat noi”*. Și Hristos este respins exact cum a fost respins de către sinedriul iudaic acum 2000 de ani.

Da, Dostoievski a avut o mare intuiție, de fapt o intuiție inspirată de Evanghelii și inspirată și din realitatea lumii așa-zis creștine. Pentru că lumea se numește creștină, dar nu înseamnă că și este creștină. Încă Noul Testament vorbește despre cei care zic *“Doamne, Doamne!”*, dar care nu fac voia lui Dumnezeu. Biserica a fost întotdeauna subminată de situația și de atitudinile unor creștini care erau creștini numai cu numele, așa-ziși creștini nominali. E foarte grav când Biserica însăși, ca instituție, a căzut victimă unei ispite pământești. Faptul acesta apare cel mai vădit în Catholicism unde Biserica pretinde mereu și o putere temporală, o putere lumească, or această putere lumească a Bisericii constituie o negare a adevăratei ei misiuni și chemări de a fi *aluat duhovnicesc care dospește toată frământătura*. Dostoievski, ca un laic ortodox, a avut intuiția acestor lucruri și, de fapt, el condamnă Catholicismul. El a cunoscut Catholicismul pe vremea lui și Catholicismul ca instituție l-a făcut să reacționeze în acest fel. Poate că un pic unilateral, poate un pic exacerband anumite aspecte.

E adevărat că dacă Hristos ar veni astăzi în lume, lumea nu L-ar trata mai bine decât L-a tratat acum 2000 de ani. Pentru că Hristos a fost un radical. Evanghelia este radicală, Evanghelia nu cunoaște compromisul cu păcatul. Mântuitorul spune că *“dacă dreptatea voastră nu va prisosi mai mult decât dreptatea cârturarilor și a fariseilor nu veți intra în Împărăția lui Dumnezeu”*. El condamnă până și intenția păcătoasă. Până și păcatul făcut în inimă. De asemenea, Sfântul Apostol Ioan spune că *“cel născut din Dumnezeu nu poate să păcătuiască”* și dacă cineva păcătuiește se dovedește a fi fiul lui satan. Or, mulți creștini nu au deloc această percepție a vocației lor ca creștini. Ei preferă să trăiască o viață lumească, cochetând cu păcatul, permițându-și chiar păcate grele și considerându-se în continuare creștini, or *astfel de creștini nu-L vor accepta ușor pe Hristos*. Radicalismul Evangheliei li se va părea nepotrivit pentru viața lor, atunci reacția va fi ca și cea a marelui inchișitor, despre care vorbește Dostoievski. El a avut o intuiție a răului din lume. Există o carte foarte profundă a lui Evdokimov: *“Gogol și Dostoievski sau coborârea în iad”* și acest autor arată ca amândoi scriitorii ruși au avut o foarte acută percepție a răului din lume, de fapt, o foarte acută percepție a lucrării lui satan în lume, ceea ce i-a făcut să ofere lumii o descriere a răului din lume fără ca în mod necesar să poată oferi și imaginea unei lumi răscumpărate. Acest autor spune că Dostoievski a încercat să prezinte și un creștin realizat și n-a reușit, a reușit să prezinte căderea omului și să ducă pe omul căzut până în pragul izbăvirii, dar n-a reușit să prezinte un om mântuit. Spune autorul că numai idiotul este cel care ar reprezenta un creștin realizat, dar conștient



creștin realizat Dostoievski încheie cartea arătând că idiotul rămâne un idiot și sfârșește în spitalul de nebuni.

Eu cred că se poate face un pas mai departe decât Dostoievski, cred că nu trebuie să rămânem la Dostoievski. El, ca și Gogol, ne ajută să percepem răul din lume și să ne înarmăm ca să reacționăm împotriva păcatului. Dar, pe de altă parte, trebuie să mergem mai departe, trebuie să mergem la sfinți și sfinții să ne arate calea izbăvirii, calea ieșirii din acest rău.

- Filosoful Nicolae Berdiaev susținea că în cele trei ispitiri se arată întreaga desfășurare de mai târziu a istoriei, că în ele sunt cuprinse toate contradicțiile omului. Cred că această parabolă are și alte relevanțe decât aceea că omul refuză pe Dumnezeu. Ea a stat, de exemplu, la temelia socialismului. Nu credeți că este foarte relevantă și pentru capitalismul vremurilor noastre ?

- Capitalismul este și el marcat de erori fundamentale ca și socialismul, ca și comunismul, pentru că și unul și altul au încercat să organizeze lumea fără Dumnezeu, fără providență. Comunismul a crezut că prin planificare în economie lumea va putea fi condusă spre un fel de rai pe pământ, un rai fără Dumnezeu. Capitalismul crede la fel. Deci Dumnezeu nu are loc în nici unul dintre cele două sisteme. Providența nu are loc. Mântuitorul oferă un alt principiu. El spune: *“Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate celelalte vi se vor adăuga vouă”* și aceasta o spune după ce, într-o pericopă minunată ne învață să nu ne îngrijim pentru viața noastră, ce vom mânca sau ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca, pentru că știe Tatăl ceresc că avem nevoie de acestea. Or, sistemele acestea economico-politice, amândouă, se îngrijesc ele însele de viitorul lumii, cu planificări pe termene mai scurte sau mai lungi, cu, știu eu, punerea în lucrare a inteligenței omenești, dar nu numai a inteligenței omenești, ci și a răutății omenești și a intereselor [egoiste] omenești și așa mai departe. Consecințele se văd: comunismul a căzut în profunda nemulțumire a tuturor celor ce au trăit experiența comunistă, iar capitalismul nu mulțumește practic pe nimeni. Nu sunt fericiți în capitalism nici cei bogați, nici cei săraci, pentru că fericirea și bucuria sunt de altă natură decât aceea pe care o pot da mijloacele omenești. Desigur nu putem face o critică superficială a sistemelor, însă ca credincioși am dori ca oamenii să-L pună înainte pe Dumnezeu, să caute mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și să se încreadă în purtarea Lui de grijă. Oamenii se încred în ei înșiși, se încred în tehnica lor, se încred în inteligența lor, în planificările lor și viața le dă peste nas în fiecare clipă.

Mi-aduc aminte de o întâmplare din Evanghelie când Mântuitorul a învățat o zi întreagă o mulțime de oameni care erau în jurul Lui, care îl urmaseră în loc pustiu și nu aveau de mâncare și ucenicii vin să-L tragă de mânecă pe Mântuitorul zicând: *“Doamne, vezi că-i târziu, seară și oamenii ăștia n-au de mâncare!”* și Mântuitorul atunci le răspunde: *“Dați-le voi să mănânce!”* Deci, chiar voi luați problema în mâinile voastre, rezolvați-o voi! Ei, ucenicii nu le-



urmă tot Hristos le-a dat să mănânce. Ei, cam așa face și lumea de astăzi, chiar creștinii uneori, îl trag pe Dumnezeu de mână: "Doamne, vezi că nu prea știi ce faci, vezi că oamenii ăștia-s flămânzi!" și Mântuitorul atunci le răspunde puțin ironic: "la rezolvați voi problema!" Și n-o putem rezolva. Pe urmă tot Dumnezeu o rezolvă, până la urmă tot Dumnezeu este Cel care dă pâinea cea de toate zilele oamenilor. N-o dă nici capitalismul, nici comunismul. Păcatul însă îi face pe oameni să se vrea ei cei care dau. În comunism trebuia să fie un "tătuc" care împarte pâinea câștigată cu sudoare de oamenii muncitori, dar "tătucul", conducătorul, trebuia să fie cel care are puterea deplină asupra mijloacelor economice și el să fie cel care împarte, pentru ca lumea să-l proslăvească pe el ca pe Dumnezeu. Era sigur o tendință antihristă. Și în capitalism regăsim aceste forme. Marii financiari, băncile, știu eu, anumite structuri, țin cu tot dinadinsul să aibă în mână mijloacele economice. Chiar dacă aceste mijloace sunt câștigate de oamenii obișnuiți, de oamenii sărmani, ceea ce ei câștigă cu sudoarea frunții și cu eforturile lor încapse în mâinile unui grup restrâns care se pune în locul lui Dumnezeu și care se face cel care împarte. Or, în lumina Sfintei Evanghelii, putem vedea răul unei astfel de organizări. O societate marcată de ascultarea față de Evanghelie ar arăta altfel, ar fi o societate în care membrii ei s-ar gândi și la alții nu numai la ei înșiși. Porunca "să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși" ar fi norma supremă. Și în comunitățile creștine autentice, acolo unde există râvnă pentru Evanghelie, acolo unde există învățătură corectă, acolo unde există practică evanghelică, în aceste societăți lucrurile funcționează, la un mod minuscul am spune, raportat la întreaga societate, dar credincioșii adevărați sunt prezenți acolo unde este nevoie: sunt prezenți în casa săracului, sunt prezenți la patul bolnavului, sunt lucruri care nu fac zgomot, dar care se împlinesc în parohiile noastre, acolo unde există voința de a împlini poruncile lui Dumnezeu.

Nu numai cu pâine va trăi omul

- Și atunci, oamenii care depind de aceste sisteme, depind de economic, nu au cumva aservită materiei libertatea spirituală? Pentru că depind de niște conjuncturi sociale și materiale...

- Toți oamenii depindem până la urmă de contextul în care trăim, toți ne câștigăm pâinea într-un fel sau altul, toți avem nevoie de pâine, toți avem nevoie de niște mijloace minimale de existență, depindem de ele, dar important este ca viața noastră să fie condusă de o perspectivă spirituală. Să nu uităm nici o clipă că noi suntem în drum spre viața veșnică, că trăim într-un provizorat. Sfânta Scriptură ne spune că suntem străini și călători pe pământ, că n-avem cetate stătătoare aici. În momentul în care începi să te instalezi în istorie ca și cum nu te-ar mai clinti nimeni din ea, perspectiva este alta, dar câtă vreme nu uiți că ești străin



și călător, trăiești într-o călătorie care țintește un scop, un liman, atunci poți foarte ușor să dai lucrurilor lumii și lucrurilor materiale exact valoarea pe care ele o au, să nu le dai mai multă valoare decât au, decât merită.

- Poate fi pusă problema și sub aspectul acesta: dacă omul are pâine, are ce să mănânce, are cu ce să trăiască, nevoia de spirit, de viață spirituală dispare.

- Nu, ea nu dispare niciodată.

- Chiar Paul Evdokimov pe care l-ați evocat mai înainte spunea: "Dați-i omului lumea aceasta și dorința după cealaltă va dispărea."

- Da, omul poate fi înșelat, dar asta nu înseamnă că din inima lui a dispărut dorul după Împărăția lui Dumnezeu, pentru că, frumos spunea fericitul Augustin: *"ne-ai făcut pentru Tine Doamne și neliniștit este sufletul meu până ce se va odihni întru Tine."* Pe toți Dumnezeu ne-a făcut pentru El și toți oamenii sunt neliniștiți până ce se vor odihni întru Dumnezeu, inclusiv miliardarii - mă refer la oamenii care sunt îndopați cu materie. Nimeni nu este fericit fără Dumnezeu, nimeni nu poate spune că s-a împlinit fără Dumnezeu. Unii oameni au impresia că dacă acumulează lucruri materiale tot mai mult își împlinesc dorul lor lăuntric, dar se înșeală, ei înșiși constată că lucrul acesta nu se realizează. Omul are nevoie de mai mult decât atât. Omul are nevoie și de pâine. Mântuitorul spune *"nu numai cu pâine va trăi omul"*, asta înseamnă că și cu pâine. Da, omul va trăi și cu pâine, dar nu numai cu pâine, ci omul are nevoie și de cuvântul lui Dumnezeu, omul are nevoie de credință, omul are nevoie de nădejde, omul are nevoie de dragoste și omul realizat este acela care Îl are pe Dumnezeu.

Se poate spune foarte simplu și foarte scurt că omul realizat este *sfântul*. Ei, sfântul de multe ori răbdă foamea. Sfântul Apostol Pavel spune despre sine că a răbdat de multe ori foamea, pe lângă faptul că a fost bătut, că a fost prigonit, că a răbdat atâtea suferințe, că a fost bolnav, pe lângă toate acestea spune că a răbdat și foame împlinind aspirația cea mai adâncă a omului, un lucru care nu este de cele mai multe ori frumos ambalat. Trăim, printre altele într-o lume a ambalajului, lumea capitalismului este prin excelență o lume a ambalajului. Ambalaje frumoase îți iau ochii și în ambalaj constăți că nu mai este calitatea pe care ai cunoscut-o odinioară, mai ales în ceea ce privește hrana. Hrana capitalistă este în general o hrană realizată industrial. În țările dezvoltate mâncarea nu mai are gust, ambalajele sunt foarte frumoase. Țăranul care își creștea singur animalele, care mânca laptele de la vacuța lui, care mânca brânza făcută de el sau de cioban, în general mânca o mâncare curată și gustoasă, deci chiar din punct de vedere material capitalismul nu satisface aspirațiile. Mi s-a întâmplat să mi se spună lucrul acesta chiar în Statele Unite de români plecați din România: "Ei, ce vă pasă vouă în România, voi mâncați mâncare bună, nu ce avem noi de mâncare." Deci omul are nevoie de mult mai multe de fapt,



chiar când are cea mai bună mâncare, când are cele mai bune lucruri materiale, omul are nevoie de Dumnezeu. El este făcut pentru cer, nu este făcut pentru pământ. Viața pe pământ sfârșește într-un mormânt; dacă rămânem la atât nu ne deosebim cu nimic de dobitoace, ba suntem mai de plâns decât dobitoacele. Dacă credem numai pentru viața aceasta, dacă trăim numai pentru viața aceasta suntem mai de plâns decât dobitoacele.

- Putem spune că nici spiritual capitalismul nu mulțumește “omul recent”...

- Câtă vreme în lumea capitalistă apuseană bisericile sunt goale eu nu pot crede că oamenii acolo sunt fericiți și, de fapt, în contactele mele multe cu lumea apuseană sau de peste ocean știu că nu sunt fericiți. Eu am cunoscut mulți oameni fericiți în România noastră necăjită, în vremea comunismului, când mulți erau prizonieri, când mulți răbdau lipsuri materiale, am cunoscut foarte mulți oameni fericiți. Pentru că erau credincioși. Și astăzi la fel. Sigur, și în Apus sunt oameni credincioși. Aceștia sunt fericiți. Omul credincios știe să se mulțumească și cu puțin. Sfântul Apostol Pavel spune că dacă avem ce mânca și ce îmbrăca ne este de ajuns și că omul fericit știe să fie și în lipsă și în belșug. El îl laudă pe Dumnezeu și în suferință și în lipsă așa cum îl laudă și în belșug. Așa încât este greșit să dăm prea mare valoare contextului material sau istoric în care trăim. Îl luăm în considerare în măsura în care avem de dus lupta cea bună în acest context. Suntem atenți la ispitele vremii noastre și suntem atenți la datoria pe care o avem de împlinit ca creștini față de noi înșine, față de familiile noastre, față de comunitatea în care trăim, față de lumea actuală. Suntem atenți deci la datoria pe care o avem față de ei.

Glasul profetic al Bisericii: „Vai de cei care vor numi răul bine și binele rău”

- Ce puncte de convergență există între spiritul de viață al capitalismului și exigențele Evangheliei?

- În capitalism - sigur că este și un aspect pozitiv - omul este provocat, își pune în lucrare aptitudinile, inteligența, spiritul întreprinzător, curajul. În general, în capitalism se muncește mult și munca este o virtute, omul a fost lăsat să muncească. Dumnezeu poruncește: *“6 zile să muncești și a 7-a să te odihnești.”* De multe ori din această poruncă noi luăm numai partea a doua: *“Să ții ziua de odihnă”*, ori porunca are exact două părți. Ei, capitalismul ia în serios chemarea aceasta la muncă. În capitalism se muncește mai mult decât ne-am obișnuit să muncim în lumea cu orânduire comunistă. Acesta este un lucru bun. E păcat însă că oamenii nu pricep că există și o muncă spirituală mai importantă decât cea materială. Mântuitorul spune că a venit în lume să facă o lucrare, care este o lucrare a Tatălui. Ei, Mântuitorul propovăduia Evanghelia și făcea minuni și răspândea această lucrare. Și spune că Tatăl însuși lucrează și Fiul lucrează. Omul este chemat



ca unul care este și trup și suflet - nu numai trup - să desfășoare și o activitate materială, dar nu mai puțin o activitate spirituală.

Există deci o latură mai mică în care se manifestă pozitiv capitalismul, prin muncă, prin faptul că oamenii sunt chemați la o competiție continuă. Din păcate această muncă nu se vede și pe plan spiritual, nici această competiție. Ar fi trebuit să fie o competiție întru sfințenie ceea ce este mai puțin vădit. Aceasta nu înseamnă că nu există oameni care se realizează ca sfinți, dar capitalismul este marcat și de păcate grave: lăcomia, egoismul, care duc mai departe și la alte păcate; desfrânarea sub formele cele mai urâte pare să fie la ea acasă în capitalism și așa mai departe. O mulțime de păcate care par cumva indisociabile de capitalism, ceea ce arată că sistemul e marcat de pete foarte negre. Dacă într-un astfel de sistem sunt încurajate forme grave de păcat înseamnă că sistemul este putred și că se va prăbuși, așa cum s-a prăbușit comunismul, cum s-au prăbușit alte sisteme, cum s-a prăbușit sistemul păgân care implica un cult idolatru ce avea ca și consecință o imoralitate crasă. Sfântul Apostol Pavel, în epistola către romani, la capitolul întâi, arată că imoralitatea este consecința firească a idolatriei. Trăim într-o epocă în care se promovează o nouă idolatrie și care autorizează o imoralitate tot așa de crasă. Or, ca creștini, trebuie să avem lumina, să vedem binele și răul, deci nu putem să nu vedem aceste păcate pentru că Biserica este mișcată de Duhul Sfânt, iar Mântuitorul ce spune despre Duhul Sfânt? Că El venind în lume va vădi lumea de păcat, de dreptate și de judecată. Pe locul întâi este vădirea lumii de păcat. Duhul Sfânt vedește lumea de păcat, arată păcatul ca păcat. Or, *Biserica trebuie să rămână, printre altele, acest glas profetic care să spună păcatului pe nume*. Să spună că păcatul e păcat. Să nu numească albul negru și negrul alb. Proorocul Isaia spune: *“Vai de cei care vor numi răul bine și binele rău!”* Or, exact asta se întâmplă în lumea actuală influențată de Apusul capitalist. Lumea de astăzi începe să numească din ce în ce mai mult răul bine și binele rău. Avortul apare ca ceva normal și lipsa libertății de avort este văzută ca un rău, divorțul este socotit normal, concubinajul este socotit normal, desfrânarea este socotită normală, homosexualitatea este socotită normală, toate aceste păcate strigă foarte tare și cer loc în lumea noastră și își află loc în ea. Acesta este sistemul și dacă sistemul este așa înseamnă că are ceva putred și că germeii nimicirii sale sunt prezenți în el însuși.

- Această utopie a realizării Împărăției lui Dumnezeu pe pământ nu credeți că frizează cu anumite intenții ecumeniste și ecologiste nefondate?

- Depinde cine promovează aceste intenții. Ecumenismul este un lucru foarte frumos și foarte bun, dorința ecumenismului este inspirată de dorința creștinilor de unitate, dorința creștinilor de a împlini chemarea Mântuitorului *“ca toți să fie una”* și este un lucru foarte bun. Creștinii nu pot privi cu indiferență starea de divizare a lumii creștine. Deci ecumenismul



este un lucru bun. Când însă cineva vrea să folosească ecumenismul în slujba unor interese lumești și păcătoase atunci ecumenismul apare deturmat de la linia lui autentică și, uneori, poate că ecumenismul a fost folosit în astfel de scopuri de subordonare a Bisericilor în scopuri pământești. Deci trebuie să facem distincție. Este o greșeală să condamni ecumenismul pentru că unii au făcut ecumenism cu mijloace lumești și în mod lumesc. Și în cazul creștinismului este la fel, toți creștinii cu numele deturneză modul de a fi al creștinismului autentic, fac din creștinism un mod de viață facil. Asta nu înseamnă că creștinismul este condamnat. Nu. Faptul că există creștini răi nu înseamnă că creștinismul însuși este rău.

- În ce privește mișcările ecologice nu credeți că acestea optează pentru salvarea unei lumii despuiate de Dumnezeu, lipsită de orice sens spiritual ?

- Da, ecologismul așa cum este făcut astăzi în bună măsură vorbește de natură dar nu de Creatorul naturii, vrea să salveze o natură în care Creatorul să nu mai aibă loc, crede în natură, dar nu crede în Dumnezeu. Aceasta este greșeala. Noi când tratăm lumea ca și creație a lui Dumnezeu, atunci putem face o ecologie autentică, când avem un respect pentru creație ca lumea pe care Dumnezeu ne-a dat-o, din dragoste, spre folosința noastră, spre bucuria noastră și o tratăm ca atare. Când ne-am luat lumea în mâini și spunem că este a noastră, că noi suntem singurii care facem sau nu facem ceva din lume, că Dumnezeu nu mai are loc, sigur că un astfel de demers este fals. Este mare lucru să luptăm împotriva poluării pentru că poluarea este un lucru rău și consecințele poluării în lumea noastră le suportă toți, și cei vinovați și cei nevinovați. Dacă a poluat cineva apa pe care o bem și oamenii nevinovați de această poluare vor bea apa aceea toxică și așa mai departe. Deci protejarea mediului ține de fapt de îndatorirea noastră de îngrijitori ai creației. Când Dumnezeu l-a creat pe om l-a pus în Eden cu o sarcină, să lucreze și să păzească lumea în care a fost așezat. Această sarcină rămâne actuală și pentru noi. Trebuie să o împlinim din ascultare față de Dumnezeu, din iubire față de El și din iubire pentru aproapele nostru. Să nu facem aproapei ceea ce nu vrem să ni se facă nouă. Foarte mulți poluează socotind că alții vor trage consecințele și ei doar vor câștiga de pe urma asta, ei aruncă reziduurile, se scapă de ele și nu contează că alții suportă consecințele. Ei, dacă iubești pe aproapele nu poți gândi așa. Deci, porunca iubirii de Dumnezeu și porunca iubirii de aproapele, care sunt fundamentale în Creștinism, ne fac să fim atenți la mediul în care trăim. Dar să ne ferim de naturismul în care Dumnezeu nu mai are loc, de a crede în natură, în loc de a crede în Dumnezeu. De fapt această falsă credință este ceea ce numește Sfântul Apostol Pavel *"a pune făptura în locul Făcătorului"*, a sluji făpturii în locul Făcătorului.

- Ați amintit de duhul profetic al Bisericii... Cum credeți că se exprimă acest profetism al Bisericii astăzi? Care sunt profeții noastre?



- la să ne gândim ce făceau profeții Vechiului Testament. *Condamnau păcatul*. Găsim capitole foarte întunecate în „Profeți”, de condamnare a păcatelor generale sau specifice, a unor persoane sau comunități. Asta făceau în primul rând, iar în al doilea rând arătau *calea mântuirii*.

- Noi cum exprimăm acest profetism?

- Biserica în primul rând trebuie să *condamne păcatul*. Există Biserici care nu mai condamnă păcatul, există Biserici care au ajuns la compromis cu păcatul, există Biserici care acceptă concubinajul, există Biserici care acceptă avortul, există Biserici care hirotonesc pastori homosexuali și păstorite lesbiene. Aceste Biserici nu mai sunt Biserici pentru că nu mai au duhul profetic, ele nu mai văd păcatul și nu îl mai condamnă ca atare. Aceste Biserici nu mai au nici o forță de a arăta *calea mântuirii*, de aceea și decad. Să nu vă mirați că în Apus lumea nu mai frecventează biserica. Eu dau dreptate oamenilor care nu mai merg la biserică, nu Bisericii, care au rămas goale. Oamenii nu mai merg la biserică pentru că Biserica nu mai este Biserică. Bisericile s-au secularizat. Ce înseamnă secularizat? A te face ca lumea. Bisericile s-au făcut lumești. Biserica s-a făcut ca lumea și atunci oamenii ce să caute la biserică? Oamenii au lume în afara Bisericii, să meargă în biserică să vadă tot lume? Să meargă în biserică să audă un demers pur umanist sau sociologic, iar nu unul evanghelic? Bisericile s-au golit pentru că nu mai sunt Biserici. Când Biserica rămâne Biserică și în măsura în care rămâne Biserică oamenii o vor căuta pentru că oamenii au nevoie de Biserică, dar au nevoie de Biserică, nu de altceva decât de Biserică. Multe Biserici neortodoxe s-au transformat în altceva și oamenii nu le mai caută. De asta în Apus Bisericile se vând, se transformă în cluburi sau sunt demolate, pentru că oamenii nu mai au nevoie de ele și n-au nevoie de ele pentru că au încetat să fie Biserici. În măsura în care bisericile noastre vor rămâne biserici, oamenii vor veni în ele. Pentru că Biserica este aceea care le arată *calea mântuirii*. Mai întâi ea vedește lumea de păcat, face clară distincție între bine și rău, îi cheamă pe oameni la tămăduire și le dă puterea de a se tămădui. În Biserică avem puterea vindecării. Biserica nu este numai ca și Legea. Sfântul Apostol Pavel arată diferența dintre Lege și Evanghelie, dintre Sinagogă și Biserică: Legea califica păcătosul drept păcătos. Atât! Evanghelia îi conferă omului și puterea de a se smulge din păcat și de a propăși pe calea mântuirii.

- Se pare că la noi în țară statul ține Biserica la periferia societății și așa se situează și ea dealtfel. Atitudinile ei împotriva abrogării articolului 200 cu privire la homosexuali, liberalizarea avorturilor și a prostituției sunt firave și oricum neluate în seamă

- Ce este Statul, de fapt? Este o convenție. Este organizat pe baza unei convenții între cetățeni. Or, cetățenii Statului sunt în marea majoritate în afara Bisericii, chiar dacă sunt botezați în mare proporție, sunt majoritari cei care nu sunt membri activi ai Bisericii, deci nu ne putem



aștepta la altceva din partea Statului. Dacă Statul ar începe să decreteze niște legi foarte morale reacția tuturor imoralilor ar fi negativă. Nu socotesc ca ceva foarte nou această problemă, nici nu socotesc că este foarte important pentru Biserică să aibă susținerea din partea Statului. Puterea Bisericii vine de altundeva decât de la Stat. Biserica este puternică nu pentru că are suportul legislativ al Statului sau suportul financiar al Statului, Biserica este puternică dacă este Biserică, adică avându-L pe Hristos drept Împărat și avându-L pe Sfântul Duh în ea. Așa încât eu nu sunt tulburat de faptul că Statul face ce face. Statul face ce se pricepe el să facă și el reprezintă majoritatea. Or, majoritatea cetățenilor Statului sunt cum sunt. Majoritatea preferă păcatele de moarte, majoritatea preferă destrăbălarea, preferă avortul și așa mai departe. Aștia suntem, dacă cetățenii ar fi altfel Statul ar fi și el altul. *Biserica însă rămâne sarea pământului și lumina lumii, Biserica rămâne aluatul, boțul acela de aluat care dospește toată frământătura.* Noi, creștini fiind, nu trebuie să fim tulburați de situații ca acestea. Suntem datori să spunem, Biserica este datoare să spună lucrurilor pe nume, *Biserica este datoare să condamne păcatul, este datoare să cheme pe oameni la pocăință, dar ea nu poate să impună cuiva să o asculte.*

Biserica și Liturghia – cerul pe pământ

- Vorbind de împlinirea omului în această lume, terestră, Biserica totuși vine cu ceva mai mult, arată o împlinire a istoriei în eshatologie, în Împărăția lui Dumnezeu. Puteți accentua acest aspect?

- Biserica ține seama de toată realitatea, oamenii fără Dumnezeu iau în considerare doar o parte a realității, or realitatea istoriei este că în ea s-a întâmplat ceva cu totul nou prin venirea lui Hristos. În istorie a intrat Dumnezeu întrupat, istoria nu mai este cum a fost și chiar înainte de Hristos istoria a fost întotdeauna sub mâna lui Dumnezeu. Oamenii necredincioși recunosc numai o parte, numai ce văd ei din istorie, nu văd nici prezența lui Dumnezeu și nu văd nici noutatea uluitoare petrecută prin venirea lui Hristos. Or, timpul nostru este marcat de lucrarea de mântuire a lui Hristos prin Duhul Sfânt în această lume și Biserica este singura care are această perspectivă integrală asupra istoriei: că *istoria nu este numai ceea ce fac oamenii, ci istoria este ceea ce face Dumnezeu prin oamenii Lui dincolo de ceea ce oamenii buni sau răi pot face prin ei înșiși.* Or, această istorie trăiește tensiunea eshatologică, tensiunea așteptării unui Hristos care a venit deja - noi trăim între “deja” și “nu încă” - Hristos a venit deja, Duhul Sfânt s-a pogorât deja în lume, Biserica există ca arvună a Împărăției lui Dumnezeu, noi am primit deja darul Duhului Sfânt și așteptăm să primim desăvârșirea darurilor Împărăției la Parusie, la venirea a doua a Domnului. Deci creștinul trăiește în această perspectivă, el trăiește în Hristos, el știe că Împărăția cerească este a lui, că Mântuitorul spune “fericiți cei săraci cu duhul că a lor este



Împărăția cerurilor,(...) fericiți cei prigoniți pentru dreptate că a lor este Împărăția cerurilor”. Creștinul care este sărac, smerit, creștinul care este prigonit pentru dreptate, are deja Împărăția lui Dumnezeu, trăiește în Împărăția lui Dumnezeu, trăiește darurile și bucuriile și împlinirile ei, așa încât noi suntem în istorie, dar o istorie a lui Dumnezeu, o istorie care este deopotrivă și o istorie a mântuirii. Sigur, oamenii pot să se rupă de această istorie a mântuirii. Istoria mântuirii nu se confundă neapărat cu istoria omenirii, sunt ca două linii paralele, oamenii pot refuza lucrarea de mântuire a lui Dumnezeu se pot separa de ea, de aceea putem discerne și o istorie a omului ruptă de istoria mântuirii, dar creștinul își integrează propria lui istorie în istoria mântuirii.

- Putem deci vorbi de Împărăția lui Dumnezeu pe pământ de pe acum.

- Lumea aceasta tot vestește o Împărăție fericită în viitor. Eu, de când sunt născut, am tot auzit, în copilărie, în comunism, tot promiteau un viitor fericit. Când vor ajunge oamenii să realizeze comunismul atunci se spunea că fiecare va primi tot ceea ce are nevoie. Or, utopia aceasta persistă în toate organizările pur omenești. Totul este amânat pentru viitor: dacă vom intra în NATO, dacă vom intra în Uniunea Europeană vom fi fericiți. Probabil că mulți dintre noi vom ajunge să trăim momentele acestea să vedem România intrată și în NATO și în Uniunea Europeană și vom constata că nefericirile ne urmăresc și pe mai departe, pentru că utopiile rămân utopii, pe când Împărăția lui Dumnezeu este în mijlocul nostru, ea este o realitate și suntem chemați să trăim valorile ei și bucuriile ei.

- Aș dori să apreciați apanajul mistic al Bisericii în derularea evenimentelor lumii acesteia, în acea tensiune spre eshaton. De exemplu, Loski spunea că Sfântul Altar unde e Sfântul Potir e centru mistic al lumii, locul din care se hotărăsc destinele omului. Aș dori să accentuați această latură mistică a Bisericii.

- Suntem aici într-o biserică, vreau să vă spun că de multe ori credincioșii noștri din această biserică îmi spun: “Părinte, noi în biserică suntem fericiți cu adevărat, ca nicăieri în altă parte” și lucrul acesta îl constat de fiecare dată: creșterea bucuriei, a participării la darurile și la tainele duhovnicești și, pe măsură ce progresăm, la săvârșirea Sfintei Liturghii.

Rugăciunea *“toată grija cea lumească să o lepădăm”* este o rugăciune pe care Dumnezeu o primește și oamenii uită grija cea lumească, vin aici încărcăți cu atâtea necazuri și griji și le uită și spre sfârșitul slujbei te privesc în față, sunt atât de fericiți, iar când încheiem slujba când sunt la miruit, iarăși față în față cu credincioșii, sunt fericiți, oamenii pleacă de aici fericiți. De aceea cei care vin la Biserică nu se mai pot lipsi de ea. Cu adevărat Sfântul Altar este centrul mistic al lumii și viața în Hristos este singura viață adevărată, iar trăind în Hristos putem depăși toate relele și greutățile vieții pământești.

Ați vorbit de aspectul mistic. Ce înseamnă “mistic”? Mistic

Înseamnă a trăi în taina comuniunii cu Dumnezeu, cu Duhul Sfânt. Toți credincioșii care trăiesc această taină în Biserică sunt mistici. Se vorbește foarte mult astăzi de mistică, de mistici. Constat că oamenii nu înțeleg ce-i asta. Oamenii au impresia că sunt unii mistici și că alții nu sunt mistici, deci sunt unii aleși care sunt mistici. Mistic poate fi oricine, oricine își ia în serios Botezul, oricine vine cu încredere la mama sa care este Biserica, oricine trăiește duhovnicește este mistic. A fi în Duhul înseamnă a fi mistic, adică a participa la taina lumii lui Dumnezeu.

- Am spus aceasta amintindu-mi că Liturghia de fapt cuprinde totul...

- Da, Liturghia cuprinde totul pentru oamenii care vin la Liturghie, care vin pregătiți, deci Liturghia este încununarea unei săptămâni. Vedeți, Liturghia duminicală este cea mai importantă - față de Liturghiile din celelalte zile ale săptămânii - pentru că Duminica este și la începutul săptămânii. Duminica, în numărătoarea biblică este ziua întâia a săptămânii, dar noi creștinii o socotim și ca încununarea, ca încheierea săptămânii. Slujba Liturghiei de Duminică stă la începutul săptămânii, dar și încununează săptămâna. Viața noastră ca creștini se desfășoară de la o Liturghie la alta. Deci Liturghia este cea care ne reglează viața. Când vii la Sfânta Liturghie ca la o încununare a muncii tale de o săptămână pregătindu-te, trăind în ascultare de Dumnezeu toată săptămâna, trăind în rugăciune, Liturghia într-adevăr este cerul pe pământ. Ea exprimă tot ce ar putea exprima mai frumos buzele omenești în ce privește relația noastră cu Dumnezeu. Ca text Liturghia este genială. Este mai mult decât genială. De fiecare dată când sfârșesc Sfânta Liturghie am simțământul acestei genialități a textului, de o desăvârșire care nu poate fi exprimată. Nu-i nimic de adăugat sau de scos din Liturghie de asta mi se pare foarte strident că unii scot câte ceva din Liturghie. Această genialitate însăși a Liturghiei este întemeiată pe prezența Duhului. Deci nu este vorba numai de o operă literară în care lucrurile sunt frumos spuse, ci este vorba de o prezență a Duhului Sfânt legată de înseși cuvintele ei.

- Credeți că omul de azi a pierdut dimensiunea cultică a vieții? De exemplu pentru mulți există doar un cult al Bibliei sau un cult al tehnicii...

- Cei care au pierdut-o au pierdut-o. Sunt unii care au pierdut-o și unii care n-au pierdut-o. Un cult al Bibliei au protestanții care nu prea au cult. Protestantismul a abandonat Liturghia și ceea ce au ei, "Cina Domnului", nu mai este propriu-zis Liturghie. Ei sunt o minoritate, aș spune. Mare parte din lumea în care trăim este în afara credinței cu totul.

- Dar există un cult și pentru știință, de exemplu...

- Dacă se poate numi cult. Se poate numi așa doar într-un sens metaforic. Cultul înseamnă slujire adusă lui Dumnezeu.

- Cum vă explicați că această slujire merge spre a idolatriza altceva ?

- Pentru că ispita idolatriei există cum a existat întotdeauna.



A pune făpturile în locul lui Dumnezeu. Unul pune în locul lui Dumnezeu televizorul, altul pune în locul lui Dumnezeu tehnica sau dorința de slavă deșartă, dorința de realizare profesională etc. etc., pot fi luate o mulțime de lucruri ca surrogate. Oamenii ajung să-și închine viața unor idoli.

- Aș mai avea o întrebare legată de contextul nostru, al românilor. S-a tot zis că suntem la confluența a două lumi: cea răsăriteană și cea apuseană. O țară ortodoxă care avem parte de acea spiritualitate bizantină care a născut isihasmul, care este centrată spre inimă, spre contemplație și dincolo Apusul, cu alte exigențe, cu alt mod de spiritualitate, orientată mai mult spre exterior, prin activități sociale, acțiuni caritabile, etc.

- Eu cred că situarea noastră geografică și istorică este o bogăție. Noi am avut ocazia să preluăm și de la Răsărit și de la Apus influențe și este bine când le preluăm pe cele bune; necazul este că le preluăm cu ușurință pe cele rele. De la Răsărit avem toată experiența sfinților, isihasmul, cum ați spus, pe care le-am integrat, Bizanțul a devenit al nostru, Athosul a devenit al nostru, locurile sfinte au devenit ale noastre, au intrat în sufletul nostru. Pe de altă parte, Apusul mai raționalist ne-a dat și el partea lui. Românii sunt oameni echilibrați. Nu vreau să greșesc împotriva vreunui neam, dar vreau să spun că români sunt oameni echilibrați cum nu sunt toate neamurile. Pe român greu îl scoți din minți, mai ales dacă e și credincios ortodox. Este un om echilibrat, nu este ușor de atras în extremisme și aceasta și datorită faptului că suntem moștenitorii acestor influențe care nu sunt neapărat opuse, ci complementare. În Apus oamenii sunt mai pragmatici, mai raționaliști. Folosirea rațiunii, a elementelor pe care Dumnezeu ni le-a dat prin creație sunt bune, așa încât conștienți de această întâlnire a acestor influențe complementare în ființa poporului român trebuie să fim bucușori de ele și să știm să le lucrăm. Totodată să refuzăm influențele negative care vin fie din Răsărit, fie din Apus, din păcate, însă, răul prinde mai ușor în spiritul oamenilor și exemplele negative influențează pe mai mulți decât cele pozitive așa încât apare monstruoasă la noi existența în paralel a mănăstirilor, a vieții monahale, a Liturghiei, etc. cu alcoolismul, cu fumatul, cu înjurătura, cu avortul, cu divorțurile și așa mai departe. Monstruoasă. Nu putem amesteca întinericul cu lumina fără pagubă mare. Noi trebuie să ne facem atenți la valorile pe care le avem în tradiția noastră românească spre a sta fermi împotriva influențelor negative. Adevărul este că în perioada aceasta de capitalism sălbatic, foarte mulți oameni de la noi trăiesc în mare confuzie, nu mai pot să deosebească binele de rău și în viața lor se amestecă și aluatul cel bun și răul. Va trebui să facem curățenie în viața noastră și în viața noastră socială, să promovăm valorile și să aruncăm gunoarele.

- Nu credeți că privim spre capitalism cu un complex de inferioritate și luăm de acolo tot ce ne vine?

- Privim cu un complex de inferioritate în măsura în care nu ne cunoaștem valorile. În măsura



valorile nu avem acest complex. Avem conștiința că avem multe de primit de la alții, nu neapărat pentru că sunt capitaliști, dar avem și conștiința că avem de oferit altora valori pe care le-am moștenit și pe care suntem chemați să le ducem mai departe.

- Nu vi se pare că în vremurile de astăzi tentațiile diavolului iau o formă mai rafinată, mai puțin grosieră, că acea Împărăție utopică de care am spus se poate mai ușor instala sub alte forme?

- Nu, nu cred. Este ambalajul. Cum am spus mai devreme trăim în epoca ambalajului, deci și păcatul caută să-și creeze ambalaje cât mai atrăgătoare. El rămâne la fel de monstruos, la fel de urât, la fel de negru și omul rațional poate foarte ușor să-și dea seama că păcatul este cum este, nu este frumos, nici bun și consecințele păcatului le vedem. Vedem peste tot consecințele păcatului: atmosfera rea din familie, spitalele pline de bolnavi, suferințe de tot felul, nemulțumiri, răzvrățiri, toate acestea arată că păcatul este rău. În fața puterii lui Hristos păcatul este cu totul neputincios. Important este să ne înarmăm cu puterea lui Iisus Hristos. Omul înarmat cu puterea de la Hristos va putea avea și ochii înarmați ca să vadă păcatul așa cum este și va avea și puterea ca să respingă orice ispită păcătoasă, fie ea ambalată cât de frumos.

- Puteți aminti, în final, care sunt valorile tradiționale ale spiritualității ortodoxe?

- În primul rând credinciosul ortodox are Biserică. Sunt mulți botezați care nu au Biserică, nu merg la biserică, pentru ei Biserica nu prezintă nici o atracție. Deci, credinciosul ortodox are Biserică, iar în Biserică fiind are tot ce are Biserica; are toate desăvârșirile Bisericii și cele pe care le înțelege și cele pe care nu le înțelege și cele pe care le cuprinde și cele pe care nu le cuprinde, pentru că cu credinciosul se întâmplă ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel "toate sunt ale voastre". Toate. La fel când ești cu un copil într-o casă, măcar că el n-a creat nimic din acea casă - casa au făcut-o părinții sau moșii și casa are niște lucruri în ea, niște valori și spirituale și materiale - copilul intră în acest context și toate sunt ale lui, el are dreptul să le folosească pe toate, toate sunt ale lui, toate i se oferă. Așa și cu noi. Biserica este casa noastră. Noi ne naștem în Biserică și fără să fi avut vreun merit la ceea ce există în Biserică, noi avem acces la toate aceste bunuri și daruri cerești, deci prima valoare este Biserica, cel care n-are Biserică n-are nimic, iar cel care are Biserica le are pe toate. Având Biserica încep să vină și roadele vieții bisericești în viața particulară, în viața familială, în viața comunitară.

- Puteți să ne exemplificați puțin?

- Toate roadele Duhului: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, înfrânarea poftelor, curăția etc., tot avantajul sau buchetul de virtuți creștine sunt prezente în viața omului credincios.

(interviu realizat de Vasile Dunca)

